د قرآن پلوشې

د يوسف سوره

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرايي زلمی!

ښنگه له زندانه قصر ته ورسېدو

او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟

راشئ د يوسف له سوريې ئې زده کړو!

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

سریزه

که تاریخي پېښنو ته په عامیانه سترګه وکتل شي نو دا ګمان په انسان کي راولاړوي چي اقتدار به تل په واکمني طبقې کي له یوه نه بل ته انتقالېږي او له واکمنانو به د دوی اولاد ته په میراث پاته کېږي، دا ورته ګران او حتی محال برېښي چي په لاندي طبقې کي چا ته اقتدار په لاس ورشي، د عامیانه ذهن خاوندان دا د تاریخ پرېکنده حکم ګڼي چي واکمنه طبقه به تل حکومت کوي او محکومه طیقه به تل د دوی واکمنۍ ته غاړه ږدي، د پیغمبرانو علیهم السلام او د مصلح دعوتګرانو او انقلابیونو یوه لویه ستونزه تل دا وه چي څنګه خلك په دې قانع کړي چي دا یو غلط ذهنیت دی، دا ذهنیت د ټولني روان وضعیت په دوی کي راپیدا کړی، دوی کولی شي دا حالت بدل کړي، د ظالمو واکمنانو تخت او تاج رانسکور کړي او اقتدار ئې پای ته ورسوي، عام ولس یوازي په استدلال سره په دې خبري نه شو قانع کولی چي په دوی کي د دې حالت د بدلولو او د یوه انقلاب راوستو توان شته، که دوی همت وکړي، ملا وتړي، د ظلم په خلاف پاڅي نو الله تعالی به ئې مرسته کوی، په دې وینا د باور کولو لپاره باید داسي تاریخي واقعیتونه د دوی مخي ته کېښودل شي چي دا حقیقت ثابتوي، دلته ده چي په مخکنیو تاریخي پېښنو د استناد ضرورت مخي ته راځي او همدا سبب دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن د تېرو امتونو قصې زموږ مخې ته ږدي، قرآن د همدې لپاره د یوسف علیه السلام او موسی علیه السلام قصه په ډېر تفصیل سره رااخلي او په ترڅ کې ئې همدا حقیقت موږ ته ثابتوي، موږ ته وايي: وګورئ څنګه یو پلورل شوی صحرايي زلمی له زندانه قصر ته ورسېدو او د نړۍ تر ټولو د ستر او متمدن ملك پاچا شو؟ وګورئ د فرعون د غلامانو له ډلې نه څنګه یو فراري زلمی په دې موفق شو چې مظلومان د ظالمانو په ضد متحد او پاڅون ته چمتو کړي، بري ته ورسېږي او فرعون او لښکري ئې د سیند په څپو کې غرق شي؟!!

د یوسف سوره په مکه مکرمه کې هغه وخت نازله شوې چې پیغمبر علیه السلام د قریشو له سخت مخالفت سره مخامخ وو، د دغو مخالفتونو لارښوونه د قریشو هغو مذهبي او قومي مشرانو کوله چې پیغمبر علیه السلام او د هغه دعوت ئې د خپل زعامت لپاره ستر ګواښ بالو، هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د فکري او اخلاقي عظمت په وړاندې ځان وړوکی احساساوو او داسې ئې انګېرله چې د ده سپېځلی شخصیت، لوړ اخلاق، اوچت افکار، عدالت غوښتنه، د مظلومانو ملګرتیا او له ظلم، فساد او بې عدالتۍ سره ئې نه پخلا کېدونکې مبارزه به د دې سبب شي چې د قریشو مذهبي او قبیلوي زعما او مشران له زعامته خلع شي او ټول خلك به پیغمبر علیه السلام د زعیم او مشر په توګه غوره کړي، د همدې لپاره ئې د پیغمبر علیه السلام په ضد مخالفتونو ته لمن وهله او د لازیاتولو لپاره ئې هلې ځلې کولې

دغو مخالفتونو هغه وخت زور واخیست چې د قریشو مشرانو ولیدل چې د قوم ځوانان او د ټولنې صالح او نېك شخصیتونه د پیغمبرعلیه السلام دعوت ته په پراخه پیمانه لبیك وايي، د غورځنګ لمنه په چټکۍ سره پراختیا مومي او د مؤمنو ځوانانو ګواښل، تعذیب او فشار هم د دغه دعوت د مخ په زیاتېدونکې خپرېدو مخه نه شي نیولی، له همدې امله د دوی یوې ډلې هڅه کوله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له مکې نه تبعید کړي، بله ډله ئې د ده په وژلو پسې وه او نورو د ده په بندي کولو ټینګار کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې مبارکې سورې کې د انسان څو اساسي پوښتنو ته ځواب ويل شوی:

- په فکري او سياسي مبارزاتو کې وروستۍ بريا د چا په برخه کېږي؟ هغه چې په وسلو سمبال وي، تر خپل حريف او رقيب ئې مادي او مالي امکانات زيات او وسايل ئې مخکې تللي؟ او که هغه چې له فکري او اخلاقي پلوه پر خپل حريف برلاسی وي؟
- آيا صالح او نېك شخصيتونه به هيڅکله له کړاوونو سره نه مخامخ کېږي، تل او د ژوند په هر پړاو کې به بريالي وي؟ د دوی ملګري او د دوی په لار تلونکي به هم له ستونزو سره نه مخامخ کېږي، څوك به ئې مخالفت نه کوي، د دوی د دښمنۍ لپاره به ملا نه تړي؟ او که څوك د دوی دښمنۍ ته ملا وتړي نو تل به ناکام او نامراده وي؟
- آيا له کړاوونو، ستونزو او آزمېښتونو سره مخامخېدل د يوه شخصيت يا يوې ډلې د اشتباهاتو، غلطيو، تېروتنو او ناسموالي نښه وګڼو؟ او داسې وانګېرو چې د الله تعالی له لوري په عذاب اخته شوي، د خپلو ګناهونو سزا ورکړی شوې او د الله تعالی له تأييد او حمايت نه محروم شوي؟
- که داسې نه وي نو له مصيبتونو سره د دوی د مخامخېدو لپاره څه توجيه لرو؟ آيا دا يو طبيعي بهير دئ؟ د الله تعالی سنت داسې دئ چې هم نېکان له آزمېښتونو سره مخامخ کوي او هم بدان؟ آيا د چا لپاره ستونزې او کړاوونه د بدو عملونو سزا وي او چا ته د درجو د لوړولو، کمال ته د رسولو او د فکري او عملي ودې ورکولو ذريعه؟

دې پوښتنو ته د سم او دقيق ځواب نه موندل او په دې اړه ناسم او غلط قضاوت د دې باعث شي چې انسان د پېښنو په اړه په خپلو قضاوتونو کې اشتباه وکړي، غلط دريځ غوره کړي، ناکام ته د کامياب په سترګه او بريالي ته د نامراد په سترګه وګوري!!

دا يوازې قرآن نه دئ چې دې اساسي پوښتنو ته ئې دقيق او علمي ځوابونه ورکړي، بايبل د نړېوالو بل ستر مذهبي کتاب هم د دې هڅه کړې چې دغو پوښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ځواب ووايي، خو داسي ناقص ځواب چي خپل هيڅ مخاطب نه شي قانع کولی، بايبل د ايوب عليه السلام د قصې په ترڅ کي دې پوښتنو ته د ځواب ويلو هڅه کړې، خو ناکامه هڅه، که څه هم په بايبل کي تر ټولو غوره برخه چي په ويلو ارزي همدا د ايوب عليه السلام قصه ده، بايبل د يوسف عليه السلام قصه هم په ډېر تفصيل سره رااخيستې، خو داسي لکه څوک چي د يوه قوم شجره بيانوي، يا د پېښو تاريخ ليکي، نه مخاطب ته کوم پند او نصيحت په کي نغښتی، نه د ادب مينه وال خوند ترې اخلي او نه د عقل او پوهي خاوندانو زړه ته لار مومي، خو په مقابل کي ئې قرآن له يوې خوا د بايبل غلطې تاريخي خبرني تصحيح کوي، د پېښو حقيقي انځور وړاندي کوي، له بلې خوا دا قصه د څو ډېرو اساسي او مهمو پوښتنو په ځواب کي وړاندي کوي او د قصې په هري برخي کي يوې پوښتنې ته ځواب وايي او د يوه ستر حقيقت تاريخي بېلگه زموږ مخي ته ږدي، له يله پلوه ئې بيان هومره جالب او زړه راښکونکی چي په يو ځل اورېدو سره د انسان د زړه تل ته رسي او په حافظې کي ځای نيسي، د قصو په اړه د بايبل او قرآن تر منځ نه يوازي له دې پلوه ژور توپيرونه شته چي د قرآن وينا، د بيان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقيق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښايسته ځای کي کارول شوی او هر يو خاص مطلب افاده کوي، خو د بايبل داسي چي يوه برخه ئې د بلې برخي متناقض، الفاظ او د جملو ترکيب ئې له رکاکتونو ډك، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سليقې خاوند ترې خوند اخيستی شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وگورئ چي د قرآن قصې ځانگړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلگه ده، دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د دې سورې له قرائته ډډه کوي چې که احياناً په کې غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آساني سورې کې د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښووني شوې چې هر مجاهد ته ئې يادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چې د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولي نړۍ او ټول بشري تاريخ کې هيڅ داسي مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چې د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کې د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چې د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چې ما په ټول بايبل کې يوازې د داؤد مزامير داسي وموندل چې څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کې معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړي، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کې څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

د نړۍ د يوه داسي ستر او متمدن ملك پاچايي چې سيال ئې نه درلود، د يوه داسي صحرايي زلمي په لاس کې پرېوتل چې خپلو ورونو په څاکې وغورځاوو، د يوه مريي په توګه په لږه بيه خرخ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ او نږدې لس کاله ئې د زندان په تورو خونو کې تېر کړل، له هر چا سره دا پوښتنه راولاړوي چې آيا دا يو تصادف وو؟ او که د الله تعالی يو ثابت او نه بدلېدونکی سنت؟ څوك چې په خدای او په دنيا او آخرت کې په الهي مکافات او مجازات باور لري نه داسي پېښو ته د يوه تصادف په سترګه ګوري او نه د نړۍ نورو پېښو او حوادثو ته، که دا په عالم کې طبيعي پېښي دي او که د انسان په ژوند کې لوړې ژورې، که دا د ښه او نېك انسان له ستونزو او کړاوونو سره مخامخېدل دي او که د شرير او بد انسان سوکاله، مرفه او آرام ژوند، که دا د مستحق ماتې ده او که د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامستحق بریا ، خو هغه چي په الله تعالی باور لري او هغه د عالم او د عالم د ټولو پېښو پالونکی او سمبالوونکی ګڼي، د پېښو په اړه نه داسي باور ساتلی شي او نه داسي قضاوت کولی شي، هغه د ښه، نېك عمله او صالح انسان د مکافات او د بد عمله او طالح انسان د مجازات کېدو لپاره خو مضبوط دلیل لري او دا د عادل الله تعالی له لوري مکافات او مجازات ګڼي او همدا د الله تعالی د شته والي په اړه د دلیل په توګه وړاندي کوي، خو د دې عکس حالت او هلته چي نېکان له کړاوونو سره مخامخ وي، زندانونو ته ځي، له هېواده شړل کېږي او پر له پسې ستونزي ګالي او مفسدین او ظالمان د اقتدار پر ګدۍ ناست او مرفه او سوکاله ژوند لري، ناچار باید د دې لپاره د منلو وړ توجیه وړاندي کړي چي هم خپل تشویشونه او اندېښني رفعه کړي او هم د مخالفینو پوښتنو ته ځواب ووایي.

د پیغمبرانو علیهم السلام په شمول د ټولو مصلحینو په اړه د دوی مخالفینو ویلي چي که دوی په حقه وی نو د ولس له مخالفت سره به نه مخامخ کېدل او په هر ګام کي به له کړاوونو او ستونزو سره لاس او ګرېوان نه ول، هغو خلکو چي د پیغمبر علیه السلام او د ده له دعوت سره مخالفت ته ئي ملا تړلې وه، خپل ټول وسایل او امکانات ئې د دې الهي نهضت د مقابلې لپاره کارول او د پیغمبر علیه السلام یاران ئې د مکې په مبارکې وادي، دا د الله د کور حرم کې، ترشدید تعذیب لاندي نیولي وو، ویل به ئي: په دې خبري ځنګه باور وکړو چي محمدعلیه السلام د خدای پیغمبر دئ، د ټولو ملائکو مطاع جبرئیل د الله له لوري ده ته د الهي وحي قاصد دئ، دا ادعا کوي چي لار ئې حقه او الله ئې مل دئ!! په داسي حال کي چي دی او یاران ئې له دغو سختو کړاوونو او ستونزو سره مخامخ دي، په هرګام کي مصیبتونه او ابتلاءات ورته منتظر، تعذیب کېږي، له ملك نه شړل کېږي او وژل کېږي!! دا ولې د ده خدای د ده مرسته نه کوي؟ ولې ملائکي د ده مرستي ته نه راځي؟ ولې د ده مخالفین د الله په عذاب نه اخته کېږي؟ قرآن د یوسف په سورې کي دې پوښتنو ته ځواب ورکوي او وایي: له کړاوونو او ستونزو سره مخامخېدل یو داسي الهي سنت دئ چي پیغمبران هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره مخامخ شوي. الله تعالی انسان داسي پیدا کړی چي خامخا به د راز راز محنتونو او مشقتونو له کړلېچونو نه تېرېږي، لوړې ژورې به ګوري او کړاوونه به ګالي، له مصیبتونو سره د چا د مخامخ کېدو معنی دا نه ده چي هغه د الله له تأیید نه محروم او لاره ئې ناسمه ده!! تاسو سخته اشتباه کړې چي دا انګېرنه مو د خپلو قضاوتونو لپاره ملاك او معیار ګرځولی، مګر یوسف علیه السلام هم د خپلو ورونړو په وړاندي او هم د عزیز مصر او د ده د مېرمني په وړاندي په حقه نه وو؟ آیا خپلو جفاکارو ورونړو په دې خاطر په کوهي کي وانه چاوو چي پر پلار ګران وو؟ مګر د مصر واکمنانو د پاك لمنۍ په جرم زنداني نه کړ؟ خو پایله څه وه؟ د ده او د ده د ورونړو؟ آیا دغه مظلوم انسان، دا پلورل شوی، صحرایي زلمی! د زندان له تورې خوني د پاچایۍ قصر ته ونه ورسېدو او د نړۍ د هغه مهال ترټولو د ستر او متمدن ملك پاچا نه شو؟

د هر انسان د ژوند بهیر ته پام وکړئ، د هرچا ژوند له لوړو ژورو ډك، کمزوری، ضعیف او محتاج دنیا ته راشي، بل ته په هرڅه کي اړ، لاس پښې وهي، له یوه نه بل اړخ ته نه شي اوښتی، بل څوك باید د ده مرسته وکړي، خپله غذا په اوښکو، ژړا او چیغو ترلاسه کوي، چي له ځمکي د پورته کېدو شي نو هرګام په ډېر زحمت پورته کوي، په هر قدم کي پر مخ لوېږي، له راز راز بیماریو سره د دوامدارې مقابلې لړۍ ئې په مخ کې، دردونه او رنځونه، تر څو ځوان شي، د ژوند بهیر ئې نوی پړاو پیل کړي او ستونزي ئې نوې بڼه او پېچلي ابعاد، له یوې نزاع لا نه وي فارغ شوی چي په بلې سر شي، یو مشکل ئې لا نه وي حل چي له بل سره مخامخ شي، له یوې بیمارۍ روغ شي په بلې اخته، دغه دئ د انسان د ژوند حقیقي انځور، له ستونزو سره مخامخ کېدل ئې د ژوند طبیعي بهیر، د الهي سننو مطابق او د ژوند لازمه. خدای جل شأنه انسان داسي نه دئ پیدا کړی چي تل به د ګلانو د پاڼو په بستر څملي، الله د ګلانو ترڅنګ اغزي پیدا کړي، د خندا تر څنګ ژړا، د خوشحالۍ ترڅنګ غم، د سوکالۍ ترڅنګ ستونزي.

قرآن فرمایي چي الله تعالی د ځمکي اقتدار صالحانو ته سپاري نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهګارانو ته، که چېرې ګناهګاران اقتدار ترلاسه کړي نو دا د الله تعالی د مرضي خلاف حالت دئ، دا حالت د انسانانو د خپلو غلطو تصرفاتو او ګناهونو نتیجه ده، الله تعالی انسان آزاد او د اختیار خاوند پیدا کړی، ده له خپل اختیار نه غلطه استفاده کړې او دا حالت ئې راپیدا کړی، یوه د ظلم لار غوره کړې او بل ظلم ته تسلیم شوی، الله تعالی نه په دې راضي کېږي چې څوك ظلم وکړي او نه په دې چې څوك ظلم ته تسلیم شي او د ظالم ملګرتیا وکړي. الله تعالی په دې نه راضي کېږي چې څوك په مصیبتونو اخته شي، برعکس له مصیبتونو نه د انسان ژغورل خوښوي او خپلو صالح بندګانو ته امر کوي چې په مصیبتونو د اخته انسانانو مرسته وکړي، دوی ته فرمایي: وږې، تږې او لوڅ ته خوراك، څښاك او جامه ورکول داسي وګڼئ لکه چې ما ته مو راکړي وي، د مظلوم ملګرتیا داسي وشمېرئ لکه چې زما مرسته مو کړې وي، قاضي ته د عدالت کولو امر کوي، د ده بې عدالتي د دې لپاره نه ده چې خدای غواړي همداسي وشي، یوه مظلوم ته د ظالم قاضي په لاس سزا ورکړي او په دې سزا خوشحاله کېږي، ظالم قاضي د الله تعالی د حکم او رضا خلاف عمل کړی، له هغه اختیاره ئې غلطه استفاده کړې چې الله تعالی هغه ته د نورو انسانانو په څېر ورکړی، که له ظالم او مظلوم نه دا اختیار سلب شي بیا خو انسان د تیږې او ونې په څېر په یوه محکوم او مجبور مخلوق بدلېږي!! څوك چې د انسان د بدو کارونو په وجه په هغه خدای اعتراض کوي چې انسان ئې پیدا کړی!! او هغه ته ئې اختیار او د ښه او بد له منځه د یوه د غوره کولو واك ورکړی، هغه د سطحي نظر خاوند دئ، د قضیې یوه اړخ ته ئې کتلي او بل اړخ ئې له پامه غورځولی، دې ته ئې پام نه دئ کړی چې دا د انسان د هغه اختیار نتیجه ده چې په سبب ئې انسان ته پر ټولو مخلوقاتو شرف او غوره والی ورپه برخه شوی، د همدې اختیار په سبب هغه ترملائکو هم غوره ګڼل شوی. چا چې یو ډېر حساس کمپیوټر، داسي چې بېلګه ئې نه موندل کېږي او تر نورو زیات کارونه کولی شي، په دې موخه جوړ کړی چې د انسان کارونه ورته آسانه کړي، که اوس اتیا په سلو کي خلك له دې حساس کمپیوټر نه د نېکو مقاصدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره استفاده کوي او شل ئې د غلطو مقاصد لپاره کاروي، آیا سمه ده چې د کمپیوټر جوړوونکی ملامت کړو او د اعتراض وړ ئې وګڼو؟!!

کله چې د یوسف سوره نازلېده نو پیغمبر علیه السلام او د ده یاران او ملګري له داسي سختو ستونزو سره مخامخ ول چې له لږو کسانو پرته نه چا دا ګمان کولو چې دوی به مقاومت ته دوام ورکړی شي او پر خپلو زورورو دښمنانو به غالب شي او نه ئې دا جرأت کولو چې د دوی په څنګ کي ودرېږي او د هغو ملاماتوونکو کړاوونو زغملو ته چمتو شي چې دوی ورسره مخامخ ول.

د ابو لهب په څېر د رسول الله صلي الله علیه وسلم نږدې خپلوان هم د دې په ځای چې د ده ملګرتیا او ملاتړ وکړي، د ده د خورا بدو دښمنانو په کتار کي ودرېدل؛ د همدغو مخالفتونو او دښمنیو په طوفان کي د یوسف سوره نازلېږي او د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کي له یوې خوا د ده مخالفینو ته وایي چې ستاسو برخلیك به هم د یوسف علیه السلام د مخالفینو په څېر وي، هغوی هم د یوسف علیه السلام پرضد درخې او کینې لاره ونیوله او د هغه په حق کي ئې له هیڅ ډول ظلم او جفا نه ډډه ونه کړه، د هغه د وژلو او شړلو توطیه ئې جوړه کړه، کوهي ته ئې واچاوو، پرې ئې ښود چې د مریي په شان په لږه بیه وپلورل شي، زندان ته ئې کش کړ او پرله پسې کلونه ئې په زندان کي وساتو؛ مګر په دې بریالي نه شول چې الهي مقدرات بدل کړي او هغه مقام ته د یوسف علیه السلام د رسېدو مخه ونیسي چې له ده سره وړ وو.

د یوسف سوره هغه وخت ښه جاجولای شو او د هر آیت په مفهوم او د مضامینو په پراخو ابعادو ئې هغه وخت ښه پوهېدلی شو چې د دې سورې د نزول په وخت کي د مکې حاکمه فضا او هغه پیغام چې د غورځنګ موافقینو او مخالفینو د دې سورې له هر آیت نه اخیستلی، په نظر کي ولرو.

دا مبارکه سوره د هغو کسانو پوښتنو ته دقیق ځوابونه ورکوي چې غواړي پوه شي له مصلح او زړه سواندو دعوتګرانو سره د شدید مخالفت وجه څه وي؟ څوك ئې مخالفت کوي او ولې؟ او د دې مخالفت پایله به څه وي؟ هغه چې غواړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوه شي صالح قيادتونه کوم او مواصفات ئې څه دي او د ناصالح سياسي او اجتماعي زعامتونو ځانګړتياوې کومي دي؟ د دې مبارکې سورې په ترڅ کي د جاهلي ټولني د سياسي او اجتماعي زعامت اخلاقي ځانګړتياوې په ډېره دقيقه او حکيمانه توګه انځور شوې، خدای خبر چي د قريشو مفسد مشران به د دې سورې په اورېدو سره څومره غصه شوي وي؟ دوی ته د دې سورې په هغې برخي کي چي د عزيز مصر او د مصر د نورو مشرانو د کورنيو اخلاقي حالت په کي انځور شوی، د خپلو کورنيو بد حالت ترسترګو کېدو او له همدې سورې نه پيغمبر عليه السلام دا درس اخيستی وو چي کله د يوه سرلوړي فاتح په توګه مکې ته داخل شو، ټول قريش د ده د سختو کينه کښو دښمنانو په شمول د کعبې خوا ته راغونډ وو او دې ته منتظر چي وګوري پيغمبر عليه السلام به د دوی د تېرو دښمنيو څه سزا ورکوي، سرونه ئې له شرمه ټيټ او وېرې اخيستي، کله چي پيغمبر عليه السلام ترې پوښتنه وکړه: له ما څه انتظار لرئ؟ له عذر، خجالت، عجز او انکسار نه په ډک غږ ئې ځواب ورکړ: هماغه انتظار چي له يوه مهربان او کريم مشر وروره کېدی شي!! او هغه په ځواب کي ورته وويل: زما ځواب همغه دئ چي زما ورور يوسف عليه السلام خپلو ورونړو ته ورکړی وو، اذهبوا و انتم الطلقاء: ځئ تاسو آزاد يئ!!

د دې سورې روښانه او مدلل آيتونه د هغو ډېرو کسانو پوښتنو ته دقيق ځوابونه ورکوي چي دسياسي ډلبنديو او رقابتونو په فضا کي ژوند کوي او د خلکو د قيادت او زعامت ترلاسه کولو لپاره د سياسي مشرانو او زعامتونو ترمنځ د ټکر او رقابتونو شاهد دي او غواړي چي د دې شخړو او رقابتونو لاملونه، محرکات، پايلي او عواقب وپېژني.

حکمتيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

راشئ چې د یوسف له سورې ئې زده کړو!

د سورې معرفي:

د یوسف سوره ۱۱۱ آیتونه لري چې د سریزي له دریو او د سورې د تتمې له اتو آیتونو پرته نور ټول ئې د یوسف علیه السلام هغې قصې ته ځانګړي شوي چې له بې شمېره ژورو لاربښوونو او پراخو او اغېزناکو عبرتونو ډکه ده، د سر او پای آیتونه هم د قصې لپاره د مقدمې او تتمې حیثیت لري، ټول آیتونه ئې د لومړیو دوو آیتونو په څېر یا (مبین) ته په ورته صیغو پای ته رسېدلي او یا (تعقلون) ته په ورته صیغو، خو دې ته مو پام وي چې په (ن) او (م) پای ته رسېدلې ورته صیغې د وزن له پلوه شبیه او یو شان ګڼل کېږي، لکه (مبین) او (حکیم)، د همدې لپاره په ټول قرآن کي دا صیغې د هموزنو صیغو په توګه راوړل شوې، نه دېرشم او یو څلوېښتم آیتونه په داسي صیغو پای ته رسېدلی چې د غږ وزن ئې له دغو دواړو اوزانو سره توپیر لري، یو ئې د (تستفتیان) بل ئې د قهار په صیغې پای ته رسېدلی. خو دا دواړه آیتونه داسي دي چې له ورپسې آیتونو سره تړلي دي او د وروستي آیت په پای کي باید توقف وشي. همداراز پنځه شپېتم او شپږشپېتم آیتونه په یسیر او وکیل سره پای ته رسېدلي، چې د مبین هموزنه ګڼل شوي.

لکه څرنګه چې دغه سوره په دریو تورو (ا. ل. ر) سره پیل شوې، همدا رنګه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې سورې محوري مضامين چي ټول آيتونه ئې پر مدار څرخي، هم درې دي، په بل عبارت دا درې حروف دې ته اشاره کوي چي په دې سورې کي درې اساسي موضوعات څېړل شوي، که تاسو د سورې ټول مطالب په غور سره له نظره تېر کړئ نو ډېر ژر به متوجه شئ چي دلته د لاندي درېو مطالبو لپاره تاريخي بېلگي او مثالونه وړاندي شوي او د يوې ښکلې او زړه راښکونکې قصې په ترڅ کي د مخاطب مخي ته ايښودل شوې:

الف: خداى پالونکي او د الله د لارې لاروي، حتماً له سختو آزمېښتونو او کړاوونو سره مخامخ کېږي، دا آزمېښتونه کله هومره سخت وي چي د پيغمبرانو عليهم السلام په څېر اولوالعزمه شخصيتونه هم د يأس او ناهيلۍ پړاو ته رسېږي او داسي انگېري چي د الهي حتمي مرستي او پر دښمن باندي د حتمي بري او برلاسي په اړه د دوى هيلي، انتظارات او باورونه بې ځايه وو، هسي ئې گمان کړى وو چي د خپلي مبارزې د عاجل او حتمي بريا شاهد به وي او د دښمن ماتې به په خپلو سترگو وگوري. خو دا دئ له اوږدې مبارزې وروسته نه يوازي د دې انتظار د تحقق هيڅ نښې نه تر سترگو کېږي بلکي برعکس له داسي پرله پسې کړاوونو سره مخامخ يو چي ترې وتل محال برېښي!

ب:- خو د همدغو سختو آزمېښتونو په پاى کي او هغه مهال چي دوى له خپلي حتمي بريا او پر دښمن له برلاسۍ ناهيلي او مأيوس شوي، ناڅاپه ئې الهي مرسته په برخه شوې، له کړاوونو ژغورل شوي او بري ته رسېدلي.

ج:- د شر او فساد هغه ځواکونه چي د پيغمبرانو د دعوت او بلني په وړاندي درېدلي له خداى پالونکو سره د پرله پسې ټکرونو په پاى کې، د دوى د انگېرنو، انتظاراتو او باورونو په خلاف او ناڅاپي د الله تعالى له کلکي مواخذې سره مخامخ شوي او په شديد او دردوونکي الهي عذاب اخته شوي، نه خپلو پراخو وسايلو او امکاناتو له دې عذابه ژغورلي او نه خپلو پلويانو او مرستندويانو.

دا درې مهم مبحثونه د سورې له وروستي آيت نه مخکي په ايجاز او لنډيز سره داسي راغلي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

$RŽçÇ R ÛÐëä$_ (qçÉà2 ô% Nåå (ðZßr @ß"9$ § «øöÖ$ #Œ] ÓLm

ÇËÈ ûüÏBÌôf BÙ$Öoq)ø9$Ç㥠$ZßU Š•ãÝr âü±® `B ÓÉfãû

تر هغه چي پيغمبران نهيلي شول او گومان ئې وکړ چي کاذب (انتظار او هيلي) تېر ايستي دي، نابېره زموږ مرسته ئې په برخه شوې او هغه څوك ژغورل شوي چي موږ غوښتلي او زموږ عذاب به له مجرمانو نه دفعه نه کړی شي "په هيڅ ځواك او هيڅ تدبير سره الهي عذاب له ظالمانو نه شي دفعه کيدی"

او د سورې په وروستي آيت کي راغلي:

قرآن چي کومي تاريخي قصې زموږ مخي ته ايښې دي، د تاريخ په لوړو ژورو کي د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومي پېښې ئې بيان کړې دي، په دې کي د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه گڼئ چي قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاريخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتگرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصديق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصيل سره بيان کړي، څوك چي د حق په لټه کي وي او پر حقايقو د ايمان راوړلو تلوسه او اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوينې ډالۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

Nã ë©$Wŵ•ã $Räëè ϙYø‴R& $RĴ ÇÈ ÈuĨ3ø$É »GÅø$ãM»ƒ#ä 7ü •9#

7øĴ $Zøm#& $JĨ ÄÊ Á)ø$`¡ôm& 7øã •È ãR ßtù ÇÈ šc qè)÷è?

ÇÈ šú üîÏÿ»óø$`Ü9 ¾Ï&#7 `ÏB MÝà2 bÎr b#äöø)ø$# ‹»d

ا. ل. ر دا د دې روښانوونکي او څرګند کتاب آيتونه دي.

موږ هغه د عربي قرآن په توګه نازل کړی (په عربي ژبه د لوستلو لپاره آسان کتاب)، ترڅو تاسو په ښه شان پرې پوه شئ.

او ستا په لور د دې قر آن په وحي سره، موږ ډېري غوره کيسې درته کوو، په داسي حال کي چي تر دې مخکي (د نورو په شان له هغو) بې خبره وې

د دې مبارکو آيتونو په اړه څو مهمو خبرو ته ستاسو پام رااړوم:

له اسلام نه مخکي (په جاهلي) ادبياتو کي وينو چي ډېرو ليکوالانو خپلي ليکني په مقطعاتو تورو پيل کړې دي، په ليکنو کي دغه کړنلاره، د جاهليت په زمانه کي مروج اومعمول دود وو او ټول پرې پوهېدل؛ (داسي لکه نن چي په انګليسي او نورو ډېرو ژبو کي د کلماتو د سر توري د مخفف په توګه کاروي)، نو ځکه د قر آن د ځينو سورتونو په سر کي د دې تورو راتلل له هيچا سره کومه پوښتنه راولاړه نه کړه او په صحابه وو کي هيچا هم د دغو تورو په اړه له رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله صلي الله عليه وسلم څخه پوښتنه ونه کړه، همدا وجه ده چې په دې اړه هيڅ روايت نه لرو، د وخت په تېرېدو سره دا ليك دود ورو ورو پرېښودل شوی او خبره هغه ځای ته رسېدلې چې خلك هغه رمز هېر کړي چې په دغو تورو سره افاده کېدو، د نوموړو تورو په باب د مفسرينو اختلافات له همدغه ځايه را پورته کېږي.

که چېري هغه سورتونه چې په دغه ډول حروفو پيل شوي په غور سره مطالعه کړئ، په واضحه توگه به درته څرگند شي چې نوموړي توري د سورې له محوري مضامينو سره خورا نږدې اړيکي لري: هغه سوره چې په يوه حرف پيل شوې، وينو چې د يوې مهمې او محوري موضوع په ارتباط ئې بحث کړی او که په دوه، درې يا له دې نه په زياتو تورو پيل شوې، نو د هماغو تورو له شمير سره سمې موضوعگانې په کې تر بحث او څيړنې لاندې نيول شوې.

د دې سورې په دغو دريو لومړيو آيتونو کې د قرآن کريم شپږو مهمو صفتونو ته اشاره شوې:

الف_ قرآن "مبين" کتاب دئ، خپل مطالب په روښانه ډول وړاندې کوي؛ داسې چې په هغو کې اغماض، ابهام، پيچلتوب او کږکېچ له سره نشته او ټول آيتونه ئې روښانه او واضح دي، دا کتاب بيانوونکی او روښانوونکی دئ، پټ حقايق ښکاره کوي، د انسان له نظره پټې او تروږمې زاويې ورته روښانه کوي او هر هغه څه ورته بيانوي او حقيقت ئې ورته واضح کوي چې په هغه پوهېدل او د حقيقت درك کول ئې انسان ته ضروري دي.

ب_ دا کتاب د الله تعالی له لوري يو داسې پيغام دئ چې له آسمانه نازل شوی‌او زموږ مستوی ته چې د ځمکې اوسېدونکې يو رانښکته شوی، هغه حدته چې اخيستونکی او حامل ئې يو "امي" او لومړنی مخاطب ئې هم يو "امي قوم" وو، وگورئ چې د الله جلت عظمته لطف او عنايت څومره عام، لوی او پراخ دئ چې موږ ته ئې زموږ په خپله ژبه پيغام راليږلی، د خلکو په ژبه، هغوی ئې په مروجو کلماتو او لغاتو مخاطب گرځولي، داسې پيغام چې ټولو ته د فهم وړ دئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه او واضحه.

د تاسف خبره دا ده چې ځيني حرفوي دينداران، دا آسان، واضح او ټولو ته د فهم وړ قرآن پيچلی او ګران معرفي کوي، په داسې حال کې چې قرآن له "آسمانه" ځمکې ته راغلی دئ او لارښووني ئې د ځمکې پر مخ د انسانانو دچارو د تنظيم لپاره ځانګړې دي؛ مګر هغوی په خپلو پيچلو تعبيرونو او تفسيرونو سره، دغه کتاب له ځمکې نه آسمان ته پورته کوي، هغه ځای ته چې د چا لاس ور ونه رسيږي او د پيغامونو پوهه او درك ئې هيچا ته ممکن ونه برېښي.

ج_ د دې کتاب په نامه کې د "لوست او په لوستلو کې د آسانتيا" صفت پټ دئ، کولای شئ چې د هغه ښکاره پيغامونه د هغه په روښانو الفاظو او کلماتو کې په ښه شان ولولئ او مفاهيم ئې درك کړئ، د هغه په الفاظو کې اغماض، پيچلتوب او تعقيد له سره نشته.

د_ د هغه قوم په ژبه نازل شوی دئ چې د دې کتاب لومړني مخاطب وو؛ په عربي ژبه.

هـ_ قرآن د انسان عقل مخاطبوي، هغه ويښوي، فکر او تعقل ته ئې اړباسي، هيڅ داسې څيز چې د انسان له عقل نه پورته وي او يا ئې له عقل سره مغاير وي په کې نشته.

و- د قرآن قصې د پخوانيو خلکو کيسې (اساطير الاولين) مه ګڼئ، دا تر ټولو غوره قصې "احسن القصص" دي چې په هغو کې ستر حقايق، پراخ او ژور مفاهيم راغونډ شوي او د تاريخي پېښو په ترڅ کې د دغو حقايقو عملي بېلګې ننداري ته ايښودل شوي او په دې سره مهمو فکري اساساتو ته عيني تجسم ورکړی شوی. دا قصې د خلکو په منځ کې د مروجو تاريخي قصو په شان مه ګڼئ؛ بلکې د غيب د نړۍ اسرار ئې وګڼئ، هغه اسرار چې يوازې د وحې له لارې پرې پوهېدی شو، عام خلك خو پر ځای پرېږدئ حتی پيغمبران عليهم السلام هم د وحې له نزول نه مخکې له دې غيبي اسرارو نه بې خبره وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

•J)## § ô‡9$ $Y.ö. Ž³ ã ‰n& M#‘ ’ÎþM/'»7 ï‹Î{ #ß qãA$%©

7 ïq‍Ž Î #⁄ã 8$ƒ‍ ‍â ŒÈ Ÿ ‍þ? Ÿ ó_ƒ A$% ÇÍÈ šú ïÏ‰É »™ ’Í N‍ ‍‘

ÇÎÈ Ñú üÎB A‍ ã Ç»¡ $Mï `»Ü‍ ‍9$b Î #%‍ 7 9‍{r‍‹Å‍ù

۴- کله چې یوسف خپل پلار ته وویل: پلار جانه! یوولس ستوري او لمر او سپوږمۍ (مې په خوب کې) ځان ته د سجدې په حالت کې ولیدل.
۵- وئې ویل: زویکه! خپل خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسې نه چې ستا په ضد کوم پټ تدبیر ونیسي، یقیناً چې شیطان د انسان ښکاره دښمن دئ.

دلته څو خبرې په پام کې ولرئ:

بایبل هم د یوسف علیه السلام قصه په ډېر تفصیل سره رااخیستې ده، په ځینو برخو کې ئې وینا قرآن ته ورته ده، خو هغه ئې د یوې بې محتوی او بې مقصده قصې په توګه وړاندې کړې، په داسې حال کې چې قرآن دا د یوې ډېرې عبرتناکې او روزونکې قصې په ضمن کې بیانوي او په هرې برخې کې ئې په لسهاوو درسونه مخاطب ته ورکوي. قرآن د دغې قصې په ترڅ کې د حق د لارې مبارزینو ته دا ډاډینه ورکوي چې الله تعالی د حقپالو مل او د دوی د بریا ذمه وار دئ. دا قصه په حقیقت کې د داسې چا حالت انځوروي چې د زندان له یوې تیارې خونې پاچایۍ ته رسېدلی، هغه څوك چې خپلو ورونو ورسره مخالفت ته ملاوتړله، په کوهې کې ئې واچاوو، د یوه غلام په توګه په ارزانه بیه خرڅ شو، د پاك لمنۍ په جرم زندان ته ولاړ ... خو لا څو کاله نه وو تېر شوي چې له همدې زندانه قصر ته ورسېدو او د هغه وخت تر ټولو د ستر هېواد د پاچایۍ پر تخت کښېناستو!! په دې قصې کې د دې حقیقت لپاره تاریخي بېلګې وړاندې شوې چې د باطل په مقابل کې حق، د دروغو، چل او دوکې په خلاف رښتونولي او صداقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د اخلاقي فساد په وړاندي پاك لمني خامخا غلبه مومي.

بايبل ليکي چي يوسف عليه السلام خوب وليد او ورونو ته ئې تېر کړ او په همدې سره د هغوی حسادت راوپارېدو!! خو قرآن د بايبل خبره تصحيح کوي او فرمايي چي ده خپل خوب ورونو ته نه بلکي خپل پلار ته تېر کړ او ورته ئې وويل: پلار جانه! په خوب کي يولس ستوري او لمر او سپوږمۍ گورم چي راته سجده وکړي! پلار ورته وويل: گرانه زويه! خوب دې ورونو ته مه تېروه، داسي نه چي شيطان ئې ستا خلاف کوم خطرناك تدبير ته وهڅوي، د خوب تعبير دې دا دئ چي الله تعالی به تا غوره کړي، د خبرو په حقيقت او د خوبونو په تعبير د پوهېدو علم به درکړي او خپل نعمتونه به پر تا او د يعقوب په کورنۍ بشپړ کړي، هغسي لکه چي ستا پرپلار او نيکه، ابراهيم او اسحاق ئې بشپړ کړي وو. د قرآن له وينا معلومېږي چي له يوسف عليه السلام سره د ده د ورونو د مخالفت سبب د ده خوب نه بلکي د ده هغه لوړ شخصيت وو چي پلار د همدې په وجه په درنه سترگه ورته کتل او د ده راتلونکې ورته روښانه او ځلانده معلومېده.

دا آيتونه څو اساسي مطالب زموږ مخي ته ږدي:

الف: د يوسف عليه السلام په "رؤيا" کي يوولس ستوري د هغه د يوولسو ورونو لپاره او لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور لپاره د رمز په توگه راغلي او دا ښيي چي د "رؤيا" او خوب ژبه رمزي ده، ځانگړی قاموس لري، ټول شيان په کې د رموزو او سمبولونو په بڼه ننداري ته ايښودل کېږي.

ب: يوسف عليه السلام ته د ستورو، لمر او سپوږمۍ انقياد چي د ده په وړاندي د هغوی د سجدې په لفظ سره تعبير شوی دئ، هغه ته د ورونو انقياد او د هغه پر لويوالي او اوچتوالي د کورنۍ د ټولو غړو اعتراف افاده کوي.

ج: کله داسي وي چي په يوه صالح انسان کي ښېگړي او لوړ لوړ ښېك صفات د کينه گرو او حسودو انسانانو کينه راپاروي او همدغه کينه او حسد ئې د لوړو شخصيتونو دښمنۍ ته هڅوي. تل به گورئ چي فاسق او مفسد انسانان له صالح او نېکو انسانانو سره دښمني کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د: داسې مه انګېرئ چې په انسان کې حسادت يو طبيعي او فطري خصلت دئ، نه داسې نه ده؛ بلکې دا شيطان دئ چې په انسان کې د دې ناروغۍ سبب ګرځي، که څېرې په نورو کې ښېګړې او اوچت خصلتونه، په تا کې هم دغو ارزښتونو ته د رسېدو تلوسه راولاړه کړي او تا هم ښېګړو او لوړو خصلتونو ته وهڅوي او په تا کې نوې ولولې، شوق او ارزوګانې راوپاروي، دا يو طبيعي امر دئ؛ مګر که د دې پر عکس تا د فضل او ښېګړې له خاوندانو سره عداوت، دښمنۍ او کينې ته وهڅوي او د دې بد کرچار سبب شي، نو پام کوه چې شيطان ستا پر زړه او دماغ سيورى غوړولى او دغه منفي احساسات ئې در کې راپارولي دي.

هـ: خپل رازونه او اسرار له ځان سره وساته او له افشاء کولو ئې، په خاصه توګه نږدې ملګرو، سيالانو او هغو کسانو ته چې له تاسره د تنافس او رقابت قصد لري، ډډه وکړه.

و: يعقوب عليه السلام چې يو حساس او پوه شخصيت او د درايت خاوند دئ له يوه پلوه د خپل زوى خوب په دقيقه توګه تعبيروي او له بله پلوه ورته توصيه کوي چې خپلو ورونو ته ئې افشا نکړي، داسې نه چې شيطان د دوى کينه راوپاروي او د ده په خلاف ئې کوم ناوړه پټ تدبير ته ونه هڅوي.

¼çFJèË OËãr Ï] ƒŠ‰nF$È@ƒÍÛ `Ë 7Bèãr 7‹' š• ŠÎFø 7Ï°‹.r

LìÏd°•Ĝ @6% `Ë 7ƒq/& #?ã $gB@& $J. >qàè/ É#ä #?ãr š• øã

ÇÏÈ ÒŠÅm ÒŠÎæ 7‹' Ťbĵ ,»tãĵr

او همداسې به ستا پالونکى رب تا غوره کړي او د احاديثو (خبرو) تأويل (ښه او دقيق تعبير) به درزده کړي او خپلې پېرزوينې به پر تا او د يعقوب پر کورنۍ داسې بشپړې کړي لکه چې پخوا ئې ستا پر نيکونو ابراهيم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسحاق بشپړې کړې، بې شکه چې ستا رب باحکمته پوه دئ.

د یعقوب علیه السلام په دې دقیق تعبیر کې یوولس ستوري د ده د یوولسو ورونو، لمر او سپوږمۍ د ده د پلار او مور رؤیائي رموز ګڼل شوي او سجده ئې د ده په وړاندې د دوی انقیاد او د دې ښه ښودل شوې چې الله تعالی به ده ته ستر او لوړ مقام ورپه برخه کړي، هغه ته به پر نورو فضیلت وروبخښي او د یعقوب علیه السلام د کورنۍ قیادت او مشري به ئې په برخه شي. د تأویل الاحادیث (د خبرو په کنه او حقیقت د پوهېدو) او د خوبونو د سم او دقیق تعبیر پوهه به ئې په برخه شي، یعني له یوه پلوه به د خوبونو د تعبیر علم ورکړی شي او له بله پلوه به د هري خبري تل ته د رسېدو استعداد او توانمندي ترلاسه کړي او دا د یوه انسان د پوهي او علم تر ټولو لوړ پوړ دئ. یعقوب علیه السلام له دې "رؤیا" نه پوه شو چې دی او اولاده ئې د خپل وخت د ځلاندو ستورو په شان دي. له همدې امله یوسف علیه السلام ته فرمايي چې الله تعالی به پر تا او د یعقوب پر کورنۍ باندي خپله پېرزوینه بشپړه کړي، هغسي لکه چې ستا پر نیکونو ابراهیم او اسحاق علیهما السلام باندي ئې بشپړه کړې وه، لکه څنګه چې هغوي د الهي انعام مستحق وګرځېدل او د خلکو د هدایت وسیله شول، تاسې به هم د خلکو د لارې د ځلاندو مشالونو حیثیت غوره کوئ او له تربرېمیو څخه به د هغوی د ایستلو باعث وګرځئ. یعقوب علیه السلام ته له دې خوبه معلومه شوه چې په تأویل الاحادیث کې به یوسف علیه السلام تر ده هم مخکې وي، د ده په وړاندې خپله سجده ئې همداسې تعبیر کړه، نو ځکه ئې هغه ته وویل: الله تعالی به د تأویل الاحادیث علم درکړي.

د آیت له دې برخې په ښه توګه ښرګندېږي چې د یعقوب علیه السلام نور زامن سره له دې چې د خپل ورور یوسف علیه السلام په حق کې ئې ستره جفا وکړه، د الهي بخښنې وړ ګرځېدلي او د معنویت لوړو پوړو ته رسېدلي.

د یوسف علیه السلام د قصې په ترڅ کې به وګورئ چې د یعقوب علیه السلام تعبیر صحیح ثابت شو او ټولي برخې ئې یوه په بلې پسې ترسره شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید و گورو چې "رؤیا" څه دئ او حقیقت ئې څه؟ څنګه موږ د زمان او مکان له قیده باسي، راتلونکو زمانو ته مو بیايي او له راتلونکو حوادثو او پېښو مو خبروي؟ په "رؤیا" کې کوم څیز د دې باعث کېږي چې موږ د مکان او زمان له حجاب نه آخوا پر هغو حقایقو پوه شو چې په خپلو پنځګونو حواسو ئې نه شو درك کولی؟ آیا موږ شپږم حس هم لرو؟ چې د خوب په حالت کې راویښېږي؟ آیا دا حس کولی شي چې د زمان او مکان له محدودې پښه آخوا کېږدي، له حجابونو تېر شي او د پردو تر شا وقایع او حقایق درك کړي؟ او یا دا چې "رؤیا" د یوه بل حقیقت نښه ده؛ د یوه داسي ذات له شته والي مو خبروي چې د انسان د "رؤیا" او خوبونو د الهام سرچینه ده؟ که چېري د "رؤیا" په باب دا تعبیرونه او توجیهات ونه منو، نو څنګه کولی شو د دې لپاره کومه بله توجیه وړاندي کړو؟ څوك چې د الله تعالی له شته والي انکار کوي او انسان محض یو مادي توکی ګڼي او د روح په نامه کوم څه نه مني، د دغو خوبونو لپاره څه توجیه لري؟ د ټولو په ژوند کې، لږ تر لږه د یو شمیر انسانانو په ژوند کې زیری ورکوونکي خوبونه ترسترګو کېږي، د ټولو داسي خوبونه خو پرېږدئ آیا فقط یو ئې کافي نه دی چې حساس محققین او منصف پوهان وهڅوي چې د دغو خوبونو په اړه خلکو ته دقیق او د منلو وړ ځواب ورکړي او سرچینه ئې په ګوته کړي؟ زه به د خپلو خوبونو له منځه دوه د دغو محققینو مخي ته کېږدم او ځواب به ترې وغواړم، زه د دغه ډول "خوبونو" له پلوه ډېر غني وم، که ټول ئې ولیکم نو یو کتاب ترې جوړېږي، دلته ئې دوه بېلګې د مثال په توګه رااخلم:

هغه مهال چې د ظاهر شاه د واکمنۍ په دوران کې بندي او په توقیف کې د محکمې د حکم منتظر وم، یوه شپه مي خوب ولید چې زما مشر ورور ختر محمد (چې د کمونستانو د د اقتدار په لومړیو کې زما له پلار او کوچني ورور نورالدین سره په شهادت ورسېدو) زما د توقیف خوني ته رانوت او له روغبړ نه وروسته زما د زندان د ملګري شهید ډاکټر عمر پر اوسپنیز کټ کښېناست، د سرو زرو ګوتې ئې چې د فیروزې غمی په کې لګېدلی وو په ګوته وه، له څو دقیقو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبروآترو نه وروسته ئې دا گوتې راوایستله او ماته ئې راکړه، د ملاقات په پاي کې کله چې روانېدو، جیب ته ئې لاس کړ او درې سلیز افغاني نوټونه ئې له جیبه راوایستل او ماته ئې راکړل، خوب مي په دغه ځای کي پاي ته ورسېد، د هغې شپې په سبا، زما همدا مشرورور ناڅاپي او پرته له دې چې کابل ته د ده له راتگ نه خبر وم، زموږ لیدو ته راغی، پولیسو هماغه اطاق ته راووست، په هماغه کټ کښېنستو، هماغه گوتې ئې په گوته، له څو شېبو خبرو آترو وروسته ئې خپله گوتې راوایستله او ماته ئې راکړه، د تلو په وخت کي ئې جیب ته لاس کړ او هماغه درې نوټونه ئې راوایستل او ماته ئې راکړل. ما تر لاس ونیو او ورته ومې ویل: په خدای قسم چې ستا دغه راتگ او د هغه ټولي صحنی مي تېره شپه په خوب کي لیدلې وې، دې ته منتظر وم چې دا آخري برخه ئې هم وگورم او بیا ئې تا ته ووایم.

زما د "رؤیا" بله بېلگه د یوسف علیه السلام صادقه "رؤیا" ته ورته ده:

(ما ته خپل شهید پلار په نوې ځوانۍ کي واده وکړ، په لسم ټولگي کي زه د واده خاوند وم، د واده په شپه مي فقط څو شېبې د سحر له لمانځه نه مخکي خوب کړی، چې سترگي مي سره ورغلې په خوب کي گورم چې: د تره له یوه زوی سره مي چې سپین ږیری وو او محمد نذیر نومېدو، یوځای د آسمان په لوری اوچت ولاړو، د ستورو ځای ته ورسېدو، ستوری راکد وو، خو زما په رسېدو سره وخوځېدل، له شرق نه د غرب په لوري روان شول، ناڅاپي داسي زرینه ټوټه ترې جوړه شوه چې د اوږدو او سارو تارونه ئې ټول ستوري ول، دا زرینه تکه په خپله په زرینو خولیو بدله شوه، له مانه څو گامه آخوا د دغه زرینو خولیو یوه وړه کوټه جوړه شوه، هغې خوا ته ورروان شوم چې وگورم دا څنگه خولۍ دي، ناڅاپي څه نور ناپیژانده کسان چې شمیر ئې تر څلورو پنځو زیات نه وو، را پیدا او له یوې بلې خوا د خولیو په لور رارووان شول، هر یوه لدې کوټې نه یوه خولۍ په لاس کي واخیسته پرته لدې چې په خپل سر ئې کښېږدي، ما هم یوه خولۍ را واخیسته او په خپل سر مي کېښوده او په همدې سره له خوبه راویښ شوم. په ابتداء کي مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

گمان کولو چې د دې خوب به زما له واده سره ارتباط وی، ښايي الله تعالی به ما ته نېك اولاد راکړی چې سر مي ورباندی لوړ وي، د دې خوب له ليدلو دوه کاله وروسته په پوهنتون کي شامل شوم او په پوهنتون کي زما له شمول سره جوخت اسلامي خوځښت پيل شو، د الله تعالی لطف او مهرباني وه چې د يو شمېر محصلينو ورونو په ملگرتيا د اسلامي نهضت په تأسيس کي لږ يا ډېره ونډه را په برخه شوه، د سردار داؤد د واکمنۍ په مهال او هغه وخت چې زموږ ډېر ورونه د رژيم له لوري د پاڅون په تور ونيول شول، ما له يو شمېر نورو ورونو سره پاکستان ته هجرت وکړ، لنډه موده وروسته مو له همغه ځايه د نهضت د بيا منظمولو لړۍ پيل کړه، د غړو په روزنه او تنظيم مو لاس پوري کړ، چا چي به له موږ سره يوه رووزنيزه دوره پای ته رسوله، ببرته به خپلو سيمو ته ستنيدل، له لوړو غرونو او ژورو درو اوښتل او له کږو وږو ستونزمنو لارو به ټاکليو سيمو ته تلل او له رسېدو سره سم به ئې د افرادو په روزني او انسجام لاس پوري کاوو، په همدغه دوران کي وو چې ټول مشران ورونه راغونډ شول او د يوې غونډې په ترځ کي ئې د اسلامي نهضت مشري ماته تفويض کړه، گمان مي وکړ چې زما د هغه خوب تأويل همدا وو.

خو ډېر وروسته کله چې د جهاد لمن خوره شوه، ډېر خلك حتی هغه هم د مجاهدينو له ليکو سره يو ځای شول چي له فکري او اخلاقي پلوه ئې د دې صف وړتيا نه درلوده خو شرايطو په نهضت تحميل کړل، په پاکستان او ايران کي گڼ شمېر ډلي جوړي شوې، ډېر کسان د مشرتابه لپاره کانديد شول او غوښتل ئې د قيادت پگړۍ په سر وتړی، په دې وخت کي پوه شوم چې زما د هغه خوب تعبير څه وو.

که د برش کاله مخکي مي دغه "رويا" له چا سره مطرح کړې وی؛ نو له تعبيره به ئې حتماً ځان عاجز گڼلو خو که نن همدغه "خوب" د هر هغه چا په وړاندي تېر کړم چي د افغانستان له جرياناتو او د نهضت د تأسيس له څرنگوالي او د ډلو او گوندونو د جوړېدو له بهير نه خبر دي، نو په آسانۍ سره کولی شي د دې خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولي برخي تعبير کړي.

زه د داسي خوبونو پراخه تجربه لرم، همدغو تجربو دې نتيجې ته رسولی يم چې باور وکړم د انسان د روحي جوړښت او د دماغ هغه برخي چي په ويښه کي ډېر ځله د زمان او مکان له قيد نه وځي، وړاندوينه کوي، ابتکار کوي، د راتلونکې په هکله حدس وهي او ډېر ځله ئې حدسونه دقيق او صحيح ثابتېږي، له مقدماتو نه نتائجو ته ځان رسوي او د پېښو پايلي او پېلامې په ګوته کوي، دا برخي د "خوب" په حالت کي هم فعاله وي. داسي نه ده چې د خوب په حالت کي د انسان د روحي جوړښت ټولي حساسي برخي خپل فعاليت متوقف کوي. په خوب کي د دماغ ځيني برخي له فعاليت نه لاس واخلي، ځيني نيمه فعاله شي، ځيني د انتظار حالت غوره کړي، خو ځيني نوري برخي ئې داسي دي چي د خوب حالت هغوی ته د لا ښه فعاليت کولو موقع په لاس ورکړي. د خوب په حالت کي د انسان دماغ د ورځنيو پراخو مصروفيتونو نه فارغ وي، د ده پنځګوني حواس چي هريو ئې د ورځي له لوري پراخ فعاليتونه لري او د دماغ لويه برخه مصروفوي، د خوب په وخت کي خپل کار متوقف کړي، دماغ آرام پرېږدي او هغه ته دا موقع ورکړي چي په پوره انهماك سره په هغو قضاياوو غور وکړي چې ده ته مهمي بريښي، هغه چي د ورځي له لوري، د پراخو مصروفيتونو په وجه نه توانيدو ورباندي غور وکړي. دا داسي وګڼئ لکه متفکر، عالم، شاعر، ليکوال چې د يوې مهمي څېړني، ليکني او شعر لپاره له خلکو ګوښه شي او ځانته د ښه فکر کولو او په خپل کار د ښه ترکيز لپاره مناسب شرايط برابر کړي. خوب همدا شرايط د دماغ لپاره برابروي.

انسان د خپل پيچلي دماغ د پراخو فعاليتونو يوه وړوکې برخه په خپل واك کي لري، داسي چې د ده له ارادې سره سم کار کوي، دا برخه په خوب کي خپل فعاليت متوقف کړي، خو د دماغ هغه لويه برخه چې د انسان تر واك لاندي عمل نه کوي بلکي خپلواکه ده او خپل ټول فعاليتونه په اتوماتيکه توګه ترسره کوي، دا برخه تل فعاله وي او د يوې شېبې لپاره خپل فعاليت نه متوقف کوي. د خوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حالت کې د انسان د دماغ دا برخه د لا ښه فعاليت فرصت ترلاسه کوي. که انسان په ويښه کې وړاندوينه کولی شي، د راتلونکې په هکله حدس وهي، اختراعات کوي، نوي نوي ابتکارات کوي، څو مقدماتی خبري يوه د بلي خواته کېږدي او له همدې نه د راتلونکو نتائجو په هکله قضاوت کوي. هيڅ دليل نه لرو چې همدا کار دي د خوب په حالت کې ونه شي کولی، د اکثرو انسانانو ذاتي تجربو دا خبره ثابته کړې.

له باانصافه محققينو او له حساسو څېړونکو نه پوښتنه کوم: که د نړۍ د ټولو خلکو داسي خوبونه يوې خوا ته پرېږدو، يوه دوه ښېلګي ئې راواخلو او وغواړو چې د خوب منشأ او حقيقت معلوم کړو، نو ځواب به مو څه وي؟ زه څنګه له راتلونکو پېښو خبر شوم؟ چا خبر کړم؟ دا اطلاع چا راکړه؟ د دې الهام سرچينه چېري ده؟

دغه "خوبونه" سر ببره پر دې چې د انسان د روحي ابعادو څرګندوونکي او مظاهر دي د الهام د سر چينې وجود چې د مادې له محدودې بهر دی هم په اثبات رسوي او يو بل حقيقت د "تقدير او برخليك" په نامه منعکس کوي، ته په خپله روياء کي د يوې داسي پېښې په جريان کي لوېږې چې ډېره موده وروسته ترسره کېږي او مصداق ئې په ويښه کي وينې؛ او د دې معنی دا ده چې انسان د هغې تګلوري لاروی دئ چې لوړي ژوري ئې پخوا ټاکل شوې دي او خامخا دئ ترې تېرېږي. دتګلوري غوره کول د ده کار دئ؛ خو هغه لوړي ژوري چې دی د لاري په اوږدو کي بايد ترې تېر شي له پخوا مقدر شوې دي، واك او اختيار ئې د انسان په لاس کي نه دئ، دا موضوع د د ديني مباحثو يوه ډېره مهمه قضيه ده، هغه کسان چې په دې موضوع د ښه پوهېدو تلوسه او شوق لري بلنه ورکوم چې (په قضا او قدر ايمان او مقتضيات ئې) او د التکوير دسورې د وروستي آيت تفسير دې په "د قرآن پلوشې) کي مطالعه کړي.

قرآن د يوسف عليه السلام د ورونو منفي احساسات، له خپل ورور سره ناروا سيالي او رقابت او د ده د وژلو او له منځه وړلو لپاره د دوی غلطه اراده د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې لپاره زموږ مخې ته ږدي چې له داسې کارونو ځان وساتو، د دوی احساسات په دې توګه انځوروي:

ß# ß'qãø ÷(qß$% ßö]Ç‡È û,ïî$¡¡ =ÿ] ßM»ƒ#ä ýìhÏ?q÷z Î)r # ß'qã ’Î b%. ßö)©*

ÇÑÈ ßÅüÎ7B @»=|Ê ’Å9 R/& b]p7óÁ ã ßtwr $YÏB $YŠÎ& #<] ⊂m& ßçqä &r

(۷) د يوسف او د ده د ورونو په قصې کې، پوښتونکو ته روښانه نښې دي.
(۸) کله چې دوی وويل: يقيناً چې يوسف او ورور ئې زموږ پلار ته تر موږ ډېر ګران او محبوب دي، په داسې حال کې چې موږ (ډېر او پياوړې) ډله يو، په دې کې شك نشته چې پلار مو په ځرګندې اشتباه کې دئ.

د يوسف عليه السلام او د هغه د ورونو ترمنځ د نزاع او کړکېچ قصه ډېرو هغه پلټونکو او پوښتونکو ته چې د دغه ډول کړکېچونو د لاملونو په لټه کې دي او غواړي پوه شي چې عوامل او محرکات ئې څه دي او پايلې ئې څه، مدلل ځواب وايي او هره اندېښنه ئې په دقيقه توګه رفعه کوي، په دې آيتونو کې د يوسف عليه السلام د ورونو داسې څو خبرې په ګوته شوې چې په ترڅ کې ئې د کړکېچونو د ناسم او متجاوز لورې وينا او دريځ موږ ته توضيح کوي او هغه دا چې:

دی په ناحقه سره زموږ پر پلار تر موږ ډېر ګران دئ.

په داسې حال کې چې زموږ شمېر زيات دئ او د پلار د حمايې، ساتنې او دفاع درونده پېټی زموږ پر اوږو دئ.

په دې کار سره يقيناً چې زموږ پلار لويه اشتباه کوي.

په دې ځرګندونو کې څو مهم ټکې د څېړنې وړ دي:

الف:- په داسې حال کې چې يعقوب عليه السلام له خپل زوی يوسف عليه السلام سره د هغه د ځانګړتياوو په خاطر مينه لري، په ده کې هغه څه ګوري چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نورو کې ئې نه لیدل، د ده لوړ استعدادونه، ښه اخلاق، او هوښیاري ئې خوښېده، د هغه په څېرې او کړنو کې ئې د یوه لوی شخصیت نښې لیدې او د همدې لپاره ئې خاصه اعتنا ورته کوله، داسې نه وه چې د خپلو زامنو تر منځ غیرعادلانه توپیر وکړي او بې موجبه یوه ته په بل ترجیح ورکړي، د ده په څېر له یوه حساس او عادل پیغمبره داسې بې عدالتي ډېره لرې ده، خو نور زامن ئې چې د یوسف علیه السلام ځانګړتیاوو او لوړ شخصیت د دوی حسادت پارولی، یوسف ته د پلار خاصه پاملرنه بې عدالتي ګڼې او د تبعیض او توپیر په سترګه ورته ګوري.

له یوسف علیه السلام سره د ورونړو د مخالفت اصلي وجه دا وه چې د ده د لوړ شخصیت په وړاندې ئې د حقارت احساس کاوو، د ده اخلاقي لوړتیا او عظمت ئې نه شو زغملی، د ده هغه صفتونه چې د پلار مینه، احترام او درناوی ئې راپارولو د ده د ورونړو کینه او حسادت ئې هڅولو. له لوړو شخصیتونو سره تل او د زمانې په هر پړاو کې همداسې کېږي، د دوی لوړو ځانګړتیاوو ته پام سره د ټولنې صالح او هوښیار خلك د دوی درناوی کوي خو د پرېوتې شخصیت خاوندان او مفسدین ئې د همدغو خصلتونو په وجه مخالفت ته ملا تړي.

هغه کسان چې د ذاتي مواصفاتو له مخې د لوړ تلو وړ نه دي، د لوړ الوت لپاره پیاوړې وزرونه نه لري، له لویو لویو شخصیتونو سره د سیالۍ اهلیت نه لري، خو حرص پرې غالب دئ، جاه طلبه دي، حقایقو ته د تسلیمېدو او د لوړو شخصیتونو پر عظمت د اعتراف پر ځای او له هغوی سره په ښکو کارونو کې د مرستې او ملګرتیا په ځای د ناروا رقابت لار غوره کوي، د ځان د غوره والي د ثابتولو لپاره د یوسف علیه السلام د ورونړو په څېر غلطو توجیهاتو ته پناه وړي او وایي: مونږ په دې خاطر غوره او د احترام او توجه مستحق یو چې شمېر مو زیات دئ!! ځواکمن یو!! د دوی په څېر په عصبیتونو تکیه کوي او د تعصباتو اور ته لمن وهي. په واقعیت کې دغه وګړي د کمزورو شخصیتونو خاوندان دي، د زعامت او مشرۍ وړتیاوې او ځانګړتیاوې نه لري؛ مګر جاه طلبه او د قدرت وږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي، غواړي دا حرص او اقتدار ته د رسېدو دا وژونکې تنده له نارواوو لارو اشباع کړي، د قومي او نژادي تعصباتو په پارولو سره غواړي قدرت ته ورسېږي او په دې توګه د قدرت په مسابقه کې پر خپلو رقیبانو برى ومومي. هغه چې د امت او ملت په شامله او پراخه مستوا کې د منل کېدو جوګه نه دئ او دا کفایت او اهلیت په کې نه شته چې د یوه پراخ ملت په کچه د مشرۍ مقام ترلاسه کړي نو د دې هڅه کوي چې لږ تر لږه د قوم، قبیلې او عشیرې په سطح د زعامت مقام ته ځان ورسوي، خو دا مقام هم د حسادتونو او د نورو په ضد د کرکې او نفرت راپارولو له لارې ترلاسه کوي!!

قرآن په دې قصې کې موږ ته وایي: هغه کسان چې عصبیتونه عنوانوي، د ځان لپاره د قوم او قبیلې په نامه امتیازات غواړي او تل د قومونو تر منځ د امتیازاتو پر وېش اعتراض کوي، دوی د ځان او خپلو رقیبانو په اړه د خورا عادل مرجع قضاوت هم نه مني، داسي لکه چې د یوسف علیه السلام ورونو د خپل حکیم، پوه، حساس او عادل پلار قضاوت هم ناعادلانه ګاڼو او ویل ئې: موږ ته په پام نه کولو سره زموږ پلار ستره اشتباه کوي؛ ان ابانا لفي ضلال مبین!!

تاریخي تجربې ښیي چې د قومي عصبیت بیرغچیان سره له دې چې د هغوی قضاوت او دریځ د خلکو په ګڼه او شمېر باندي ولاړ وي او د هر قوم نفوس د ملاك او معیار په توګه مني، مګر تل داکثریت قضاوت ته غاړه نه ږدي او مخالفت ترې کوي، د اکثریت له لارې نه خپله لاره بېلوي، د امت په وړاندي ملت، د ملت په وړاندي ملیت او قوم او د قوم او قبیلې په منځ کي کورني او عشیره ئې حدونه عنوانوي. قرآن فرمایي چې دا شعارونه شیطاني لاملونه لري او د شیطان په تحریك او لمسونه رامنځ ته کېږي، شیطان وو چې د لومړي ځل لپاره ئې نژادي توپیر عنوان کړ او ویې ویل: انا خیر منه، خلقتني من نار و خلقته من طین. زه تر ده غوره یم، زه دې له اوره پیدا کړی یم او هغه دې له خاورې پیدا کړی دئ.

که چېري د یوسف علیه السلام په څېر له یوه ستر پیغمبر سره د خپلو ډېرو نږدې خپلوانو او دوستانو لخوا ، له کومې ګناه پرته او بې موجبه، داسي جفا او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ظلم کېږي، نو ته اې د الله د لارې مجاهده! باید د الله تعالی په لار کې او د پیغمبرانو د کړنلارو او تګلارو په تعقیب کې، د دغسې جفاګانو منتظر واوسې او په ځان کې د هغوی د زغملو ځواك او زغم راپیدا کړې، داسې نه چې د آزمېښتونو او ستونزو پروخت بې حوصلې شې، ناامېده شې او مبارزه په نیمه لاره کې ناتمامه پرېږدې او تا ته، اې د دغو صحنو تماشاچې! اې د عافیت پر غونډۍ ناست د مبارزو پاېلو ته منتظره! تا ته ویل شوي: داسې و نه انګېرې چې دا د الله د لارې سرتېري مجاهدین په دې خاطر له کړاوونو سره مخامخ دي چې د الله تعالی د عنایت او رعایت وړ نه دي او له الهي عنایت او پېرزوینو محروم کړی شوي!! او په دې سبب له دې برخلیك سره مخامخ شوي چې غلطي او اشتباه ترې شوې!! داسې نه ده؛ دوی نه، بلکې تا اشتباه کړې، دا لوړې ژورې او دا آزمېښتونه د دې لارې طبیعت او د الله تعالی د نه بدلېدونکو سننو څخه یو سنت دئ. د خدای د لارې مجاهدین به د آزمېښت په دې لوړو ژورو او د کړاوونو او ستونزو په دې پېچومو او کږلېچونو کې روزل کېږي، د دوی صبر او استقامت به مضبوطېږي، د دوی استعدادونو ته به وده ورکول کېږي او د کمال او پوخوالي هغه پړاو ته به رسېږي چې د الله تعالی د نصرت وړ وګرځي او د بریا پرېکړه ئې وکړي.

بايبل لیکي چې د یوسف وروڼو خپلې رمې شکیم ته د څرولو لپاره بوولې وې... پلار ئې یوسف پسې ورولېږو چې احوال ئې واخلي، ... کله چې هلته ورنږدې شو، وروڼو ئې وویل: دا دئ لوی خوب لیدونکی راغی، راځئ چې وئې وژنو او په یوه کوهي کې ئې واچوو، پلار ته به ووایو چې کوم ځناور خوړلی دئ... یوه ئې وویل: د وژلو په ځای ئې ژوندی په ښا کې واچوئ... په خپله به په کې مړ شي... له وررسېدو سره سم ئې برید پرې وکړ... جامې ئې ترې وایستلې او په ښا کې ئې واچاوو ... ناڅاپه ئې یو کاروان ولید چې د دوی خوا ته راروان دئ... فیصله ئې وکړه چې پر دغه کاروان ئې وپلوري... له کوهي ئې راوایست او خرڅ ئې کړ... او کاروانیانو له ځان سره مصر ته روان کړ...)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن فرمايي چي د يوسف ورونو په خپلو کي مشوره وکړه چي يوسف په کوهي کي اچوو، پرېږدو ئې چي کوم کاروان ئې له ځان سره کوم لرې ملك ته بوځي او د مريي په توگه ئې وپلوري، په کار ده چي پلار مونږ ته تر ده زيات په درنه سترگه کتلی، زمونږ شمېر زيات دئ، هم دکور ټول کارونه کوو او هم ئې حفاظت کوو، خپل پلار ته راغلل او ورته ئې وويل: پرېږده چي يوسف له مونږ سره د لوبو او مېوو خوړلو لپاره صحرا ته ولاړ شي، پلار ئې وويل: تاسو پوهېږئ چي زه ورپسې خفه کېږم او وېرېږم چي تاسو به ترې غافله شئ او لېوه به ئې وخوري، دوی بيا خپل شمېر ته گوته ونيوله او وئې ويل: که لېوه ئې له مونږ وخوړی شي په داسي حال کي چي مونږ کافي ډېر يو نو مونږ به بلا وهلي يو!!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

يوسف ووژنئ او يا ئې د ځمکي (له مخه) لرې کړئ، تر څو د خپل پلار پاملرنه درته وزگاره شي او تر دې وروسته صالح ټولی شئ، يوه ويونکي وويل: يوسف مه وژنئ، که (د ده په ضد څه) کوونکي يئ نو د يوه کوهي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیاره تل کې ئې وغورځوئ، چې کوم کاروان ئې ترلاسه کړي، وئې ویل: پلاره! ولې د یوسف په اړه پر موږ باور نه کوې، حال دا چې موږ ئې خواخوږي یو. سبا ئې له موږ سره ولېږه چې (د مېوو په ونو کې) وڅري او لوبې وکړي او موږ ئې حتماً ښه ساتونکي یو، وئې ویل: که ئې درسره بوځئ دا مي غمجن کوي او وېرېږم چې لېوه به ئې وخوري او تاسو به ترې غافله وئ، وئې ویل: که لېوه ئې په داسې حال کې وخوري چې موږ یوه (پیاوړې) ډله یو، نو موږ به په دې صورت کې تاواني (بلا وهلي) یو.

په دې مبارکو آیتونو کې څو مهمې لارښووني ترسترګو کېږي:

په سیاسي مبارزاتو کې تل کمزوری، خو متعصب حریف دئ چې د سالم او رغنده رقابت او سیالۍ پر ځای پر پټو توطیو لاس پورې کوي، ترڅو له دې لارې خپل رقیبان ترور کړي او د مبارزې له ډګره ئې وباسي.

ځیني بیا داسې دي چې که څه هم هدف ته درسېدو لپاره ناروا لارې غوره کوي؛ مګر ادعا ئې داسې وي چې ګواکې د دوی هدف نېك دئ او هدف ته له رسېدو وروسته به د خدمت مصدر ګرځي او د صالحو افرادو په څېر به ښو عملونو ته ملا تړي، د دوی په نظر نېك هدف ته د رسېدو لپاره هره لاره غوره کول جایز دي، د هدف نېك والی نامشروع او ناروا تګلارو ته مشروعیت ورکوي، په داسې حال کې چې نه د هدف تقدس کولای شي چې نامقدسه وسیله توجیه کړي او نه له هغه چا چې د کمزورۍ په پړاو کې په غلطو لارو درومي، د خپلو رقیبانو د پرځولو لپاره نارواوو وسېلو ته لاس کوي، دا توقع کېدی شي چې د ځواکمنۍ او قدرت پر مهال دې د صالح انسان په څېر عمل وکړي؛ بلکې د دې په خلاف، اقتدار به د ده د لا زیات انحراف سبب شي او د نورو په خلاف به د ده کړچار تر مخکې هم لازیات کرکجن او د غندلو وړ کړي.

د یوسف علیه السلام د ورونو دا وینا چې په تکرار سره ئې کړې: (نحن

(c) ketabton.com: The Digital Library

عصبة: مورې خو یوه پیاوړې ډله یو)، ښیي چې دوی پر شمېر او عدد ترکیز کوي او په همدې سره غواړي ځان تر یوسف علیه السلام غوره او د خپل پلار د التفات او اعتنا مستحق ثابت کړي!! مخکې ئې وویل: مورږ د یوسف په نسبت غوره یو، ځکه چې هغه یوازې دئ او مورږ یوه ډله یو او بیا وایي: څنګه به ئې لېوه رانه وخوري په داسې حال کې چې زمورږ په څېر ځواکمنه ډله ئې په څنګ کې او ساتنه ئې کوي!! الله تعالی پر شمېر او "عده او عتاد" باندې د خپل بنده بروسه نه خوښوي، څوك چې پر ماسوی الله باندې تکیه او اعتماد وکړي یوازې ئې پرېږدي او له خپلې مرستې څخه ئې محروموي، له خپلو بندګانو څخه غواړي چې یوازې د ده عبادت وکړي، یوازې ده ته د دعا او احتیاج لاسونه اوچت کړي، یوازې له ده مرسته وغواړي او یوازې پر ده باندې تکیه او اعتماد وکړي.

که تاسو په دې هکله د بایبل وینا ته ځیر شئ نو وبه ګورئ چې بایبل دوکه، چل ول، غولول او په خپلو ژمنو نه ودرېدل د خپل داستان د اتل په څېره کې انځوروي خو قرآن کریم ئې د مجرمینو ځانګړتیاوې ګڼي، بایبل ئې یعقوب علیه السلام ته منسوبوي او کله چې د یوسف علیه السلام د ورونو وار رارسي د دوی هغې دوکې ته ګوته نه نیسي چې قرآن ورته اشاره کړې، ګمان نه کوم چې د بایبل لیکونکي دې دا کار اشتباهاً کړی وي، باور مې دا دئ چې دا کار ئې عمداً کړی، د ده له نظره خدعه او دوکه یو هنر او کمال دئ، باید اتلانو ته منسوب شي، نه عادي خلکو او مجرمینو ته!!

بایبل لیکي چې د یوسف ورونو د ده جامې د یوې وزې په وینو سرې کړې... پلار ته راغلل او وئې ویل: آیا دا د یوسف جامې نه دي؟ ... هغه جامې وپېژندې او وئې ویل: حتماً کوم ځناور خوړلی دئ... نو له ویره ئې خپلې جامې څیرې کړې، زړې جامې ئې واغوستې... ډېرې ورځې ئې په ماتم تېرې کړې... د کورنۍ غړو هڅه وکړه چې هغه ته تسلي ورکړي خو ګټه ئې ونه کړه... وئې ویل: ترمرګه به د یوسف غم هېر نه کړم!!

قرآن د بایبل دا وینا غلطه ګڼي او فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] یوسف: ۱۵-۱۸

نو کله چې ئې له ځان سره بوت او په دې سلا شول چې په کوهي کې ئې واچوي او ده ته مو وحي وکړه چې په داسي حال کې به ئې په خپل دې کار خبر کړې چې دوی به ئې احساس هم نه کوي. او ماښام په ژړا خپل پلار ته راغلل، وئې ويل: اې زموږ پلاره! موږ لاړو چې يو له بله د مخکې کېدو زغاسته وکړو او يوسف مو له خپلو شيانو سره پرېښود، نو لېوه وخوړ، او ته به راباندې باور کوونکی نه ئې که څه هم موږ رښتوني يو، او کميس ئې په دروغجنې وينې لړلی راوړ، وئې ويل: داسې نه ده؛ خپلو نفسونو کوم کار درته ښايسته کړی، نو (زما دې) ښکلی صبر وي او په هغه څه کې خو له الله نه مرسته غوښتل کېږي چې تاسو ئې بيانوئ.

په دغو مبارکو آيتونو کې له يوې خوا د يوسف عليه السلام د ورونو حالت داسې انځور شوی چې د خپل تصميم د بدو پايلو او عواقبو له پوهيدو عاجز دي، نه پوهېدل چې په دې سره خپلو موخو ته نه شي رسېدی او داسې گومان ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ شي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېږدي، له بلې خوا ښیي چې په همدې سخت او نازك حالت کې یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې اندېښنې مه کوه، په کوهي کې له لوېدو مه وېرېږه، ډاډه اوسه چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې.

د یوسف علیه السلام د ورونو طمع دا وه چې په دې سره به له خپلې مخې یو ستر خنډ لرې کړي او خپلو موخو ته د رسېدو لپاره به لار آواره کړي، خو نه پوهېدل چې د دې کار پایله به څه وي!! د خپل دغه شرمناك کار په عواقبو له پوهېدو عاجز وو او داسې گومان ئې نه کاوو چې یوه ورځ به بیا له یوسف علیه السلام سره مخامخ کېږي او دا ټوله ماجرا به د دوی مخې ته کېښودی شي!! همدا راز فرمایي چې په کوهي کې د لوېدو په مهال یوسف علیه السلام ته الهام وشو چې پروا مه کوه، له دې ځایه به ووځې، داسې ورځ به راشي چې دوی به ستا مخې ته سرټیټي او شرمنده ولاړ وي او دا کار به ورپه یادوې!! او دا هغه څه دي چې د حق د لارې مبارزینو ته د ستونزو او کړاوونو په مهال الهام کېږي، الله تعالی ئې له ناهیلۍ ساتي او په زړونو کې ئې هیلې او امېدونه راپیدا کوي. د یوسف علیه السلام د قصې په بیانولو سره قرآن د دغو درېو اساسي موضوعگانو د اثبات لپاره تاریخي بېلگې زموږ مخې ته ږدي: د ورونو مخالفت او د دوی په لاس کوهې ته لوېدل، د نامعلوم برخلیك په لوري خوځېدل، په ارزانه بیه خرڅېدل، د ستونزو او کړاونو بېلگه، په څاه کې د لوېدو په وخت کې دا الهام چې له دې ځایه به حتماً ژغورل کېږې او له کوهي وتل د نجات بېلگه او په پای کې له خپلو ورونو سره په داسې حال کې مخامخېدل چې هغوی به په خپلو نادودو او جفاگانو شرمنده وي د برې او د دښمن د ماتې تاریخې بېلگه. تاسو به د بایبل په هیڅ برخې کې او د هیڅ قصې په ترڅ کې ونه مومئ چې له کومې قصې ئې داسې کوم ستر مطلب ثابتول او یوه مهمه لارښوونه کول په نظر کې وي.

د یوسف علیه السلام ورونه ماختستن په اوښلنو سترگو خپل پلار ته ورغلل او وئې ویل: پلاره! موږ له یوه بله د مخکې کېدو لوبه کوله، یوسف مو د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیانو خوا ته پرېښود، په همدې کې لېوه راغی او هغه ئې وخوړلو، ته به حتماً زموږ په خبري باور نه کوې که څه هم موږ په یقین سره رښتوني وو، هغه ورته وویل: داسې نه ده، خپلو نفسونو غولولي یئ او کوم غلط کار ئې درباندې کړی، زما لپاره له ښه صبره پرته بل څه نه دي پاتې، ستاسو د دې خبرو په وړاندې به له الله تعالی مرسته غواړم، یوازې الله تعالی هغه ذات دئ چې په داسې حالاتو کې ترې مرسته غوښتی شي!!

گورئ د بایبل او قرآن د ویناوو ترمنځ څومره ژور توپیر دئ، یو د قصې اتل صابر، حساس او په حالاتو پوه انځوروي، د خپلو زامنو له وینا، څېرې او حرکاتو پوهېږي چې دروغ ورته وايي، نه ئې په خبرو باور کوي، نه ئې په اوښلنو سترگو غولېږي او نه ئې د یوسف علیه السلام هغه جامې دوکه کولی شي چې په نورو وینو ئې سرې کړې. صبر کوي، په غمونو کې خپل رب ته پناه وړي. خو بل ئې د داسې بې صبره انسان په څېر انځوروي چې له ډېره ویره خپلې جامې څیرې، زړې جامې پر تن کوي او ژمنه کوي چې تر مرگه به دا غم هېر نه کړي!!

قرآن د دې قصې په ترڅ کې موږ ته څو مهمې لارښوونې کوي:

باید په خپلو قضاوتونو کې تلوار او عجله ونه کړو، باید محتاط واوسو، یوازې د متهم ظاهري بڼه، اوښلنې سترگې، غولوونکې ادعاگانې او هغه شواهد چې د خپلې ادعا د ثبوت لپاره ئې وړاندې کوي کافي ونه گڼو، د متهم سوابق باید په پام کې ولرو.

یعقوب علیه السلام حساس او پوه انسان وو، د یوسف علیه السلام د ورونو په تصنعي ژړا، د قضیې په باب د دوی د خبرو له څرنگوالي، د یوسف علیه السلام د کمیس له وضعې او له یوسف علیه السلام سره د ورونو مخکنیو حسادتونو ته په پام سره پوه شو چې زامنو ئې رښتیا نه دي ورته ویلي او اصله قضیه ئې ترې پټه کړې ده.

د مصیبتونو په وړاندې صبر کول د پیغمبرانو طریقه ده.

ښايي یعقوب علیه السلام ته د خپل زوی یوسف علیه السلام تر ورکېدو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم او اندېښنه لازیاته درنه وه چې زامن ئې داسي دي، له ده او له خپل ورور سره ئې داسي څه کړي، بې شکه چې د یعقوب علیه السلام لپاره به د داسي زامنو زغمل او تحمل تر دې هم دروند پېټی او له زغم او حوصلې اوچت وو چې یو زوی ترې ورك شوی، د یوه شریف او بااحساسه انسان لپاره دا ډېر دروند پېټی وي چې خپل زامن د خپل اوچت انتظار خلاف ګوري او له داسي کسانو سره په یو ځای ژوند کولو مجبور شوی وي!!

یعقوب علیه السلام چې په خپله جلیل القدره پیغمبر او د یوه ستر او اولوالعزمه پیغمبر ابراهیم علیه السلام لمسی دئ او الله تعالی ته د نږدې توب او د معنوي مقام په لحاظ خورا اوچت مقام لري، خو سره له دې ستر او اوچت معنوي مقامه، له غیبه بې خبره دئ، له دې عاجز دئ چې پوه شې زامنو ئې له یوسف علیه السلام سره څه کړي دي؟!! څو کیلو متره لرې د ده نازولی او ګران زوی په کوهي کي پروت دئ، خو دی ئې نه له حاله خبر دئ او نه ئې مرسته کولی شي!! خپل عجز او ناتواني په دې الفاظو بیانوي: یوازینی مستعان او مرستندوی الله تعالیٰ دی، فقط له هماغه ذات نه باید مرسته وغوښتلی شي. په دې بیان سره د هغو ناپوه خلکو خولو ته سخت ګوزار ورکړی شوی چې په غیب باندي له الله تعالی پرته د بل چا د پوهېدا دعوا کوي!! د قصې دغه برخه موږ ته د قرآن عظیم الشان له اساسي مطالبو نه یو مطلب په ګوته کوي، هغه دا چې په ځمکه او آسمان کي له الله تعالی پرته نه څوك په غیبو علم لري او نه د چارو د سمبالولو واك او اختیار لري، هر څوك چې له خدایه پرته بل چا ته د غیبو د علم نسبت وکړي او هغه د چارو متصرف وګڼي نو یقیناً چې قرآن ئې تکذیب کړی دئ.

Ö-â #‹»d 3' Žôộ ƒ A$% ¼qqÈš 4‹š'ù ÑèŠí#r {qè™ö'ù ∝‹$§™ ÕÑä! ` r

<§ /2 ¤Æ JVÎ q≠žŸr Ç$È šc qèJè/ $JÎ Øšîæ ª! $ pê»ÒÎ qr` &r

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÈ šú ï‰ä"9$`B î šî {qç Ÿ2 r ϙŠr‰èB Nä°Š يوسف:۱۹-۲۰

او یو کاروان راغی او خپل اوبه راوړونکی ئې ولېږو او هغه هم خپله بوکه (په څا کې) کښته کړه، وئې ویل: اې! زېری زېری، دا دئ یو زلمی او هغه ئې د مال متاع په توګه پټ کړ، په داسې حال کې چې الله د دوی په کړو وړو ښه پوه دئ او په ناڅیزه بیه څو درهمو ئې وپلورو او د ده په اړه زاهدان ول.

ناڅاپه یو کاروان راغی، د کوهې خوا ته ئې واړول، یو کس ئې د اوبو راایستلو لپاره ولېږو، د بوکې راایستلو پر مهال متوجه شو چې یو تنکی زلمی ورسره راپورته شو، چیغې ئې کړې: زېری زېری دا دئ یو تنکی زلمی!! د کاروان مشر امر وکړ چې په یوه خوندي ځای کې ئې پټ کړې، ښه سلوك ئې ورسره کاوو، پرې مهربانه ول، مصر ته ئې له ځان سره بوت، هلته ئې په ارزانه بیه وپلورو

بایبل لیکي چې د یوسف علیه السلام وروڼو د کاروان له لیدو سره هغه بېرته له کوهې راوایست او په کاروانیانو ئې وپلورو، دا خبره هم قرآن ردوي او هم ئې عقل نه مني، که دوی په کاروانیانو د پلورلو اراده درلودی نو ولې به ئې په کوهې کې اچاوو؟ یوسف علیه السلام د پلورلو په وخت کې کاروانیانو ته ویلی شو چې زه مریي نه یم، دا مې وروڼه دي، پلار مې خبر نه دئ... هیڅوك نه غواړي په داسې لانجې کې ښکېل شي او آزاد انسان د مریي په نامه واخلي!! قرآن فرمایي چې یوسف علیه السلام په مصر کې وپلورلی شو.

قرآن د بایبل دا ادعا ردوي چې کاروانیانو یوسف علیه السلام له خپلو وروڼو وپېرېدو، د دې ادعا برعکس وایي چې کاروانیانو له څاه راوایست او د موندل شوې قیمتي متاع په څېر ئې پټ کړ، د قرآن په دغو مختصرو الفاظو کې هومره ژور مطالب پراته دي چې د هغه مهال د ټولني د دردونکي وضعیت د دقیق توضیح لپاره کفایت کوي، د کاروان د سالار یو غلام هغه ته د یوه تنکي ځوان د موندلو زېری ورکوي، هغه ئې د قیمتي متاع په څېر پټ ساتي او دا ځکه چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څو ورځې وروسته د مصر په بازار کې په ګرانه بيه پلوري، يعنې هغه مهال نه يوازې د غلامانو د پېر پلور بازار ګرم وو بلکې دومره بې امنيتي خوره وه چې چا ته به کوم ماشوم او تنکی زلمی په لاس ورغی، که څه هم د کومې آزادۍ او عزتمنې کورنۍ غړی به وو، بس د غلامانو په ډلې کې به شامل شو، له خپلې کورنۍ سره به ئې روابط د تل لپاره وشلېدل، د بېرته ستنېدو مجال ئې نه شو ترلاسه کولی، د مجهول برخليك په لوري به يوړل شو، لاس په لاس به شو، په يوه بل به خرڅ شو، په دې سره قرآن حکيم د هغه مهال اجتماعي وضعيت په دقيقه توګه انځور کړی.

د قرآن له وينا معلومېږي چې يوسف عليه السلام د کاروان سردار ته د خپلو ورونو د جفا قصه اورولې، د هغه عاطفه او زړه سوی راپارېدلی او دې نتيجې ته رسېدلی چې يوسف عليه السلام خپلې کورنۍ ته له ستنېدو منع کړي، له ځان سره ئې بوځي، تر څو د خپلو ځواکمنو او حسودو ورونو لخوا ونه وژلی شي، دا ئې غوره ګڼلې چې يو ښه ځای ورته پيدا کړي، د مصر په کوم معزز شخصيت باندې ئې په لږه بيه وپلوري، دا ئې هم نه دي غوښتي چې په ګرانه بيه ئې وپلوري، د زياتو پيسو ترلاسه کولو په ځای ئې د دې ښکلي او بااستعداده زلمي راتلونکې ته زياته توجه کړې.

قرآن د قصې د دغې برخې په ترڅ کې موږ ته لارښوونه کوي چې کله کله ستر ستر شخصيتونه په ډېره لږه بيه خرڅ کړی شي!! هو په خدای قسم همداسې دئ، ډېر ځله ستر ستر شخصيتونه، د خپلوانو په لاس او حتی د خپلو ضعيف النفسه ملګرو په لاس دښمنانو ته په لاس ورکړی شوي او وژل شوي!!

په نولسم آيت کې ويل شوي چې کاروانيانو يوسف عليه السلام لکه مال او متاع پټ کړ، له دې نه په ښرګنده معلومېږي چې نه ئې ورونه له دې ماجرا خبر شوي او نه له کاروانيانو پرته بل څوك. عجيبه ده چې زموږ ځينې مفسرين هم د بايبل د دغې غلطۍ وينا تر اغېز لاندې راغلي او ادعا ئې کړې چې ورونو ئې هغه له څا راوايست او په دې کاروان ئې وپلورو!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Yèÿ Yƒ b& ó¤ ã ç1q#B ’ÉÌò2 & ÿÏ‰P& •Bw ŽÇ Ë `Ë ç1ŽIÔ$ “ Ï‰óA%r

`Ë ¼çJ ÏèÏãr ÇÚ ö‘F$$ ’Î # Ï ß‰qã Ï $YèB 7Ï ‹ Ÿ2 r #$!r ¼ç‹Ï, ÒR #‹&

Ÿw Ä $Z9$ ŽYò2 & £Å‰9r ¾ÍÌ Bd& #?ã ë =Ï ‰ñ ª! $ Ï] ƒÎmF È@ƒíÙ

“ Ìgd 7Ï ‹ . r $YJù r $VJõã ç ‹?#ä ÿç£‰© & ÷=/ $Ð9r ÇËÈ šc qß=ê ƒ

ÇËÈ ûüZ Å ó s ßJ9$ یوسف: ۲۱-۲۲

او هغه چا چي دی ئې د مصر (له بازاره) وپېرلو خپلي مېرمني ته وويل: مېشت ځای ئې ورته عزتمن کړه (په عزت او درناوي سره ئې وساته)، یا به گټه راورسوي او یا به ئې خپل زوی وگڼو، په دې توگه مو یوسف ته پر ځمکي تمکین ورکړ او چي تأویل الاحادیث ورزده کړو، او الله په خپل کار برلاسی دئ خو ډېری خلك نه پوهېږي او کله چي پوخوالي ته ورسېدو (حکم) او (علم) مو ورکړ او (ټولو) نېکانو ته همداسي بدله ورکوو. .

د قرآن له وینا معلومېږي چي د مصر عزیز د یوسف علیه السلام له لیدو سره سم د هغه له څېرې، خبرو، ناستي ولاړي، هوښیارتیا او زیرکتیا نه پوه شوی چي هغه یو غلام نه، بلکي له یوې شریفي کورنۍ سره تعلق لري چي د حوادثو او پېښو طوفانونو له دې برخلیك سره مخامخ کړی، نو ځکه ئې خپلي ښځي ته وویل: نه ښایي له هغه سره د مریي په څېر چارچلند وشي، بلکي په کار ده ښه ئې وپالې، هیله ده چي په دې کور کي د هغه شته والی موږ ته گټور ثابت شي، که مو په هغه کي نورې ښېگړې او وړتیاوې وموندې په زویولۍ به ئې ونیسو او د خپلو ټولو شتمنیو امین او وارث به ئې کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن دې کور ته د یوسف علیه السلام د راوستو دوه اساسي موخې په گوته کوي، یو دا چې په دې توگه به ده ته پر ځمکې تمکین ورپه برخه شي او بل دا چې الله تعالی به ده ته د تأویل الاحادیث علم او پوهه ورکړي، له دې نه معلومېږي چې اقتدار ته د رسېدو لړۍ ئې له دې ځایه پیل شوې، د عزیز مصر په کور کې د ده ځای په ځای کېدا باعث شوه چې قدرت ته د رسېدو دروازې ئې پر مخ پرانیستی شي او همدا راز دا ښیي چې دلته او د عزیز مصر په کور کې د پاتې کېدو له لارې هغه ته ډېرې خبرې معلومې شوې، دلته پوه شوی چې د مصر په ټولني کې څه تېرېږي، اقتدار د څنگه خلکو په لاس کې دئ، د واکمنانو شخصي ژوند څنگه دی، په قصرونو کې څوك ناست دي او په زندانونو کې څوك پراته، د دې ټولنې قاضي د چا په گټه او د چا په ضد پرېکړې کوي، ده په کنعان کې کوچیانی او صحرانی ژوند ولیدو او په مصر کې د ښاریانو حالت او د دوی ترمنځ ژور توپیرونه، ټول هغه څه چې د ټولني د صالح مشرانو لپاره ئې زده کول ضروري دي په همدې توگه ده ته ورزده شول.

حکیم خدای غوښتل چې یوسف علیه السلام د مصر د ټولني د مشرتابه لپاره تیار کړي، د سختو آزموینو په لوړو ژورو کې وده ورکړي، هغه وړتیاوې، ځواکونه او استعدادونه ئې راویښ کړي او ځلا ورکړي چې یوازې په سختو شرایطو کې راویښېږي او ځلا مومي، د یوه حکیم، مدبر او زړه سواند قیادت وړتیاوې په کې راپیدا کړي، پوره فهم او بصیرت ئې په برخه کړي، د کنعان په نیمه بدوي ټولني کې ممکن نه وه هغه استعدادونه په ده کې راپیدا شوي وی چې د مصر د واکمنۍ لپاره ضروري ول، کنعان د مصر له مدني ټولني نه خورا زیات توپیرونه درلودل، څوك چې په هغه محیط کې ستر شوی په دې نه توانېدو چې د مصر د محیط غوښتنې درك کړي او د هغه ستر هېواد د خلکو د قیادت له عهدې څخه ووځي، د دې لپاره چې یوسف علیه السلام د مصر د ټولني نبض ښه درك کړي، په ټولو اسرارو ئې دقیقاً پوه شي، د سیاسي او اجتماعي اړیکو او مناسباتو په ماهیت ئې ښه پوه شي او په هغه کې د مصر د متمدني ټولني د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زعامت ورتوب او لیاقت راپیدا شي، نو ښايي چې د کنعان د نیمه بدوي ټولني نه مصر ته لاړ شي او هلته تر یوې مودې د مصر د زمامدارانو د ډلي د یوې مرفه کورنۍ په غېږې کي پاتې شي، هماغسي لکه چي الله تعالی موسی علیه السلام د یوې اسرائیلي مظلومې کورنۍ له غېږې بیل کړ او د سیند د څپو پر اوږو ئې د فرعون کور ته ورساوو، د هغه جلاد له تیغه ئې وژغورو چي د بني اسرائیلو د بچیانو د وژلو او حلالولو لپاره گمارل شوی وو، د دښمن مانۍ ئې ورته مدرسه وگرځوله او په همدغې مدرسې کي ئې هغه علم او حکمت په برخه شو چي د دغې ټولني د لارښووني او قیادت لپاره ئې ورته ضرورت درلود. له ده نه مخکي ئې یوسف علیه السلام هم له کنعانه مصر ته ورساوو، د مصر د عزیز کور ئې ورته مدرسه کړ، دلته ئې د تأویل الاحادیث علم په برخه شو، دلته د مصر د ټولني په نبض پوه شو او دلته د دې ټولني د زعامت وړتیاوې او ځانگړتیاوې په کي وپاللی شوې. ده دیانت او خدای لمانځنه د ابراهیمي کورنۍ په غېږ کي زده کړې وه، مینه، سادگي، مروت، زړورتیا، صداقت، صبر، قناعت او ټولي هغه ښېگړې چي د نیمه بدوي ژوند ځانگړتیاوې دي، دا ئې په کنعان کي ترلاسه کړل، هغه درایت او فراست چي د مصر د ټولني د مشرتابه لپاره ضروري وو دا ئې باید په خپله په مصر کې، د عزیز مصر په کور او په زندان کي ترلاسه کړی وی، د کنعان په چاپېریال کي دا زده کړه ورته ممکن نه وه، نو ځکه حکیم خدای په خپل خاص الهي تدبیر سره هغه مصر ته وروست او د مصر په یوې واکمني او حکمراني کورنۍ کي ئې مېشت کړ او په دې سره ئې په ده کي د دغو استعدادونو د ودې شرایط برابر کړل.

په دې قصې سره قرآن موږ ته دا ستر درس راکوي چي هیڅوك، که هر څومره ځواکمن وي، په هیڅ تدبیر او حیلې سره نه شي کولی د الله تعالی پرېکړې وځنډوي او د تحقق مخه ئې ونیسي، الله تعالی چي څوك د یوې ټولني او ملت د زعامت لپاره غوره کړی او هغه ته ئې د مشرتابه وړتیاوي ورکړې وي، کوم قدرت کولای شي د هغه په مخ کي خنډ شي؟! او دغه مقام ته د رسېدو مخه ئې ونیسي؟!

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر د یوسف علیه السلام له عبرت او پنده ډکه قصه دا نه ثابتوي چي خدای په خپل کار کي برلاسی او غالب دئ، خو ډېر خلك پرې نه پوهېږي.
قرآن فرمايي چي کله یوسف علیه السلام د پوخوالي او رشد مرحلې ته ورسېد ، نو حکم او علم ورکړ شو، په قرآن کي اکثراً د پیغمبرانو د بعثت د بیانولو لپاره دا الفاظ کارول شوي چي حکم او علم ورکړی شو او په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چي پیغمبرانو علیهم السلام ته هم علم ورکړی شوی او هم د حکم او فیصلې قوت، هغوی هم فکري امامان دي او هم سیاسي مشران او د پرېکړو او حکم کولو مرجع، دلته د یوسف علیه السلام په هکله ویل شوي چي (حکم) او (علم) ورکړی شو ، له (علم) نه مخکي د (حکم) یادښت دا مطلب په گوته کوي چي یوسف علیه السلام لومړی قدرت ته رسېدلی او د مصر واکمن شوی او بیا په پیغمبرۍ مبعوث شوی. خو دلته دا هم ویل شوي چي الله تعالی له ټولو محسنینو او نېکانو سره همداسي معامله کوي، دا الهي معامله یوازي پیغمبرانو ته نه ده مختصه شوې، بلکي ټول نېکان هم په کي شاملېږي، د هغوی هڅې به هم خامخا ثمر ته رسوي او نېکه بدله به ورکوي، د پېښو او حوادثو په لوړو ژورو او پېچومو کي به هغوی ته رشد او وده ورکوي او د دښمن د توطئو په وړاندي به ئې ساتنه او حفاظت کوي او د دوی د بریا او برلاسۍ لاره به آواروي.
بایبل تر دې عنوان لاندي (یوسف او د فوطیفار مېرمن) لیکي: په مصر کي د فرعون د ساتونکو مشر فوطیفار، یوسف په بیه واخیست... څه موده وروسته ئې دی د خپل کور او تجارت ناظر وټاکو... یوسف ښایسته ځوان وو، د فوطیفار مېرمني زړه پرې بایلو... له هغه ئې د مباشرت غوښتنه وکړه... هغه ونه منله او وئې ویل: بادار مي پر ما دومره اعتماد کړی، د خپلو ټولو شتمنیو اختیار ئې راسپارلی... څنگه به دا کرکجن کار کوم... دا د خدای په وړاندي لويه گناه ده... خو هغې لاس نه اخیست... یوه ورځ یوسف د کور په کارونو لگیا وو... له دوی دواړو پرته بل څوك په کور کي نه وو... هغې مېرمني لاس وروا چاوو چي له ما سره څمله... یوسف ترې وتښتېدو او له کوره ووت، خو جامه ئې د هغې ښځې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګولو کې پاتې شوه... ښځې خدمتګارانو ته چیغې کړې او هغوی ته ئې وویل: خاوند مې یو عبراني نوکر کور ته راوستی، دا دئ ما ته ئې سپکاوی راواړولو... زما خونې ته راغی... لاس ئې راواچاوو... ما چیغې کړې او دی وتښتېدو او دا دئ جامه ئې زما په لاس کې پاتې شوه... کله چې فوطیفار د خپلې مېرمنې خبرې واورېدې ډېر په غصه شو او یوسف ئې په هغه زندان کې واچاوو چې د پاچا نور بندیان په کې اچول شوي وو!!!)

د بایبل له لیکونکي پوښتنه کوو: تا خو څو سطره مخکې لیکلي چې په کور کې بل څوك نه وو، نو د فوطیفار مېرمنې چا ته غږ کړ او دا خدمتګاران په یوې چیغې څنګه او له کومه راورسېدل؟!! راشه د قرآن وینا واوره چې څومره دقیقه او له ژورو لارښونو ډکه ده:

قرآن د قصې دا برخه د یوسف علیه السلام د ابتلاء او آزموینې د یوه بل، خو ډېر حساس او خطرناك پړاو په توګه رااخلي، تر دې مخکې د وروڼو له مخالفت او حسادت سره مخامخ شو، په کوهي کې واچولی شو، په ارزانه بیه خرڅ شو، بل ملك ته یوړل شو، آزاد ژوند ئې د غلامۍ په ژوند بدل شو، په پای کې د یوې مفسدې مصري کورنۍ نوکرۍ ته اړ شو او دا د ده د ژوند تر ټولو حساسه مرحله او ترټولو خطرناکه آزموینه، اوس له یوه بل دښمن سره مخامخ دئ، مخکنی دښمن په زړه کې ورته کینه او حسادت درلود، خو دا دښمن په زړه کې ورته هوس او شهوت لري، هغه په کوهي کې وغورځاوو او دا ئې د ګناه په ډنډ کې غورځول غواړي، د دې دښمن دام ډېر غولونکی او جالب دئ او ځان ترې ساتل ډېر ګران.

قرآن نه د دې مصري نوم اخلي او نه ئې د مېرمنې، دا ځکه چې قرآن د تاریخ کتاب نه دئ، د نومونو یادول نه مفید دئ او نه ضروري، د عزیز مصر په نامه ئې یادوي او دا د دې لپاره چې وښیي د مصر ټول هغه شخصیتونه چې دا ئې یو وو، د ده په څېر ول، په خپلو کورونو کې ئې زلمي خدمتګاران او پېغلې خدمتګارانې ساتلې، د دې پروا ئې نه وه چې له دې څه فتنې راولاړېږي، داسې پېښو ته ئې د ګناه په سترګه نه کتل، خاص اهمیت ئې نه ورکاوو، دا اختلاط او حتی په جنسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

روابطو کي آزادي د هغو کورنیو یوه عادي او عامه معامله وه او د هر اشرافي ژوند یوه لازمي ځانګړتیا ده.

قرآن فرمایي چي د عزیز مصر مېرمني یوسف خپلي خوني ته وروغوښت، دروازې ئې کلکي وتړلې، بیا ئې یوسف ته بلنه ورکړه، هغه انکار وکړ، وئې ویل: الله تعالی مي رب دئ، دغه ځای ته ئې راورسولم، دومره پېرزویني ئې راباندي وکړې، دا کار لوی ظلم دئ، ظالمان نه ژغورل کېږي او نه بریالي کېږي!! د قرآن الفاظ دا دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇËÈ ûüìÛ$ƒø$`Ë ÏMZà2 ÅRÎ ÅÎR‹Ï "ÌÿøGÖ$r یوسف: ۲۳-۲۹

هغې مېرمنې چې دی ئې په کور کې اوسېدو، نفسي غوښتنه ئې ترې وکړه، دروازې ئې وتړلې او وئې ویل: ژر شه، درته تیاره یم، هغه وویل: پناه خدای ته، هغه مې رب دئ، زما مېشت ځای ئې راته ښه او ښایسته کړ، یقیناً چې ظالمان نه ژغورل کېږي، یقیناً چې هم هغې د ده تلوسه وکړه او که ده د خپل رب برهان نه وی لیدلی حتماً ئې د هغې تلوسه کوله، په دې توگه مو فحشاء او بدکاري ترې وگرځوله، بې شکه چې هغه زموږ له مخلصو بندگانو څخه وو، (هغې غوښتل لاس ورواچوي، دی ترې وتښتېدو)، دواړو د دروازې په لوري منډې کړې، له شا (ئې تر لمنې ونیولو او د) کمیس (لمنه ئې) وروشکوله، (له پرانستلو سره سم ئې) په دروازې کې د ښځې خاوند (په خپلې مخې کې) وموند، (مېرمنې ئې) وویل: د هغه چا سزا به له دې پرته بل څه وي چې بندي شي او یا دردناك عذاب (ئې په برخه شي) چې غوښتل ئې ستا مېرمنې ته سپکاوی ورواړوي؟! ده وویل: دې له ما نفساني غوښتنه درلوده، د کورنۍ له غړو نه یوه شاهد داسې شهادت ورکړ: که ئې کمیس له مخې غوڅ شوی وي، نو دې رښتیا ویلي او دی دروغجن دئ خو که کمیس ئې له شا غوڅ شوی وي نو بیا خو دې دروغ ویلي او دی رښتونی دئ، چې وئې لیدل کمیس ئې له شا غوڅ شوی، نو خاوند ئې مېرمنې ته وویل: دا ستاسو ښځو مکرونه دي، ستاسو مکرونه ډېر ستر ستر دي، یوسفه! له دې تېر شه او ته اې ښځې! د خپلې گناه معافي وغواړه، یقیناً چې خطا شوې یې!!

د قرآن دا برخه څو لارښووني او ظریف ټکي زموږ مخې ته ږدي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله تعالی یوسف علیه السلام د خورا ستر ماموریت او لویې دندې لپاره غوره کړی وو، د یوه ستر انقلاب لپاره، د یوه سیاسي، اجتماعي، فکري او اخلاقي انقلاب لپاره، د مصر په څېر په یوې داسي ټولني کي چي له مدني لحاظه ډېره مخکي تللې خو له فکري او اخلاقي لحاظه ډېره وروسته پاتې، ظلم، فساد او بې عدالتي خپل تور وزر پرې غوړولی، واکمنان ئې په فساد کي تر ستونې غرق، مظلومان له خپلو ټولو انساني حقوقو محروم، د واکمنانو د هوسونو قرباني، په نه گناه زندان ته درومي او د اربابانو د مزاج خلاف په یوه معمولي کار په دار ځړول کېږي، دا ستر مأموریت سپېڅلی، مهذب، مدبر او د ډېر سپلین خاوند قیادت او زعامت ایجابوي، هغه کسان چي د اسلامي ټولني د جوړولو په لاره کي مبارزه کوي، هغه ټولنه چي پیغمبران علیهم السلام ئې پر جوړولو مأمور شوي، باید دغسي لوړ شخصیت ولري او د مبارزې په لوړو ژورو کي د دوی دا وړتیاوي راڅرگندي شي.

که چېري ظروف او شرایط په گناه کي د انسان د پرېوتو مشوق وي او هغه گناه ته وهڅوي، نو د ډېرو سترو شخصیتونو د لوېدو او سقوط احتمال هم شته، له هغو ظروفو او شرایطو نه چي انسان گناه ته رابولي یا ئې ورته را کاږي باید ځان وساتو.

که چېري یوسف علیه السلام د خپل رب برهان نه وی لیدلی، د هغي مېرمني په لوري به ښویېدلی وو، راشئ وگورو چي دا الهي برهان څه وو؟ د آیت له فحوی نه معلومېږي چي دا برهان د یوسف علیه السلام هغه احساس وو چي په دغو الفاظو سره ئې بیان کړ: الله تعالی مي رب او پالونکی دئ، دې غوره مقام ته ئې راورسولم، ظالمان نه ژغورل کېږي، همدغه احساس د دې باعث شو چي د ځوانۍ په هغه طوفاني دوره کي د شیطان او نفس له وسوسو خوندي پاتې شي.

قرآن فرمایي چي په دې کار سره یوازي دا نه چي دی له دغې گناه نه وژغورل شو بلکي په همدې سره بې حیایي او بدکاري له ده نه په شا وتمبول شوه!! د قرآن دا وینا په سطحي نظر سره انسان ته عجیبه برېښي، خو په لږ دقت سره پوهېدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي چي په دې الفاظو کي ډېر ژور او ظریف مطالب پراته دي، څوك چي په لومړي ځل د خپل نفس ناروا غوښتني او د خپل هوس د هڅوني په وړاندي صبر وکړي، تسلیم نه شي او ټینګ ودرېږي نو دغه کار په ده کي د ځان ساتني هغه ځواك او احساس کمال او قوت ته ورسوي چي په راتلونکې کي د داسي هڅونو په وړاندي ئې ټینګ ونه ښویږي، چا چي په لومړۍ مقابلې کي د بدیو په وړاندي ماتې ونه خوړله، د بدیو د مقابلې ځواك ئې لازیات پیاوړی او مضبوط شي او چا چي په لومړۍ مقابلې کي ماتې وخوړه، بیا بیا به تر بریدونو لاندي راځي او ماتې به خوري، څوك چي د بدکاریو دروازه پرانېزي ترڅو ئې ورته ګران شي او څوك چي د لومړي ځل لپاره د هغې له پرانستلو ډډه وکړي د تل لپاره تړې خوندي پاتې شي، یوه ګناه نورو ګناهونو ته لار پرانېزي، یوې ګناه ته په منفي ځواب ویلو سره د نورو مخه نیول کېږي، یوسف علیه السلام هغې لومړۍ بلنې ته په منفي ځواب ویلو سره ټولو هغو کسانو ته ځواب ورکړی چي د ده د بې لارې کولو طمع ئې کوله، ټول په دې پوهېدلي چي دا هوښیار ښکار په لومې کي نه نښلي، چي د عزیز مصر مېرمن په دې ونه توانېده نور به څنګه هغه ښکار کړي شي او څنګه به د هغه د ښکار کولو جسارت او طمع کوي؟!! هو؛ په دې سره الله تعالی له یوې خوا دی د ځوانۍ په هغو شېبو کي چي احساسات ښه په ځوښ کي وي او هوس ډېر څپانده په ګناه کي له پرېوتو وساتو او له بلې خوا ئې بد کارۍ ته بلونکي ځواکونه په فرسخونو له ده لرې کړل.

الله تعالی هغه د مصر د ټولني د زعامت لپاره غوره کړی وو، د مصر د هغه وخت پر ټولني د فحشا، اخلاقي فساد او جنسي آزادۍ تور وزر غوړېدلی وو، په خاصه توګه د ټولني په لوړ پوړیو او اشرافي کورنیو کي دا بیماري په پراخه پیمانه خوره وه، له دې پلوه ئې حالت داسي وو لکه د نن ورځي د لوېدیځي نړۍ د ګنده ټولنو حالت، جنسي بې لارېتوب ته نه یوازي د ګناه په سترګه نه کتل کېدل بلکي یو عادي کار ګڼل کېدو، د یوسف علیه السلام دا کار د دې باعث شو چي د مصر ټولي هغه مېرمني چي په خپلو نخرو سره ئې د مصر هر واکمن په آسانۍ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکار کاوو له ده ناهيلي شي او د ده د بې لارې کولو طمع ونه کړي، که د عزيز مېرمن ونه توانېده چې يوسف عليه السلام د خپلې ځوانۍ په موسم کې دوکه کړي، هغه وخت چې احساسات څپانده وي او په داسې حالت کې چې دی ئې مريي او خدمتگار وو، نو له هغه وروسته چې د عمر پوخوالي ته ورسېږي او د مصر واکمن شي، نو څنگه به هغوی وکولای شي چې دی ښکار کړي!! د قرآن دا الفاظ څومره دقيق دي: ä$±ó ÿ¸ø äþ 9$¤zã $Îç Zï (ترڅو په دې توگه بدکارې او بې حيائي ترې ايساره کړو!!)، داسې ئې نه دي ويلي چې هغه مو له بدکارۍ او بې حيايۍ راايسار کړ، نه بلکې بدکاري او فحشاء ترې ايساره شوه، يعني هغه کار ئې وکړ چې نور بدکاري او بې حيايي ورته نږدې نه شي.

د هغو ټولو آزمېښتونو له جملې نه چې يوسف عليه السلام ورسره مخامخ شوی، خورا لوی او خطرناك ئې همدغه آزمېښت وو، د ورونو مخالفت، کينه او حسادت، په څا کې لوېدل، مرييتوب ته لېږدېدا او بندي کېدا... دا ټول تر دې آزمېښت ډېر ډېر آسانه ول.

گورئ چې د قرآن د وينا په لفظ لفظ کې څومره ژورې لارښووني او ظريف ټکي مخې ته راځي، دوه ډلې ئې په ډېره دقيقه او اغېزمنه توگه انځور کړې: يو د خدای بنده او بل د نفس بنده، يو له گناه تښتي او بل په گناه پسې زغلي، يو د ځوانۍ په جذباتي موسم کې له گناه ځان ساتي او بل په داسې حال کې د گناه هڅه کوي چې ټولې جسمي او جنسي اړتياوې ئې رفع شوې، دواړه د دروازې په لورې منډې وهي خو يو ئې د پرانستلو او له گناه نه د ځان ژغورلو په نيت او بل ئې د دې لپاره چې خلاصه نه شي او ښکار ئې له منگولو ونه وځي، دواړو د دروازې په لوري وځغاستل، يو ئې له گناه نه د تېښتې لپاره او بل ئې د بې لارې نفس د اشباع لپاره، يو ئې له خدايه ويرې تېښتي ته اړ کړی او بل ئې د زړه له مراد نه د محرومېدو وېرې، عجيبه صحنه ده، دوه متضادې ډلې په يوه تگلورې کې، د يوه منزل په لور په منډو، مگر له بېلا بېلو موخو سره، څه عجيبه صحنه ننداره ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

اېښودل شوې، هغه صحنه چې زړه په لړزا او درزا راولي، مشاعر هڅوي، په انسان کي وجد راپاروي. ډېر داسي کسان مومې چې دوی او هڅې ئې د دې صحنې له څېرو سره ورته دي، ټول په یوه تګلوري کې، د یوه هدف او مقصد په لور تلوار کې، کله نا کله له ورتو شعارونو او ادعاګانو سره، خو یو ئې د رحمن خداي لپاره او بل ئې د نفس او شیطان په حکم، یو ئې په پاك لمنتوب سره او بل ئې له لړلو او ملوثو لاسونو سره، یو ئې له الله تعالی نه د ویري نه په ډك زړه سره او بل ئې له خیرن، خچن او ګنده ضمیر سره.

دواړه د خپل محسن په وړاندي ودرېږي، د یوه د ژوند ملګری او د بل آقا، یوه ته دې محسن هر څه ورکړي او د خپل ژوند شریکه ئې ګرځولې، خو له بل سره ئې یوازي دومره کړي چې په نوکرۍ ئې نیولی، یو خپل محسن ته صادق او وفادار او بل ورته خائن او بې وفا، مجرم تر بې ګناه مخکي د ځان د برائت ادعا کوي او بې ګناه تورنوي او د هغه لپاره د سزا غوښتنه کوي!! پاك لمنی بېګناه له دې ډډه کوي چې بل تورن کړي، له ځانه دفاع ته اړ کېږي.

لکه څنګه چې مو د یوسف او د هغه د ورونو په قصې کي ولوستل چې تېری د یوسف علیه السلام د ورونو لخوا شوی، هغه ئې څا ته وغورځاوو او بیا ئې د ده کمیس د دې لپاره په "کاذبه وینه" سور کړ چې پلار پرې وغولوي، دلته هم وینئ چې تېری د بدکار او مجرم له پلوه دئ او د صالح مظلوم کمیس په کي څیري شوی، هغه تورن شوی او هغه په زندان او دردناك عذاب ګواښل شوی!! که تاریخ ته یو ځغلند نظر واچوو نو وبه ګورو د دغو دوو انساني لوریو ترمینځ د تاریخ ټولو ټکرونو ماهیت همدغسي دئ.

کله چې دوی دواړه د مصر عزیز د وره خوله کي ویني، نو مجرمه ښځه ئې په جګ غږ وایي: یوسف ستا پر عزت او ناموس د تېري او لاس اچولو نیت درلود، د داسي تېري کوونکي سزا له دې پرته بل څه کېدی شي چې یا بندي شي او یا سخت تعذیب شي!! په دې صحنه کي هم ګورئ چې د شر او فساد سمبول یرغلګر دئ، تبلیغات او افتراءات د هغه له لوري دي او د پاك لمنتوب او تقوا لوری تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهاجم لاندي او دفاع ته اړ شوی!! تل همداسي وي، د چا لمن چي په ګناهونو لړلې وي هغه څوك په ګناه تورنوي چي له ګناه نه د تېښتي پر وخت ئې لمن څيرې شوې. اکثراً داسي کېږي چي سپېڅلي خلك د خپل سپېڅلتوب نه د دفاع لپاره د تبليغ ډېر لږ احساس کوي او دا ضرورت لږ احساسوي چي د خپل پاك لمنتوب لپاره دلايل وړاندي کړي، دا مجرمان او ګناه ګاران دي چي د خپل جرم د پټولو او سپېڅلتيا د اثبات لپاره تبليغاتو ته ضرورت لري، دوی د ځان د تبرئې لپاره نور خلك تورنوي.

الله تعالی په خپله له مخلصو بندګانو دفاع کوي، هغه تل له متقيانو او پرهېزګارانو سره دئ، يوازي ئې نه پرېږدي، آزمېښتونه پرې راولي، په لوړو ژورو سره ئې آزمويي، دا ځکه چي ابتلاء او آزمېښت د الله تعالی سنت دئ او دا ځکه چي د آزمېښتونو په ترڅ کي د متقيانو روزنه کوي، په دې سره د دوی شخصيت ته مزيده ځلا ورکوي، خو هيڅکله ئې د دښمنانو په وړاندي يوازي او بې اسرې نه پرېږدي، چا چي د آزمېښتونو په دوران کي تر پايه پوري صبر وکړ، الهي مرسته به ئې خامخا خوا ته را رسي، د باطل د پلويانو او ملګرو له منځه به داسي څوك راولاړوي چي له حق پالونکو دفاع وکړي، د مخالف لوري تورونه رد کړي او د دوی پر پاکۍ او پاك لمنۍ شهادت ورکړي!! د يوسف عليه السلام لمن داسي څيرې شوې چي د يوسف عليه السلام پر پاکي او د عزيز د ښځي په بدلمنتوب شاهدي ورکوي، هماغسي چي په وينو لړلی کميس ئې يعقوب وپوهاوو چي لېوه نه دئ داړلی، بلکي ورونو ئې کوم بل کار پرې کړی.

د عزيز مصر غبرګون ډېر سوړ، له دې هم ډډه کوي چي خپلي مېرمني ته کومه سخته خبره وکړي، دا خو پرېږده چي طلاقه ئې کړي، سزا ورکړي، يا دا له يوسفه لرې کړي او يا يوسف ترې لرې کړي، له خپله کوره ئې وباسي او بل ځای ته ئې ولېږي، تر څو د دې فاجعي له بيا تکراره مخنيوی وکړي، فقط دومره ورته وايي: د ښځو مکرونه همداسي وي!! په مکرونو کي ډېر مهارت لري!! د عام خطاب په ډول، داسي چي نوري ښځي ئې هم په کي شاملې کړې دي: د ښځو مکرونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسي وي!!! د دې دا کار خطا او غلطي ګڼي خو په دې معنا چي ولې ئې خپل حيثيت او مقام ته پام نه دئ کړی، دا خو ستا نوکر دئ نه سيال!! يعني دا کار په خپل ذات کي د اعتراض وړ نه ګڼي يوازي په هغه صورت کي ئې د اعتراض وړ شمېري چي له خپل سيال سره نه وي!! يوسف ته ئې وويل: له دې خبري نه تېر شه، څه چي درسره شوي هغه هېر کړه او سترګې پرې پټې کړه!! او خپلي ښځې ته ئې وويل: د خپلي ګناه لپاره بخښنه وغواړه، اشتباه دي کړې ده!! خو د ده په الفاظو کي دا وضاحت نه شته چي له چا بخښنه وغواړي، له الله تعالی نه که له خپل مېړه نه؟! د ده الفاظ دا وو: انك كنت من الخاطئين : يقيناً چي ته له خطا شوو څخه يې!! آيا له دې خبري نه د ده مقصد دا دئ چي ګناه دې کړې، دا عمل خو ذاتاً يوه ګناه ده او يا دا چي دا ګناه نه بلکي يوه اشتباه ګڼي او معنا ئې دا ده چي ولې ئې په يو مريي او غلام باندي زړه بايللی او له هغه ئې د زړه مراد غوښتی؟! د آيت الفاظ ډېر صريح دي، ده د ذنب، جرم او اثم پر ځاي د "خطا" لفظ کارولی چي مطلب ئې دا دئ: د يوې شريفې کورنۍ عزتمنه مېرمن چي په خپل مريي زړه بايلي لويه اشتباه کوي!!

د مصر د عزيز له خبرو نه داسي معلومېږي چي د ده قصد دا دئ چي مېرمن ئې بايد په خپله له ده نه بخښنه وغواړي، بايد له خپل دغه مېړه نه بخښنه وغواړي چي دا ټول آرام او له عيش او عشرته ډك ژوند ئې ورته مهيا کړی، دومره پراخ او زيات نعمتونه ئې تر پښو لاندي ورته غوړولي، خو له دې سره سره دا بل چا ته زړه ورکوي او يوه مريي ته پر ده ترجيح ورکوي!!

ګورئ چي يوسف عليه السلام د دغو ټولو نعمتونو پر يوې وړې برخي لاس موندلی، له دې ټولو نعمتونو څخه ډېر لږ څه د ده هم په برخه شوي، خو دئ ئې په مقابل کي د الله تعالی پاس ساتي او ګناه کول د نعمت کفران ګڼي او ترې ځان ساتي، مګر د مصر د عزيز ښځه څومره ناشکره ده چي د دغو ټولو نعمتونو په وړاندي د خپل مېړه پاس نه ساتي؟! د نعمتونو وفرت او ډېروالی غالباً د هغه کفران ته لاره وباسي او انسان د منعم په وړاندي ناشکرۍ ته هڅوي او په انسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د عصيان او طغيان سبب ګرځي.

بايبل دلته د دې قصې له يوې ډېرې مهمې او حساسې برخې هسې تېرېږي، خو قرآن ئې په تفصيل سره بيانوي او فرمايي: د ښار ځينو ښځو په خپلو غونډو او مجلسونو کې دا تبصرې پيل کړې چې د عزيز مصر مېرمنې په خپل نوکر زړه بايللی، دا خو ئې ځرګنده غلطي کړې ده!! (د دې له شأن سره خو دا نه ښايي چې له خپل غلام سره مينه وکړي، دا چېرې او غلام ئې چېرې!!)، قرآن فرمايي چې دا هسې د دوی مکر وو، ټولې په همدې مرض اخته وې، هسې ئې خپلو خاوندانو ته داسې ښوده چې دوی د عزيز مصر د مېرمنې په څېر نه دي، په دوی دې دا بد ګمان نه کوي!! کله چې د عزيز مصر مېرمن د دوی له دې مکره خبره شوه نو د مېلمستيا بند وبست ئې ورته وکړ، د يوې صفې په سر ئې ورته ځای برابر کړ، د هرې يوې مخې ته ئې د مېوې لوښی او چاړه کېښوده، کله چې دوی په خوراك لګيا وې يوسف ته ئې د دوی خوا ته د څه وروړلو امر وکړ، کله چې د مصر د واکمنو مېرمنو وليد، حسن ته ئې هك پك او مجذوبې شوې، بې اختياره ئې خپل لاسونه غوڅ کړل، د عزيز مېرمنې پرې غږ کړ: دا هماغه کس دئ چې تاسو پرې ملامتولم، هو! ما ترې د زړه مراد وغوښتو مګر هغه ډډه وکړه او که غوښتنه مې ونه منې او اوامرو ته مې غاړه کېنښږدي ځای به ئې زندان وي، خوار او ذليل به شي، يوسف (چې د دوی خبرې ئې اورېدلې او متوجه شوی چې اوس نو وضعيت لا ډېر خطرناك شو، دلته راغونډې شوې مېرمنې ټولې د دې په څېر دي اوس به هغوې هم د ده د بې لارې کولو هڅه کوي، نو الله تعالی ته ئې د دعا لاسونه اوچت کړل او وئې ويل: زما ربه! زندان تر هغه څه راته غوره دئ چې دوی مې وربولي! که ته مې د دوی له مکره ونه ساتې، دوی ته به مايل شم او د نورو جاهلانو په څېر به شم!! الله تعالی د ده دعا قبوله کړه، له دې ګنده محيطه ئې د ده د لرې کولو پرېکړه وکړه، عزيز مصر سره له هغه چې حقايق ورته ځرګند شوي وو دا فيصله وکړه چې تر يوې مودې ئې زندان ته ولېږي.

د قرآن الفاظ دا دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

او د ښار ځینو ښځو وویل: د عزیز مېرمني له خپل مریي نفسي غوښتنه کړې، یقیناً چي مینې لېواله کړې، موږ ئې په ښکاره غلطۍ کي ګڼو، نو کله چي ئې د دوی مکرجني خبري واورېدې پیغام ئې ورولېږو او د تکیې ځای ئې ورته برابر کړ او د دوی هري یوې ته ئې چاړه (په لاس کي) ورکړه او (یوسف ته ئې) وویل: د دوی مخي ته ورووځه، نو کله چي ئې هغه ولید (تر خپل ګمان ئې)، لوړ وموند او خپل لاسونه ئې غوځ کړل او وئې ویل: پاکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله لره ده، دا خو انسان نه بلکي له یوې قدرمني او درنې فرشتې پرته بل څه نه دئ، (د عزیز مصر مېرمني وویل: دا همغه ځوك دئ چي تاسو پرې ملامتولم، هو؛ ما ترې د زړه مراد وغوښتو او ده ځان لرې وساتو، که هغه څه ونه کړي چي زه ئې پرې گمارم، نو هرو مرو به زنداني شي او حتماً به خوار او سپك شي، (یوسف) وویل: زما ربه! تر هغه څه چي دوی مي وربولي زندان راته غوره دئ او که ته د دوی مکرونه رانه وانهړوې دوی ته به مایل او د جاهلانو له ډلي به شم، نو رب ئې دعا قبوله کړه او د دوی مکر ئې ترې وگرځاوو، بې شکه چي هغه پوه اورېدونکی دئ، بیا د ځرگندو نښو له لیدو وروسته (دا ورته غوره) وبرېښېده چي څه موده ئې بندي کړي.

دلته څو خبري د ځانگړې توجه وړ دي:

د ښار د ښځو یوې ډلي، نه ټولو ښځو، فقط د درباریانو او رئیسانو ښځو، هغه چي په خپل چاپېریال کي د نورو اشرافي مېرمنو له ټولو اسرارو خبرېږي، وویل: د عزیز ښځي لویه غلطي کړې ده!! خپل غلام ته ئې زړه ورکړی او له هغه نه ئې د زړه مراد غوښتی، د هغې په شان شریفه او لوړ نسبه ښځه وگوره او مریي ته زړه بایلل وگوره! هیڅوك داسي نه کوي لکه چي هغې کړي دي!! قرآن کریم د دوی دا خبري هسي مکر او حیله گڼي او دا په گوته کوي چي دوی ټولي په دې ناروغۍ اخته وې، ټولي د عزیز مصر د مېرمني په څېر وې، دا خبري ئې د خپل پاك لمنتوب د اثبات لپاره کړې او په دې سره ئې خپلو مېړونو ته ښودله چي دوی دا کار اشتباه گڼي او هیڅ کله به ئې مرتکبې نه شي!!

قرآن فرمایي: کله چي دې د دوی مکرجنې خبري واورېدې نو په هغوی پسې ئې استازی ولېږو او د دوی لپاره ئې مجلس جوړ کړ، بالښتونه ئې ورته کېښودل او (د غذا او مېوو پر دستر خوان باندي ئې) هري یوې ته چاړه کېښوده او (یوسف علیه السلام ته ئې) وویل: د دوی مخي ته ورووځه! کله چي د هغوی نظر پرې ولگیدو، نو هغه ئې (له خپل گومان او تصور نه) ډېر لوړ وموندو (د ټولو سترگې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرې ښځې پاتې شوې او د مېوو پرځاي ئي) خپلي گوتې پرې کړې او وئې ويل: خداي ته پناه! دا خو بشر نه دئ، دا خو له يوې قدرمني فرشتې پرته بل څه نه دئ!! د عزيز مصر مېرمن (له کوم شرم او حيا پرته د خپل راز او د عياشۍ د مجلسونو سيالو او هم مسلکو ملگرو ته) وايي: زه مو په دې ملامتولم چي خپل مريي ته مي زړه ورکړی، دا دئ هغه غلام! هو ما ترې د زړه مراد وغوښتو خو هغه ډډه وکړه، لوړه کوم چي يا به مي مراد پوره کوي او يا به زندان ته درومي، له ذلت او سپکاوي سره به مخامخېږي او له دې ټولو نعمتونو به محرومېږي!!

گورئ چي قرآن د مصر د اشرافي کورنيو اخلاقي وضعيت څنگه انځور کړی: د عزيز مصر د مېرمني د عياشۍ په محفل کي مېلمانه، آزاد خيالي، د مصر د اشرافو په کورنيو پوري مربوطي بدلمني ښځې چي کله يوسف عليه السلام ويني، خپل حواس بايلي، خپل کنټرول له لاسه ورکوي، ټول د هغه د جمال په ننداره کي ډوبېږي او له ډېري وارخطايۍ د مېوو پر ځای خپلي گوتې پرې کوي، بې له دې چي د شرم او حيا احساس وکړي د ده د حسن ستاينه کوي، د عزيز مېرمني ته برائت ورکوي او دې ته دا مجال برابرېږي چي په پوره جسارت سره پر خپل کار اعتراف وکړي!!

قرآن په دغو څو لنډو جملو سره د مصر د درباريانو او زعيمانو د کورنيو د بداخلاقيو وضعيت او د هغوي د شخصي ژوندانه ټول اړخونه، پټې او ښکاره زاويې او گوښې په ډېر دقت سره انځوروي او دا ښيي چي په غير اسلامي ټولنو کي او د هغو خلکو په منځ کي چي پر خدای او آخرت ايمان نه لري، زعما او مشران ئې له اخلاقي لحاظه تر دې حده په فساد کي غرق وي، دومره سپک او ذليل وي چي آزاد جنسي روابط په هغوی کي عادي کار گڼل کېږي او هيڅوک هم پرې اعتراض نه کوي.

دې ټکي ته مو بايد پام وي چي له دې قصې څخه او له هغو تبصرو او تحليلونو څخه چي د مصر د مشرانو اخلاقي وضعيت په کي څېړل شوی، د قريشو د سردارانو انتباه به څه وه؟ له دې به ئې څه پيغام اخيستو؟ آيا د دې قصې حرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرف به ئې ځان ته متوجه نه ګاڼو او هغه به ئې په ټولني کې پر خپل اعتبار، رسوخ او عزت یو خطرناك برید او تېری نه بالو؟آیا د مکې عامو خلکو به د دې قصې په هېنداري کې د خپلو سردارانو او د دوی د کورنیو څېره نه لیدله؟او هر آیت به ئې د دوی پر بدې وضعې نه تطبیقاوو؟

په دې آیتونو کې د یوسف علیه السلام هغه وضعیت چې ورسره مخامخ وو په ډېر زړه راښکونکې، جالب او ښوونکې بڼه کې انځور شوی، هغه چې تازه رسېدلی ۱۸_۱۹ کلن ځوان دئ، د صحرا په ویړه غېږه او د هغې په صافه او شفافه هوا کې دنیا ته راغلی او د ځوانۍ پړاو ته رسېدلی، الله تعالی ورته ښکلی صورت ورکړی، د ورونو جفا ئې لیدلې، په څا کې د لوېدلو بده ورځ ئې ګاللې، د غلامۍ شپې او ورځې ئې لیدلې او اوس د نړۍ په خورا متمدنه سیمه کې (د مصر په پلازمېنه کې) د مصر د عزیز په کور کې ژوند کوي، په هغه کې د بدوي او مدني ژوند آثار او نښې له ورایه ښکارېدې، د هغه راښکونکې څېره د جلال او جمال، ښایست او تقوی، وقار او مهربانۍ، متانت او ساده توب ښکلی امتزاج وو، هر لیدونکی به ئې ځان ته راښکو او د ځان مجذوب به ئې ګرځاوو، د یوسف علیه السلام ذاتي ښېګړې ورته حادثې او پېښې رامنځته کړې، لومړی ئې د ورونو له کینې سره مخامخ کړ او دی اوس د عزیز په کور کې له هغه لوي آزمېښت سره مخامخ شو، د عزیز ښځه ورپسې شوه، هره شېبه ئې د ګناه په ناولي ډنډ کې د لوېد وېره وه، په هرګام کې ئې مخې ته دام، له هغه محفل نه وروسته خو د مصر د سردارانو ټولې مېرمنې پرې مینې او د هغه د اغوا لپاره ئې پایڅې رابډوهلې وې، د هغه ستونزه ئې لازیاته کړې وه، هرې خوا ته چې ګوري، ګناه ورته خپله غولوونکې غېږه پرانستې ده او په هر ګام کې د شر داعي او بلونکی ورته په کمین کې دئ، په ناز او نخرو ئې ځان ته رابلي، که نور خلك په ګناه پسې منډې وهي، دلته ګناه په ده پسې ځغلي او هره شېبه د دې انتظار کوي چې هغه غافل ومومي او ګوزار پرې وکړي، غافل ئې کړي، اراده ئې کمزورې ووینې، ګناه ته تمایل په کې راژوندی کړي او ډېر ژر ئې ښکار کاندي، څومره خطرناکه صحنه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او څومره اروا سوځوونکې آزموینه؟ هغه په دې سخته مبارزه کې ثابت قدمه او کوټلی دئ، له هر پړاو نه په بري سره سر لوړی او فاتح تېرېږي، د عزیز د ښځې گوانښونه ئې اورېدلي او لیدلي، چې یوسف باید له دغو دوو نه یو غوره کړي، یا په گناه کې سقوط او د دې غوښتنو ته تسلیمېدا ، یا زندان ته تگ او د خواریو او ذلتونو منل، خو هغه د دغو دوو بدیلونو څخه د یوه په انتخاب کې ځنډ ونه کړ، بې له ځنډه ئې زندان غوره کړ، په پوره اشتیاق سره هغه بدیل انتخابوي چې پرې وېراوو ئې، په پوره سوز او د زړه له تله خپل رب ته دعا کوي او وایي: زما پالونکې خدایه! زندان له هغه څه ډېر راته محبوب دئ چې دوی مې وربلي!!

دا برخه له یوې خوا موږ ته دا راښیي چې له دې محفل نه وروسته د عزیز مصر مېرمن د یوسف علیه السلام په ښکارولو کې یوازې نه وه، د مصر د سردارانو ډېرې مېرمنې ورسره شریکې شوې وې او له بله پلوه یوسف علیه السلام دغه صحنه دومره خطرناکه گڼلې چې د الله تعالی له لطف او مرحمته پرته ئې په بل څه خلاصون ترې گران لیدلی، د همدې لپاره ئې خپل رب ته په دې الفاظو دعا کړې: که د دوی مکر را نه دفع نه کړې، نو د دوی په دام کې به ولوېږم.

د قرآن دا وینا هم خاصه توجه غواړي چې فرمایي: یوسف علیه السلام جنسي بې لاریتوب او شذوذ د جاهلیت له مظاهرو څخه گڼي، د قرآن له نظره په هري ټولنې کې چې د دې گنده او ناولي عمل مظاهر راڅرگند شي نو هغه ټولنه له تمدن نه وروسته پاتې او جهل وهلې ټولنه ده. علم او تمدن انسان د قانونمندۍ خوا ته کاږي او ټولې اړیکې د همدغې قانونمندۍ په سیوري کې تنظیموي او ټولنه له دې ژغوري چې قانون ترپښنو لاندې شي، له حدودو تېری وشي، نظم له منځه ولاړ شي، یو د بل په حق او حد تېری وکړي، د انسان په ژوند کې تر ټولو مهمه او اساسي قضیه د ده جنسي اړیکې دي چې د ده او د ده د نسل ژوند او دوام ورپورې تړلی دئ. د انسان د ژوند د دغه اساسي اړخ روغوالی، د قانون په چوکاټ کې د هغه تنظیمول او په دې برخه کې د پولو او حدودو د تر پښنو لاندې کېدو مخنیوی د علم او تمدن له لومړنیو غوښتنو څخه ده. جهل او د انسان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

فطرت او د هغه د جسم د سلامتیا او روغتیا له غوښتنو او د هغه د روح او بدن له صحي اړتیاوو نه بې خبري د دې سبب کېږي چې د انسان د ژوند دغه اړخ ته لازمه اعتنا ونه شي، ضوابط ئې تر پښو لاندي شي او له حدودو ئې تېرى وشي، مګر دا نه ګورئ چې د لوېديځي نړۍ بې مهاره ټولنه له دې جهته څومره رنځ وړي او له څومره خطرناکو ناروغيو سره مخامخ ده؟ د ايډز وژونکې ناروغي د دې ټولني له مظاهرو څخه يوه ده، د لوېديځي نړۍ زرهٔ سوانده پوهان په چيغو چيغو د خطر اعلان کوي چې يا آزادې جنسې اړيکي کنټرول کړئ او يا د هغه د بدو او تباه کوونکو عواقبو انتظار وکړئ.

الله تعالى د يوسف عليه السلام دعا قبوله کړه، ده زندان تر دې لړلي چاپېريال غوره وګاڼه، زندان ورته خوندي پناځى ښکاره شو، د مصر د واکمنانو له مکرجنو او نخره ګرو ښځو نه ئې الله تعالى ته پناه يووړه، د دعاګانو اورېدونکي عليم خداي د ده دعا اجابت کړه، له هغه چټل او لړلي چاپيريال او په ګناه کي له سقوط او لوېدو ئې وژغورو، الله تعالى د خپل مخلص بنده دعاګاني اوري او قبلوي ئې، هغه د خپل بنده له هر حالته خبر دئ، په دې پوهېږي چې د څه ډول معاملې وړ او مستحق دئ؟

قرآن فرمايي چې درباريانو ته دا غوره وبرېښېده چې يوسف عليه السلام د څه مودې لپاره زندان ته ولېږي، په داسي حال کي چې حقايق ورته څرګند شوي او د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ پوه شوي ول. په دې اړه د قرآن له الفاظو معلومېږي چې يوازي د مصر عزيز نه؛ بلکي د مصر نورو درباريانو هم مصلحت په دې کي ليدلى چې د يوې مودې لپاره يوسف عليه السلام زندان کي وساتي، دوى دغه تصميم د ځينو نښو نښانو له ليدو وروسته ونيولو!! خو دا نښې نښانې کومي وې، هغه چې د يوسف عليه السلام په پاك لمنۍ ئې دلالت کاوو او که هغه اطلاعات چې د هغې مېلمستيا له وضعيته دوى ته رسېدلي وو؟ د قرآن له دغو الفاظو (من بعد ما رأوا الايات) او (ثم بدا لهم) چې په دواړو کي د جمعي صيغې راغلې ښيي چې زندان ته د يوسف عليه السلام په لېږلو کي نور درباريان هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریك ول او دا ځکه چې دوی ته دا اطلاع رسېدلې وه چې په هغې مېلمستیا کې د دوی مېرمنو هم په یوسف علیه السلام زړه بایللی او د همغه څه کولو هڅه ئې کړې چې څو ورځې مخکې ئې د عزیز مصر مېرمن پرې ملامتوله!! دا بهیر موږ ته د هغې جاهلې ټولنې یوه بله توره زاویه هم په ګوته کوي او هغه دا چې په دغو ټولنو کې فیصلې او پرېکړې د مصلحتونو له مخې کېږي، نه د عدالت له مخې، د غیراسلامي ټولنو په محاکمو کې د واکمنانو هوی او هوس واکمني او حکومت کوي نه (قانون او قضا)، حاکم او واکمن کولی شي یو بې ګناه انسان د خپلې خوښې تر مودې پورې په زندان کې وساتي، همغسې لکه د مصر واکمنانو او درباریانو چې د خپلو مېرمنو د اداره کولو او له فساده د راګرځولو پر ځای ئې یوسف علیه السلام د نامعلومې مودې لپاره زندان ته ولېږو!!

هغه شخصیت ته چې الهي تقدیر د مصر په ټولنه کې د یوه ژور بدلون راوستو لپاره غوره کړی او د دې ټولنې قیادت او زعامت به ده ته سپارل کېږي، ضروري ده چې د بدوي ژوندانه د وضعیت له مشاهدې او د مصر د حکامو د وضعې له ژورې مطالعې نه وروسته، د مصر د محاکمو د پرېکړو په څرنګوالي او ماهیت پوه شي او د زندان او زندانیانو له حال او احواله پوره خبر شي؛ او دا ځکه چې عوام د حاکمو نظامونو د پراخو تبلیغاتو له مخې داسې ګومان کوي چې (محاکم) آزاد او مستقل دي او قاضي د قانون او مقرراتو په حکم قضاوت کوي او د عدالت له تامین نه پرته هیڅ څیز ته ارزښت نه ورکوي، د دې غلط ذهنیت تصحیح نه یوازې د عامه خلکو او طبقاتو تر منځ ضروري ده؛ بلکې د خواصو او د ټولنیزو انقلابونو د زعامت او مشرتابه په کچه هم ضروري ده، د زندان وضع او د زندانیانو حالت، د دې ټولنو د محاکمو او قاضیانو ماهیت په ښه توګه څرګندوي، د انقلاب مشران باید زندان ته لاړ شي تر څو په جاهلې ټولنه کې د عدالت او قانون ماهیت په خپلو ټولو غړیو او روح سره احساس کړي او په دې پوه شي چې په دې مجال کې کومې تبدیلې او انقلاب ته ضرورت شته!!

قرآن په دې قصې سره موږ ته دا درس راکوي چې که چېرې د الله تعالی کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صالح بنده د ده په لار کي زندان ته درومي، بايد ډاډه او مطمئن وي او د پاېلو په اړه دې هيڅ تشويش نه کوي، دا او هره پرېکړه دې د الله تعالی له لوري وګڼي او په دې باور دې وي چې په دې کي ئې حتماً حکمتونه او مصلحتونه اېښي دي، که نن نه پرې پوهېږي، ژر به پرې پوه شي، مګر نه ګورئ چې زندان ته د يوسف عليه السلام تګ نه يوازي د ده له غوښتني سره سم وو؛ بلکي الله تعالی په دې سره دی په ګناه کي له پرېوتو وژغورو، زندان ئې ورته يوه مدرسه کړه او د هغې په غېږه کي ئې له لا ډېرې فکري او اخلاقي ودې برخمن کړ او هلته ئې د مصر د ټولني يوه بله تياره زاويه له نږدې وکتله... او په پای کي له همدې زندانه د مصر واکمنۍ ته ورسېدو.

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

{ÿ߉Zç?ž•B‑žvĵ‌ãõÛ$$èĵ ?»ÜùŒ `B $k⁄ ª! $A“R $B Nà2 ä$/#är

ÇÍÈ šc qß=ê/ žwÄ $Z9$ŽYò2 &£Å»9r ãÈÜ)$$ßÏB!$7 Ï9Œ ç$ƒĵ wĵ

او له ده سره (په یو وخت) دوه زلمي غلامان هم زندان ته ننوتل (بندیان شول)، (هر یوه ئې یو خوب بیا بیا لیدلی وو، یوسف ته راغلل)، یوه ئې وویل: زه په خوب کې ځان داسې گورم چې انگور زبېښم او بل (ورته) وویل: زه په خوب کې ځان داسې گورم چې پر خپل سر ډوډۍ وړم او مارغان ئې خوري، موږ د دې خوبونو په تعبیر پوه کړه، ته راته د نېکانو له ډلې معلومېږې، هغه وویل: لا به هغه خواړه چې (معمولاً هره ورځ) درکول کېږي درته نه وي راغلي چې تعبیر به ئې درته ووایم، دا د هغه علم یوه برخه ده چې زما پالونکي رب راښودلی، ما د هغه قوم دین پرېښود چې پر الله ایمان نه لري او پر آخرت کافران شوي. او د خپلو نیکونو ابراهیم، اسحاق او یعقوب د دین متابعت مې وکړ، موږ ته نه ښایي چې له الله سره کوم څه شریك کړو، دا پر موږ او پر ټولو خلکو د خدای یو فضل او پېرزوینه ده؛ خو اکثر خلك شکر نه کوي، (یعني دا د الله تعالی لویه پېرزوینه ده چې موږ ته ئې فرمایلي: له الله پرته بل چا ته سر مه ټیټوئ او بل ته لاس لمن مه اوږدوئ)، د زندان ملگرو! آیا ډول، ډول اربابان غوره دي او که یو غالب خدای چې (پر ټولو کایناتو) مسلط دئ؟ له ده پرته خو تاسو د داسې څه عبادت کوئ چې هسې څو نومونه دي، چې تاسو او ستاسو پلرونو نومولي، الله هیڅ دلیل ورته نه دئ نازل کړی، حکم (صادرول) خو یوازې الله لره دئ، امر ئې کړی چې له ده پرته د هیچا عبادت مه کوئ، سم او سیده دین همدا دئ، خو زیاتره خلك نه پوهېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایبل تر دې عنوان لاندې (یوسف د بندیانو خوبونه تعبیروي) لیکي: (فرعون د دربار د ساقیانو او نانوایانو په رئیسانو غصه شوی وو... دواړه ئې په هغه زندان کې واچول چې یوسف هم په کې وو... دوی زیاته موده هلته پاتې شول... فوطیفار یوسف د دوی د خدمت لپاره ګمارلی وو...یوه شپه دواړو خوب ولید... سهار یوسف متوجه شو چې دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وکړه... وئې ویل: موږ خوب لیدلی خو څوك نه شته چې موږ ته ئې تعبیر کړي... یوسف ورته وویل: د خوبونو تعبیرول د خدای کار دئ!! ما ته ووایئ څنګه خوبونه مو لیدلي... د ساقیانو رئیس وویل: د انګورو داسي تاك مي ولید چې درې څانګې ئې وې...ناڅاپه څانګې وغوړېدې او زیات انګور په کې وټوکېدل... له ما سره د فرعون د شرابو جام وو، انګور مي په کې وزبېښل او فرعون ته مي ورکړل او هغه وڅښل، یوسف ورته وویل: ستا د خوب تعبیر دا دئ: درې څانګې یعنې درې ورځې، تر دریو ورځو پورې به فرعون تا له زندانه آزاد کړي او بیا به د ده ساقي شې... هیله مي دا ده چې ما هېر نه کړې، فرعون ته زما قصه وکړه او ترې وغواړه چې ما له دې زندانه آزاد کړي... کله چې د نانوایانو رئیس دا تعبیر واورېدو او هغه ئې ښه وموند نو هغه هم خپل خوب داسي ورته تېر کړ: په خوب کې په خپل سر باندې له ډوډۍ ډك درې شکورونه ګورم ... مرغان راغلل او هغه ئې وخوړې، یوسف ورته وویل: درې ټوکرۍ یعنې درې ورځې، درې ورځې وروسته به فرعون ستا سر له تنه بېل کړي او بدن به دې په دار وځړوي، مرغان به راشي او ستا د بدن غوښې به وخوري... درې ورځې وروسته د فرعون د زېږېدو کلیزه وه... دا دواړه بندیان ئې خپل حضور ته وروغوښتل... د ساقیانو رئیس ئې په خپلې مخکنۍ دندې وګمارو او بل ئې په دار وځړاوو)

قرآن د بایبل د دغو خبرو اکثرې برخې ردوي او په ځای ئې د قصې اصلي بهیر په داسي ښه کې بیانوي چې نه یوازې هر څه ئې طبیعي او د واقعیتونو مطابق دي بلکې ډېر ظریف نقاط او مفیدې لارښووني زموږ مخې ته ږدي، قرآن فرمایي چې د یوسف علیه السلام په څېر دوه نور بې ګناه کسان هم له ده سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه وخت زنداني شول، دواړو يوسف عليه السلام ته د يوه دروند او نېك انسان په سترګه كتل، د همدې لپاره ده ته راغلل او د خپلو خوبونو تعبير ئې ترې وغوښت او يوسف عليه السلام چي له خپل زندانه د دعوت او مبارزې سنګر جوړ كړى، له هره فرصته په استفادې سره خلك د الله تعالى عبادت ته رابلي، له شرك او د ګڼ شمېر اربابانو له بندګۍ نه بغاوت ته بلنه وركوي، مخكي له دې چي د خپل زنداني ملګرو خوبونه تعبير كړي، مهلت ترې غواړي او ورته وايي چي د راتلونكي وخت د ورځني خوراك له راتلو مخكي به ستاسو د خوبونو تعبير درته ووايم، له دې فرصته په استفادې سره هغوى توحيد، معاد، رسالت، له شرك نه برائت او د الله تعالى عبادت ته رابلي، خو تر هر څه مخكي لازم بولي چي د هغوى اعتماد جلب كړي؛ ځان داسي معرفي كوي: ما د هغه قوم دين پرېښى چي پر خداى ايمان نه لري، له آخرته منكر دي، د دې په ځاى مي د خپلو نيكونو ابراهيم، اسحاق او يعقوب عليهم السلام د دين متابعت ته ملا تړلې او ورته وايي: له ذلت او سپكاوي نه د خلاصون يوازينۍ لار دا ده چي له الله تعالى پرته بل چا ته سر ټيټ نه كړو، له شرك نه ډډه وكړو، يوازي په همدې سره د الله تعالى عنايت او فضل زموږ او د ټولو انسانانو په برخه كېدى شي، الله تعالى په خپل دې پرېكنده او قاطع حكم او امر سره چي له ده پرته هيچا ته د بندګۍ سر ټيټ نه كړو او هيچا ته د احتياج او نيازمندۍ لاس اوږد نه كړو، پر موږ لويه پيرزوينه كړې ده، خپل خاص احسان او فضل ئې زموږ په برخه كړى او زموږ سر لوړي او عزت ئې غوښتى دئ. خو ډېر انسانان د دې الهي احسان او ستر نعمت پاس نه ساتي، د شرك په ګنده ډنډ كي لوېږي،او په همدې سره ئې ذلت او سپكاوى په برخه كېږي، يوسف عليه السلام د زندان ملګرو ته وايي:

څوك چي د ځمكي او آسمانونو د يوازني پالونكي رب له عباده ډډه وكړي، د ډول ډول اربابانو او دروغجنو خدايانو د بندګۍ په دام كي پرېوځي، د هغه چا په څېر شي چي د كومي رسۍ په وسيله پورته تللى خو د لارې په نيمايي كي نابېره رسۍ شلېدلې، له بره سره ئې اړيكي غوځې شوې، راپرېوتى، يا د ښكاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغانو منګولو کې ګیر شوی او یا توندو سیلیو پر سر اخیستی او په کومې ژورې کندې کې ئې غورځولی، آیا نه وینئ چې زموږ په دې شرك وهلې او له الله تعالی نه بې خبري ټولني څومره ډول ډول اربابان حکومت کوي؟!! آیا غوره نه ده چې د دوی د ظالمانه واکمنۍ نه د نجات او خلاصون لپاره یوه خدای ته پناه یوسو او یوازې د هغه عبادت وکړو؟ له الله تعالی پرته ټول معبودان او هر هغه څه چې تاسو ئې لمانځئ، مرسته ترې غواړئ او پناه ورو ړئ، تش په نامه معبودان دي، هسې خوشې نومونه دي، هیڅ حیثیت نه لري، هیڅ نه شي کولی، په حقیقت کې دا تاسو اوستاسو پلرونه دي چې دوی مو په خاصو نومونو او القابو نومولي، داسې ځانګړتیاوې، کرامات او خصوصیات مو ورته منسوب کړي چې په کې نه شته، هسې ګومان کوئ چې ستاسو دعاګانې اوري، ستاسې مرسته کولی شي، ستاسې حاجتونه پوره کوي او دعا ګانې مو قبلوي؛ په داسې حال کې چې نه د دې پراخې هستۍ په غېږکې داسې دلیل تر سترګو کېږي چې الله تعالی شریك لري او نه په کوم الهي کتاب کې ویل شوي چې له الله تعالی پرته د بل عبادت، هغه ته سر ټیټول او له هغه مرسته غوښتل جایز دي، هغه څوك چې دا ادعا او ګمان ئې کړی چې د دې عالم کوم څیز یا کوم څوك په الوهیت او ربوبیت کې د الله تعالی سیال او شریك دئ او الله تعالی هغه د هستې په اداره او د چارو په سمبالولو کې له ځان سره شریك کړی، ادعا ئې پوچه او ګمان ئې بې بنسټه دئ، داسې چې په ټوله هستۍ کې به د دې ادعا د اثبات لپاره کوم دلیل وړاندې نه کړی شي!! هغه دین په دېوال ووهئ او هیڅکله د الهي دین په سترګه مه ورته ګورئ چې شرك ته بلنه ورکوي.

الله تعالی ټولواك دئ، د عالم د ساتلو او پاللو واګې ئې په لاس کې دي، د هر کار پرېکړه د ده له لوري کېږي، حکم او فرمان صادرول ده لره مختص دئ، پر ټول عالم د ده جل جلاله حکم نافذ دئ، په دې واکمنۍ او حکومت کولو کې هیڅوك ورسره شریك نه دئ. الله تعالی د قانون جوړولو او پرېکړو کولو صلاحیت او اختیار هیچا ته نه دئ ورکړی، باید د ژوند په ټولو چارو کې له الله تعالی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له دين نه هدايت او لارښوونه تر لاسه کړو او د هغه له حکم او امر سره سم عمل وکړو.

ستاسي د ټولني مطلق العنانه حاکمان ظالمان دي، له خپل حد او حق نه ئې تېرى کړى او په خپلي دې ادعا سره د شرك مرتکب شوي چي د قانون جوړول د دوى حق دئ.

د الله تعالى دائمي او پرېکنده حکم دا دئ چي له ده پرته د بل څيز او بل چا عبادت مه کوئ، د بل چا له درشل او درباره وېره او طمع مه لرئ، له الله تعالى پرته هيچا ته د بندگۍ سر مه ټيټوئ او د فرمان او حکم اطاعت ئې مه کوئ، کوم مذهب او دين چي تا ته وايي: له غير الله مرسته غوښتل جايز دي؛ نو پوه شه چي دا دروغجن دين او کوږ اوړ مذهب دئ، داسي دين او مذهب چي فقط جاهل وگړي ئې په دام کي ښکار کېږي!!

له دې اغېزمن دعوت نه وروسته يوسف عليه السلام د زندان ملگرو ته د دوى د خوبونو په اړه وايي:

Ü=ÁǎãzF$$B&r #•ôz ¼ç/‘ ’Åó Šù $Jä®n & $B& Çó Å9$Ã‹Å 9 Á»ƒ

A$%r ÇÍÈ È$‹ÏGó @ ÏŠÏ “Ï%©!$#Ÿ¨Φ $ÓÅ ê ¾ÏnÅ ç `Ï ž ççÖ9$$@à2 ÛFù

ß»Ü ø9$ ç9 ¡ S'ù š• Î ƒ %ŸÏã ’Îà2 6$ $J ğ ¥Ï 8 $R ¼çR& £ß “Ï%Ö

ÇÍÈ ûüÏZÅ ì ÒÎ Çó Å9$’Î] Î=ù ¾ÏÎƒ •ò2 Ë

د زندان ملگرو! ستاسو يو تن به (آزاد شي او بيا به) د خپل بادار د شرابو ساقي شي او بل به په دار وځړول شي او مرغان به ئې د سر غوښې شکوي، دا دئ هغه کار تر سره شو چي تاسو ئې پوښتنه کوله. بيا ئې د دوى دواړو هغه يوه ته چي گومان ئې کاوو آزاد به شي، داسي وويل: خپل بادار (د مصر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا) ته زما يادونه وكړه، خو شيطان د ده وريادول ترې هېر كړل، نو تر څو كلونو په زندان كي پاتې شو.

دلته څو ظريف ټكي زموږ توجه جلبوي:

ګورئ چي يوسف عليه السلام ته وروڼو په يوه سترګه كتل، د ده وړتياوو د هغوى حسادت راپاراوو او د مصر د درباريانو عياشو او بدكارو ښځو په بله سترګه ورته كتل، د ده حسن د دوى هوس او شهوت راپاراوو، خو د دوى دواړو په خلاف د دې دوو ستم ځپلو غلامانو تأثر د ده په باب بل شان دئ، د يوسف عليه السلام په څېرې، خبرو، حركاتو او ناستي پاستي كي د يوه صالح، محسن او پرهېزګار انسان نښې او آثار د دوى توجه جلبوي او د خپلو خوبونو د تعبير لپاره ورته رجوع كوي، هغه ته د محسن او نېكوكار خطاب كوي.

د بايبل دا خبره هم هېڅ وزن او وقعت نه لري چي وايي: يوه شپه دواړو خوب وليد... سهار يوسف متوجه شو چي دواړه خفه دي... پوښتنه ئې ترې وكړه... وئې ويل: موږ خوب ليدلى خو څوك نه شته چي موږ ته ئې تعبير كړي!!! دا ځكه چي نه خو دوى داسي څه په خوب كي ليدلي وو چي پرې پرېشانه شوي وى او نه د خوب په تعبير پوهېدل!! د بايبل د دې وينا په خلاف قرآن فرمايي چي دوى يوسف عليه السلام ته راغلي، صالح، نېك او پوه انسان ورته معلوم شوى، ګمان ئې كړى چي دى كولى شي زموږ خوبونه تعبير كړي

لكه چي ګورئ قرآن نه دا خبره كوي چي دوى درې ځانګي او درې شكورونه په خوب كي ليدلي او نه دا خبره چي يوسف عليه السلام دوى ته وويل چي درې ورځي وروسته به ستاسو خوبونه په دې توګه رښتيا كېږي، د بايبل دا وينا هېڅ وزن نه لري چي د دريو ځانګو او دريو شكورونو تعبير درې ورځي دئ، يوسف عليه السلام د يوه له خوبه پوهېدلى چي آزاد به شي او بېرته به په خپلي مخكنۍ دندې وګمارل شي، قرآن فرمايي چي د يوسف ګمان همدا وو، د ده له خوبه ئې انتباه همدا وه، د دوهم كس خوب دوه برخي درلودې: پر خپل سر د ډوډۍ وړل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده پر سر باندي د مرغانو خوراك، له لومړۍ برخي ئې دا انتباه اخيستې چي د هغې ډوډۍ د پخولو مسئوليت به د ده پر سر پرېوځي چي پاچا پرې غصه شوی وو او دی ئې د همدې لپاره زندان ته لېږلی وو او له دوهمي برخي ئې دا انگېرلې چي پر دار به وځړول شي او مارغان به ئې د سر پوستکی او ماغزه خوري.

د قرآن له وينا معلومېږي چي دا دواړه زلميان هم د يوسف عليه السلام په څېر بې گناه ول، د قرآن له الفاظو او د يوسف عليه السلام له تعبير نه معلومېږي چي يو ئې د دربار ساقي او بل ئې نانوای وو، ويل شوي چي په دې خاطر زندان ته لېږل شوي ول چي د دربار په يوې ميلمستيا کي يوه داسي شراب مېلمنو ته وړاندي کړي وو چي مچ په کي لوېدلی وو او بل ئې داسي ډوډۍ پخه کړې وه چي شگي په کي وې، د آيت له الفاظو او د هغو دواړو له خوبونو څخه دا جوتېږي چي نوموړې وينا صحيح او د بايبل خبره غلطه ده چي دوی د دربار د چارو مشران وو، قرآن دوی دواړه د زلميانو په نامه يادوي او په دې سره موږ ته د مصر د هغه مهال وضعيت دقيقاً انځوروي، دا يوازي يوسف عليه السلام نه وو چي د حاکم نظام د عياشو او ظالمو واکمنانو د هوسونو قرباني شوی وو؛ بلکي د ده په څېر گڼ شمېر کسان هره ورځ د دې مفسد نظام د مفسدو واکدارانو د هوسونو قرباني کېدل، دا يوازي دی نه وو چي له کومي گناه او جرم پرته زنداني شوی او د دې ټولني د ظالمو واکمنانو د غضب او قهر تر متروکې لاندي راغلی؛ بلکي د ده په څېر ډېر نور هم له کومي گناه پرته د دوی په لاس تعذيب کېږي، رنگ رنگ عذابونه گالي او هيڅ په هيڅ ځورول کېږي.

د قرآن له الفاظو معلومېږي چي يوسف عليه السلام د زندان دغو دوو ملگرو ته وويل: کوم خواړه چي هره ورځ په معين وخت درکول کېږي، د هغه وخت تر رارسېدو مخکي به ستاسي د خوب تعبير درته ووايم، يعني دا چي له دوی ئې وخت غوښتی، تر څو د دوی د خوبونو په باب فکر وکړي او صحيح او دقيق تعبير ئې ورته ووايي. د اټکل له مخي دغو ملگرو ئې سهار له وينېدو نه وروسته ده ته خپل خوبونه تېر کړي او ده د غرمې تر ډوډۍ پوري مهلت غوښتی، د دې وينا په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهمیت هغه وخت ښه پوهېدی شو چي په راتلونکې کي د پاچا د خوب د تعبیر په اړه د یوسف علیه السلام فوري ځواب او له څه ځنډه پرته تعبیر ته ځیر شو، دلته ئې وخت غوښتی او هلته ئې له ځنډه پرته ځواب ویلی او د دې معنی دا ده چي د یوسف علیه السلام بصیرت او پوهه ورځ په ورځ زیاته شوې، زندان د ده لپاره که له یوې خوا د مبارزې او دعوت سنګر وو له بلې خوا یوه مدرسه وه، الله تعالی تر هغه مهاله په زندان کي پرېښود چي ښه روزنه ئې وشي او د هغه ستر او تاریخي مأموریت لپاره جوګه شي چي څه موده وروسته به ورسپارل کېږي، د مصر د هغه مهال د لوی ملك زعامت او قیادت ده ته سپارل کېدو، الله تعالی د همدې لپاره دی له کنعانه راروان کړی وو، د ستونزو، کړاوونو او آزموینو په لوړو ژورو کي ئې وروزو او ورو ورو ئې د هغه استعدادونو او وړتیاوو ته وده ورکړه او دا شرایط ئې ورته برابر کړل چي له زندانه قصر ته ورسېږي او له غلامۍ نه پاچاهۍ ته. متأسفانه زموږ ځیني مفسرین هم د اسرائیلي روایاتو تر اغېز لاندي تللي او د قرآن دا برخه ئې داسي تعبیر کړې چي ګواکې یوسف علیه السلام په غیب پوهېدو او د زندان ملګرو ته ئې ویلي چي زه مو په دې خبرولی شم چي نن به کوم خواړه درته راځي او سبا کوم او ځینو داسي تعبیر کړی چي په خوب کي هر خواړه وګورئ زه ئې تعبیر درته ښیم!! دا دواړه تعبیرونه کمزوري دي او د قرآن له الفاظو سره اړخ نه لګوي، قرآن د یوسف علیه السلام قول په دې الفاظو رانقلوي: نبأتکما بتأویله (تاسې دواړه به د هغه په تعبیر خبر کړم)، دا الفاظ صریحاً ښیي چي مراد ئې د خوب تأویل او تعبیر دئ؛ د خوراك لپاره د تأویل کلمه نه استعمالېږي او صحیح نه ده چي ووایو: نبأتکما بتأویل الطعام!! سر بیره پر دې دلته زندانیانو له یوسف علیه السلام نه د خپلو خوبونو تعبیر غوښتی او دا صحیح نه ده چي د خوبونو د تعبیر پر ځای هغوی ته ووایي چي د هغه خوړو څرنګوالی به درته وښیم چي په راتلونکې کي درکول کېږي!!

د قرآن دا دقیق او له معانیو ډك الفاظ هم د غور او دقت غوښتنه کوي چي فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ç9¡S'ù š• Îhf ‰Ÿä 'Îöà2 ô$ $JgŸÈ 8$R ¼çR& £ß "Ÿ©Ö A$%r

ÇÍÈ ûüÏZÅ ì ôÒÎ Çõf Å9$'Î] Î=ù ¾ïhÎhf •ò2 Ë ß»Üø±9$

او د دوی دواړو له منځه ئې هغه چا ته چي ګمان ئې وکړ خوشې کېږي وويل: د خپل بادار خوا ته دې ما یاد کړه، نو شیطان دا ترې هېره کړه چي خپل بادار ته ئې یادونه وکړي، نو ځکه څو کلونه په زندان کي پاتې شو.

دا آیت په ډېر صراحت سره ښیي چي:

یوسف علیه السلام نه د ځان په اړه له الهي قضا خبر وو او نه د خپلو دوو زنداني ملګرو له مقدراتو، بلکي د دوی له خوبونو ئې اټکل کړی، د یوه خوب ته په پام سره ئې ګومان کړی، حدس ئې وهلی او اټکل ئې کړی چي له زندانه به آزاد شي، د "ظن" لفظ کارول همدا مطلب افاده کوي. او په دې سره قرآن د بایبل دا وینا یو ځل بیا رد کړې چي پیغمبران علیهم السلام په غیب پوهېږي، که تاسو بایبل ته لږ ځیر شئ په ځای ځای او نږدې د ټولو پیغمبرانو په اړه به وګورئ چي په غیب پوهېدا ورته منسوب شوې او قرآن همدومره په دې خبري تأکید کوي چي نه پیغمبران په غیب خبر دي او نه پر ځمکه او آسمان کي له الله تعالی پرته بل څوك په غیب پوهېږي.

یوسف علیه السلام خپل دغه ملګري ته چي د ده په ګمان به له زندانه خوشې کېږي او بیا به د دربار ساقي شي، وويل: ما په یاد لره، هېر مي نه کړې، خپل بادار ته دې زما احوال واوروه؛ خو هغه چي د شیطان په لار تللی وو، د خپل زندان یار ئې هېر کړ، دربار ته نږدېوالی د دې سبب شو چي د سختو ورځو یاران هېر کړي، وئې نه غوښتل او یا ئې ونه شو کړی چي د یوسف احوال خپل بادار ته واوروي.

د قرآن له دغو الفاظو (فلبث في السجن بضع سنين: نو د څو کلونو لپاره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زندان کي پاتې شو)، داسي معلومېږي چي يوسف عليه السلام د خوبونو د تعبير په دوران کي کوم داسي کار کړی چي له امله ئې څو کاله په زندان کي پاتې شو، دا کوم کار وو؟ کوم داسي الفاظ د ده له خولې وتلي چي له امله ئې د زندان موده د څو نورو کلونو لپاره اوږده شوې؟ که څه هم ځيني مفسرين وايي چي د قرآن په دې الفاظو کي چي وايي: (فانساه الشيطان ذکر ربه)، يوسف عليه السلام ته اشاره شوې، خو دا ډېره کمزورې خبره ده، ځکه له دې نه دوه آيته وروسته وضاحت شوی چي دغه هېروونکی يوسف عليه السلام نه؛ بلکي د هغه د زندان ملګری وو چي څه موده وروسته ئې خبره ورپه ياد شوه، دا هېرېدا د يوسف عليه السلام د ملګري کار وو نه د يوسف عليه السلام کار. د دوی تعبير د قرآن له الفاظو سره قطعاً اړخ نه لګوي، هغه يوسف چي د الله تعالی لپاره ئې زندان ته پر دربار ترجيح ورکړه اوس به په زندان کي څنګه خپل رب هېروي، انسان خو معمولاً په سختيو کي نسبت آسانيو ته لازيات خدای يادوي. د آيتونو ترکيب داسي دئ چي هېرېدا د .آزاد شوي ملګري کار دئ، ځکه له ده غوښتل شوي وو چي د خپل بادار خوا ته ما ياد کړه، نسيان او هېرېدا له دې سره جوخت راغلې او له همدې ساقي پرته بل چا ته نه شي منسوبېدی.

د قرآن الفاظ په دې هکله ډېر صريح دي چي په زندان کي د يوسف عليه السلام د پاتې کېدو دليل دا وو چي له خپل زنداني ملګري ئې دا مطالبه وکړه چي د ده احوال خپل بادار ته ووايي او په دې توګه له زندان نه د خلاصون په لټه کي شو، په داسي حال کي چي څه موده مخکي ئې ويلي وو؛ زندان ته پر هغه څه ترجيح ورکوم چي دوی مي وربلي! ولې ئې عجله وکړه، ولې بې حوصلې شو، ولې د يوه غلام په وسيله له ظالم حاکم نه استرحام کوي؟!! حکيم خدای د هغه دا کار غوره ونه بالو؛ نو ځکه څو کاله نور هم په زندان کي پاتې شو او دا ځکه چي هغه لا مزيد روزني ته ضرورت درلود، د هغه د معنوي ودې او ارتقاء لپاره څه نوره موده په زندان کي پاتې کېدل ضروري وو. دا مطلب هغه وخت موږ ته لازيات جوت کېږي چي ګورو قرآن په همدې سورې کي او څو آيتونه وروسته، د يوسف عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام لوړ عزم او متین صبر او زغم داسي انځوروي: څو کاله وروسته، همدا زنداني ملګری، په داسي حال کي د ده خوا ته راځي چي د مصر د پاچا پیغام ورسره دئ، دی ئې دربار ته ورغوښتی، خو دی پاچا ته له ورتلو ډډه کوي، له زندان نه د خلاصون په باب عجله نه لري، په ډېره استغنا او متانت سره وايي: اول باید زما د زنداني کېدو وجه معلومه شي، له هغو دې پلټنه او تحقیق وشي چي زه ئې زندان ته لېږلی وم، کله چي زما برائت اعلان شو هله به دا بلنه ومنم!!

ګورئ چي قرآن په څومره حکیمانه توګه د هغه الهي نظام د مشرانو او واکمنانو ځانګړتیاوې زموږ مخي ته ږدي چي الله تعالی ئې د انسانانو لپاره غوره ګڼي، د دې ټولني د زعامت یوه بېلګه د یوسف علیه السلام په څېره کي انځوروي او زموږ ننداري ته ئې ږدي او موږ ته ښیي چي په دې نظام کي د چارو واګې د هغو شخصیتونو په لاس کي وي چي په پټه او ښکاره له الله تعالی څخه وېرېږي، د خلکو د سر، مال، عزت او ناموس ساتونکي وي، حرام ته له نږدې کېدو او له الهي حدودو نه د تېري څخه په کلکه ځان ساتي، د دې پر ځای چي په ځمکه کي تمکین او قدرت ته رسېدل په دوی کي طغیان او سرکښي راوپاروي، د دې اپوټه په دوی کي انکسار او تواضع زیاتوي، پر خدای ایمان او دا باور او اعتقاد چي هر څه ئې د الله تعالی پېرزوینه، احسان او عنایت دئ، نه د دوی د ذاتي کمال او هنر نتیجه، دغه احساس، باور او اعتقاد له ګناهونو نه هم او د اقتدار په وخت کي له غرور او تکبر نه هم د ځان ساتلو سبب ګرځي.

بایبل تر دې عنوان لاندي (د فرعون خوبونه)، لیکي: (له دې دوه کاله وروسته، یوه شپه فرعون خوب ولید چي د نیل خوا ته ولاړ دئ، ناڅاپه له روده اوه څورب غوېي راووتل... وروسته اوه ډنګر غوېي راووتل... بیا دغو ډنګرو غویانو هغه مزې غویان له ستونې تېر کړل... فرعون راویښ شو... خو بیا ویده شو او دا ځل ئې ولیدل چي له یوې څانګې اوه ډك وږي راوټوکېدل... وروسته ئې اوه نازك وږي ولیدل چي شرقي بادونو وچ کړي ول، وچو او نازکو وږیو ډك وږي وخوړل، ... فرعون له خوبه راویښ شو، سهار ئې فکر پرېشانه وو، د مصر ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

جادوګران او پوهان ئې راوبلل... خپل خوب ئې ورته تېر کړ خو څوك نه وو چې دا خوبونه ورته تعبیر کړي... د ساقیانو رئیس راوړاندې شو او وئې ویل: اوس را په یاد شول چې ... زموږ خوبونه یوه عبراني ځوان تعبیر کړل او تعبیرونه ئې رښتیا وختل... فرعون فوراً څوك ولېږو چې یوسف حاضر کړي... یوسف سر او صورت برابر او جامې ئې بدلې کړې ... او د فوعون حضور ته ورغی... فرعون خپل خوب ورته تېر کړ... یوسف وویل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبیرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبیر کړي... فرعون خپل خوبونه ورته تېر کړل... او یوسف ورته وویل: ستا د دواړو خوبونو معنی یوه ده... اوه مزي غويي او اوه ډك وږي د پریمانۍ اوه کلونه په ګوته کوي... او اوه ډنګر غويي او اوه وچ وږي د وچ کالۍ د اوه کلونو نښه ده چې ورپسې به راځي، په دې توګه خدای ته له هغه څه خبر کړې چې په مصر کې به ئې ترسره کوي... اوه کاله به پرېماني وي او بیا سخته وچ کالي او قحطي، ... زه وړاندیز کوم چې یو پوه او هوښیار کس د کر کښت په دنده وګمارې او هغه باید د پرېمانۍ په کلونو کې د محصولاتو پنځمه برخه په شاهي انبارونو کې ذخیره کړي... فرعون او ټولو درباریانو د ده وړاندیز خوښ کړ او فرعون وویل: تر یوسفه به غوره کس څوك وي چې د دې کار له عهدې ووځي.. په ده کې د خدای روح ده!! یوسف ته ئې وویل: همدا اوس تا په دغه دنده ګمارم، ته به د مصر دوهم لوړ پوړی کس وې او فرمان به دې په هر ځای کې چلېږي!! بیا فرعون د پاچايۍ ګوتې ورپه ګوته کړه، فاخره لباس ئې ورواغوست، د طلا زنځیر ئې ورپه غاړه کړ، په دوهمې معتبرې سلطنتي ګاډۍ کې ئې سپور کړ... چې چېرې به تلو دا اعلان به ئې تر مخ کېدو: په ګونډه شئ (د تعظیم لپاره)!!

لکه چې ګورئ د بایبل په وینا کې کافي غیرضروري تفصیل، بې ځایه تکرار، نامناسب او ګونګ الفاظ او نامعقولې څرګندونې شته، دغو څو ویناګانو ته ئې لږ ځیر شئ: یوسف وویل: زه په خپله خوبونه نه شم تعبیرولی خو خدای به ستا خوب درته تعبیر کړي!!!... دا په داسې حال کې چې څو شېبې وروسته یوسف په خپله د ده خوب تعبیروي!! فرعون وویل: تر یوسفه به غوره کس څوك وي چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې کار له عهدې ووځي.. په ده کي د خدای روح ده!! د یوسف علیه السلام په اړه دا خبره کول چې ده ته ئې د سرو زرو زنځير ورپه غاړه کړ!! دا د هغه چا خبره کېدی شي چې پیغمبران علیهم السلام نه پېژني او په دې نه پوهېږي چې دوی د داسي جاهلانه دودونو په خلاف د مبارزې لپاره لېږل شوي، ښايي د بایبل لیکونکي دلته د یوسف علیه السلام د هغو مخالفینو وینا کټ مټ رانقل کړې وي چې د مصر د دوهم لوړ پوړي شخصیت په توګه ئې د ده له ټاکلو سره مخالفت کاوو او دا ئې نه شوی زغملی چې د دوی په اصطلاح یو کنعاني غلام پر مصریانو حکومت وکړي، دا کار داسي ورته برېښېدو لکه څوك چې د غلام په غاړه کي د سرو زرو زنځير واچوي، بایبل دغه استعاره په حقیقي معنی رااخیستې!! په ډېرو نورو ځایونو کي به هم وګورئ چې د بایبل لیکونکی همدا غلطي کوي. د بایبل د اظهاراتو په رکاکت هغه وخت ښه پوهېدی شو چې د قرآن د وینا په رڼا کي ورته ځیر شو، قرآن د بایبل دا وینا تصحیح کوي او دا جریان په ډېرو محدودو جملو کي په ډېره معقوله توګه او ښکلو الفاظو کي بیانوي او فرمایي:

ì ŏ™r Ô $ f ä ì ŏ™ £ß è 2 ų 5$JÅ ;N°•)/ ì ŏ™ 3‘ ‘& pŷ ä 7 Î JA%r

ôç ä bĵ ‘ »ƒ ā ’ Î ’ Îq Ŗ ö _| J$$%Šƒ7 ;M» ¡ Î$ƒ •z ŕ ŠÐ ä Bl»=ç ß™

Ä»=ô mF$ è ƒ ŕ Ü Î ß ŵ $Br 5»=ô m& ß »ó Ê & (p$% ÇÎÈ šc r ž è ? $ƒ ŏ=Ï

¾ ï ƒ ŕ Ü Î Nà 6 ä ŕ&$ pŠ é‰ è/ •.Š$ $J ä ß $gU “ Ï%$A$%r ÇÍÈ ûü Ï Î » è Î

5$JÅ ;N°•)/ ßŏ™ ’ Î $Z Ïì ß ƒ Ã 9$ $k Š ø# ß q ã ÇÎÈ ÈqŠ Å ŏ ù

ßÅ ö pĵ è ;M» ¡ Î$ƒ •z ŕ ŠÐ ä Bl»=ç ß ßŏ™ r Ô $ f ä ì ŏ™ £ß è 2 ų

(c) ketabton.com: The Digital Library

$Jù $I&Š ûüŽÅ ìÕ™ bqã‘‹? A$% ÇÎÈ bqßè9 óßè9 Ä $Z9$ ’‹Î

Y‰è/ .`B ’ÎÛ ßêÇÍÈ bqèãÛ $BÏB Wx‹Î% žwÎ) ÿÊç.ß ’Î çrâ‹ ù Ü?‰ Ám

ßêÇÍÈ bqãÅÁ tB $BÏB Wx‹Î% žwÎ) £çB ÷Ê% $B `ù.àÛ Š#‰© ÓÕ™ 7 Ï9ºŒ

ÇÎÈ brçÅÇ è/ ãŠÏr â $Z9$ $óãŠÏr R‰æ 7 Ï9ºŒ Y‰è/ .`B ’ÎÛ

او پا چا وویل: زه په خوب کي اوه ثوربې غواوې گورم چي اوه ډنگري غواوي ئې وخوري او اوه شنه وږي او اوه نور وچ، درباريانو! ما د خپل خوب په تعبير خبر کړئ که د خوبونو په تعبير پوهېږئ. هغوی (په ځواب کې) وويل: دا هسي د خيالاتو گېډۍ ده (گډ وډ خوبونه دي) او موږ د دغو خيالي خوبونو په تعبير نه پوهېږو. او له هغو دوو نه يوه ژغورل شوي کس، چي له څه مودې وروسته خبره ورپه ياد شوې وه، وويل: زه به مو پرې خبر کړم، ما (زندان ته (د يوسف عليه السلام د ليدو لپاره) ولېږئ!، (هغه وويل): اې رښتونې يوسفه! د اوه ثوربو غواوو چي اوه ډنگري غواگاني ئې وخوري او اوه شنو وږيو او اوه وچو وږيو په تعبير مو خبر کړه، ښايي (د مجلس له پورته کېدو د مخه) ورستون شم، هيله ده چي پرې پوه شي. (يوسف عليه السلام) وويل: تر اووو کلونو به پر له پسې کر کښت کوئ، څه چي ترلاسه کوئ په خپلو وږيو کي ئې پرېږدئ مگر هغه لږه برخه ئې چي خورئ ئې، بيا به له دې وروسته اوه نور سخت (کلونه) راشي، چي هغه به ټول هغه څه درنه وخوري چي ورته ذخيره کړي مو وي، مگر هغه لږه برخه چي ساتئ ئې. بيا به له دې وروسته داسي کال راشي چي په هغه کي به پر خلکو بارانونه ووربږي او په هغه کي به (خلك د مېوو) عصاره وباسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغو مختصرو آیتونو کې لاندې مهم مطالب زموږ مخې ته راځي:

دا څلورم خوب (رؤیا) ده چې په دې سوره کې ئې یادونه کېږي او ښیي چې کافر او مسلمان، ظالم او مظلوم، ښه او بد انسانان، ټول خلك له خوبونو سره مخامخ کېږي، ځیني ئې جدي انګېرې او د تعبیر هڅه ئې کوي، غواړي پوه شي چې خوب ئې څه پیغام ورته لري، ځیني ئې جدي نه نیسي، یا ئې د ورځنیو فعالیتونو تسلسل ګڼي، یا هسې ګډ وډ خیالات او یا ئې د هغو هیلو او آرزوګانو انعکاس چې نه دي ترسره شوې، په شا تمبول شوې هیلې ئې ګڼي چې په خوب کې ځان ښیي، د همدې لپاره د خوبونو له څنګه په بې پروایۍ تېرېږي او دا زحمت ځان ته نه ورکوي چې تعبیر ئې کړي او په هغه پیغام د پوهېدو هڅه وکړي چې خوبونه ئې له ځان سره لري. د انسان ((رؤیا)) ښیي چې انسان له محسوس او ملموس برخو نه علاوه هم ډېر څه لري، د فهم او درك دنیا ئې یوازې په محسوساتو کې نه راخلاصه کېږي، د ده د فهم او درك دنیا ډېر نور پراخ او پیچلي ابعاد او اړخونه هم لري، که هغه په خپلو ظاهري حواسو سره مشهود او ملموس شیان او تر سترګو کېدونکې نړۍ درك کوي؛ په لا شعور کې د زمان او مکان له پولو اوړي، له غیبي نړۍ نه، د پردو او حجابونو له ماورا نه پیغامونه ترلاسه کوي، دا پیغامونه څه ډول ور رسېږي، سرچینه ئې چېري ده، څوك دئ؟ څه دئ؟ څنګه په خوب کې په هغه څه پوهېدی شي چې په ویښه نه شي پرې پوهېدی؟ دا پوښتنې ځواب غواړي، منصف څېړونکي نه شي کولای چې له څنګه ئې په بې پروایۍ تېر شي. که موږ په خپل ژوند کې د تخمینونو او انګېرنو په مرسته وړاند وینې کوو او ډېر ځله مو وړاندوینې سمې خېژي، که په خوب کې داسې څه ګورو چې څه موده وروسته تحقق مومي، د دې لپاره څه توجیه وړاندې کولی شو؟ مګر کولی شو د یوه کس داسې په لسهاوو خوبونه او په ټولې نړۍ کې د لکونو خلکو داسې خوبونه عادي او بې اهمیته خبره وګڼو او د تصادف نوم ورکړو؟ آیا لږ تر لږه د دې خبرې په کولو مجبور نه یو چې زموږ مغز د خوب په حالت کې همغسې وړاند وینې کولی شي چې په ویښه ئې کوي؟ آیا دا خبره ډېره بېهوده او خوشې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه ده چې څوك ووايي: زموږ مغز په ويښه کې سم او په غور او دقت سره کار کوي خو د خوب په حالت کې ئې هر تحليل ناسم او له غور او دقته پرته او ګډ وډ خيالات وي؟!! ډېر نامعقول انسان به د داسې خبرې کولو جرأت کوي، ډېر ناپوه انسان به دا ګمان کوي چې د خوب په حالت کې دماغ خپل کار پرېږدي، نه په قضاياوو غور کولی شي او نه ئې د غور او تفکر نتايج او لاس ته راوړنې د اهميت وړ دي!! حال دا چې په خوب کې د انسان يوازې د څو حواسو سويچونه بند او د انتظار (st andby) په حالت کې شي، نور دماغ د مخکې په څېر خپل کار ته دوام ورکوي، ښايي د ځينو برخو توقف مغز ته د ښه غور او فکر کولو لا ښه موقع او فرصت په لاس ورکړي. په هر صورت؛ خوب يو حقيقت دئ، رښتيا ختل ئې داسې څه چې انکار ترې ګران دئ. د هغو خوبونو لپاره څه توجيه وړاندې کولی شو چې د راتلونکو پېښو خبر راکوي او خبر ئې هم ډېر دقيق؟ آيا پر عالم الغيب خدای باندې له ايمان نه پرته بل تفسير او تعبير ورته درلودی شو؟ د الله تعالی د اثبات لپاره له خورا کوټلو دلايلو څخه يو دليل همدغه د انسان خوبونه دي.

له الفاظو جوتېږي چې د مصر پاچا پرله پسې يو خوب ويني، بالآخره خپل خوب ځينو درباريانو ته تېروي او ترې غواړي چې تعبير ئې ورته ووايي، د بيان انداز داسې دئ چې پاچا هسې په کوم مجلس کې ځينو درباريانو ته خپل خوب تېر کړی او ورته ويلي ئې دي: که د خوبونو په تعبير پوهېږئ نو زما دا خوب تعبير کړئ، د بابيل دا وينا هيڅ وزن نه لري چې پاچا سهار وختي ټول درباريان، نجوميان او جادوګران راوغوښتل چې د ده خوب ورته تعبير کړي!! نه خو دا خوب د دومره ستر او عاجل اقدام غوښتنه کوي او نه هيڅ هوښيار انسان د يوه خوب لپاره دومره ستره غونډه جوړوي!! د درباريانو له دې ځوابه چې پاچا ته ئې وويل: دا کوم معنی لرونکی خوب نه دئ، موږ ئې په تعبير نه پوهېږو، معلومېږي چې نه پاچا خپل خوب جدي ګڼلی او نه ئې درباريانو.

دا خبره هم د خاصې پاملرنې وړ ده چې قرآن دا پاچا د فرعون په نامه نه يادوي، بلکې د ملك (پاچا) په نامه ئې يادوي، د وروستيو علمي تحقيقاتو په ترڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې دا خبره معلومه شوې چې د یوسف علیه السلام په دور کې د مصر پاچایان د فرعون په نامه نه یادېدل، ډېر وروسته د فرعون نوم ورته غوره شوی، تحقیقات ښیي چې د هغه وخت پاچایان د هکسوس په نامه یادېدل چې له ۱۷۳۰تر ۱۵۸۰مخکې له مېلاده ئې پر مصر حکومت کړی، له دغو تحقیقاتو هم معلومېږي چې د بایبل دا وینا غلطه ده چې نوموړی پاچا د فرعون په نامه یادوي.

د دربار ساقي، د یوسف علیه السلام د زندان ملګري ته د دې خوب له اورېدلو سره سم، یوسف علیه السلام ورپه یاد شو او وئې ویل: زه کولای شم دا خوب تعبیر کړم، په دې شرط چې ما زندان ته ولېږئ، هلته یو ځوك راسره وو چې خوبونه ئې په ډېر دقت سره تعبیرول، د ساقي له دې خبري چې (ما ولېږئ) په ډاګه معلومېږي چې دی یو غلام دئ نه کوم مشر او د بایبل د وینا له مخې رئیس!! هغه یوسف علیه السلام ته ورغی، خوب ئې ورته تېر کړ، تعبیر ئې ترې وغوښت او ټینګار ئې وکړ چې د درباریانو د مجلس له پورته کېدو نه مخکې د خوب تعبیر ورته ووایي او یوسف علیه السلام بې له څه ځنډه د پاچا خوب داسې تعبیر کړ: اوه څوربي غواوي د اوه برکتي کلونو نښه ده او اوه ډنګري غواوي د اوه وچ کالیو او قحطي کلونو څرګندونه کوي، اوه شنه وږې اوه حاصل لرونکي فصلونه په ګوته کوي او اوه وچ وږي د ذکر شویو اوه فصلونو هغه وچ شوي حاصلات په ګوته کوي چې په وږو کې به ساتل کېږي او د قحط په کلونو کې به استفاده ترې کېږي، د اوه برکتي کلونو حاصلات به د قحط په اوه کلنو کې مصرف شي، خو په دې شرط چې په وچو وږو کې وساتل شي، قحط اوه کاله دوام کوي، له هغه نه وروسته عادي حالت رامنځ ته کېږي، بارانونه به پیل شي او مصر ته به بیا پرېماني او سمسورتیا راوګرځي او خلك به د مېوو عصارې زبېښي. د مصر وګړي ښایي محتاط وي او د قحط په کلونو کې د ټولو غلو دانو له مصرفولو ډډه وکړي، هغوی باید یوه اندازه غله دانه د تخم په توګه د راتلونکي کال لپاره وساتي، همدارنګه متوجه وي چې د غلو دانو د ساتلو او ذخیره کولو غوره طریقه دا ده چې په خپلو وږو کې وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له زندانه د يوسف عليه السلام د وتلو په اړه د بايبل وينا داسې ده چې د هغه د ستر شخصيت له شانه سره هيڅ اړخ نه لګوي، هغه ئې داسې معرفي کړی لکه چې ډېر بې حوصلې شوی وو، فقط يوې اشارې ته منتظر وو، د پاچا د پيغام له اوريدو سره ئې سم ځان تيار کړی، خپل سر او صورت ئې برابر کړی او نوې جامې ئې اغوستې دي او په تلوار سره د پاچا حضور ته حاضر شوی!! خو قرآن بيا وايي:

ãûó ù š• ĥí 4ĵ ôÅ ôA% ãAqß9ŗçä! ` $Ĵ=ù ¾ïĥÎ 'Îqç$ã7 Î($ A$%r

$B A$% ÇÎÈ ÞÎæ £ÙÏ‰ĕßÎ 'ĥí ÞĴ £åÏ‰ƒ ` èÖ% ÓÉ9$íqóÏ9$Ä$/ $B

ïøã $ZÕÎæ $B ╢ · »m šÆ ùè ¾ïĥÅÿ ` ã # ß'qãûè–Šr' ô) £ãŗÖ z

` ã ¼çŗŠr' ‰ ß& ', s$$ È sóÁm `»«$íƒÍ è$ß&•Ð$Ï M9$% äþß' `ß

Ê=ø$Î ŗžä & Þ9 'Ò N=è<ï 7 ÏŒ ÇÎÈ šú ü‰Ý»ó Á9$ `Ü9 ¼çŗĴr ¾ïĥÅÿ

§ÿZ9$ÞĴ ÚÅÿ ä–Ì/é$Br * ÇÎÈ ûüÏí$ƒø$%ǎ "Ï‰ö ẅ © $Þ&r

ÇÎÎÈ ÞÏm§Öqãî 'ĥí ÞĴ þĥí Oïm' $B žvĴ äþ¡ 9$Î 8' $BY

پاچا وويل: ما ته ئې راولئ؛ خو کله چې (د پاچا) قاصد ورغی، وئې ويل: بادار ته دې بېرته ورشه او وئې پوښته چې د هغو ښځو حال به څنګه وي چې خپل لاسونه ئې پرې کړل (څه به ورسره کېږي)؟ که څه هم زما پالونکی رب د دوی په هغه مکر ډېر ښه پوهېږي، (پاچا هغه ښځې راوبللې) وئې ويل: هغه وخت چې تاسو له يوسف نه د زړه مراد غوښتی وو، خبره مو څنګه وه؟! هغوی وويل: خدای ته پناه وړو! موږ په هغه کې هيڅ بدي نه ده ليدلې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصر د عزيز ښځې وويل: اوس حقيقت ځرګند شو، ما ترې د زړه مراد وغوښت او هغه يقيناً چې له رښتونو انسانانو څخه دئ، (زما دا اعتراف) د دې لپاره دئ چې پوه شي په غياب كې مې خيانت ورسره نه دئ كړى او د دې لپاره چې (پوهېږم) خداى د خاينانو تدبيرونه نه هدايتوي (نه پرېږدي د خاينانو تدبيرونه دوى خپل مقصد ته ورسوي) او زه خپل ځان نه سپينوم، په دې كې شك نه شته چې نفس د بدۍ په لور ډېر هڅوونكى دئ، مګر هغه چې زما پالونكى خداى پرې ورحمېږي، بې شكه چې زما پالونكى رب ډېر مهربان بخښونكى دئ.

د يوسف عليه السلام د زندان ملګرى بېرته وګرځېدو، د خوب تعبير ئې واوراوو، پاچا امر وكړ چې يوسف عليه السلام راولئ، د پاچا قاصد د ده له پيغام سره زندان ته ورځي او يوسف عليه السلام ته وايي: د مصر پاچا غوښتى يې، ستا تعبير ئې خوښ كړى اوس ستا ليدو ته منتظر دئ!! خو يوسف عليه السلام ، هغه د زندان د اولو ورځو يوسف نه دئ، له زندانه د وتلو په اړه څه تلوار او عجله نه لري؛ بلكې زندان ئې د خپلې مبارزې لپاره د سنګر په توګه غوره كړى؛ له خپل مولا پرته بل ته طمع او اميد نه لري، باور ئې دا دئ چې له زندانه د وتلو پرېكړه د الله تعالى له لوري كېږي، نو ځكه په ډېر متانت سره قاصد ته وايي: بېرته وګرځه او خپل بادار ته دې ووايه: د هغو ښځو برخليك به څنګه وي چې ده ته ئې هغه توطئه جوړه او زندان ته ئې ولېږو؟ بايد لومړى د هغې خبرې سپيناوى وشي، زما (برائت) اعلان شي، كه څه هم الله تعالى راته كافي دئ، هغه د دوى له توطئو ښه خبر دئ. ګورئ چې د يوسف عليه السلام متانت، صبر او زغم ټوله وضعه داسې بدله كړې چې اوس پاچا تلوار لري، هغه غواړي چې له يوسف عليه السلام سره ژر تر ژره ملاقات وكړي، د ده شرط منې، هغې ښځې راغواړي چې د عزيز مصر د مېرمنې په محفل كې راغونډې شوې وې او پوښتنه ترې كوي: په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ورځ چې تاسو له يوسف عليه السلام نه د زړه مراد غوښتى وو، خبره څنگه وه، د پېښې جريان څنگه وو؟ ولې مو دا کار وکړ؟ د پاچا وينا او درېځ داسې دئ لکه چې د يوسف عليه السلام مدافع وکيل وي، له تحقيق او پلټنې نه مخکې د هغه خبرې تصديقوي او له ښځو نه داسې استفسار کوي چې گواکې د دوى جرم په بشپړه توگه ثابت او څرگند دئ او د شك او شبهې هيڅ مجال په کې نه شته، ټولې ښځې وضع داسې گڼې چې له اعترافه پرته بله چاره نه لري؛ نو ځکه وايي: خداى ته پناه وړو! موږ په هغه کې هيڅ بدي نه ده ليدلې، اصلي مجرم وروړاندې کېږي او په ټول صراحت سره اعتراف کوي او وايي: اوس حقيقت څرگند شو، ما له هغه نه د زړه مراد وغوښت او هغه رښتونى او صادق دئ، په دوه دليلونو اعتراف کوم: يو دا چې غواړم هغه په دې پوه شي چې په غياب کې مې خيانت ورسره نه دئ کړى او تور مې نه دئ ورپورې کړى او بل دا چې اوس په دې باور يم چې الله تعالى نه پرېږدي خائنان په مکر او چل ول سره خپلو موخو ته ورسېږي، نه غواړم چې ځان سپين او تبرئه کړم، د انسان نفس تل هغه بدو کړو وړو ته هڅوي، له شره ئې يوازې هغه څوك ژغورل کېږي چې زما د مهربان رب پېرزوينه او رحم ئې په برخه شي، يقيناً چې زما پالونکى رب مهربان بخښونکى دئ.

که څه هم ځينو مفسرينو دا گمان کړى چې وروستنۍ څو خبرې د يوسف عليه السلام خبرې دي، نه د هغې مېرمنې، د دوى دليل دا دئ چې دغه خبرې د هغې مېرمنې له شأن نه ډېرې اوچتې دي؛ خو دا توجيه په څو دلايلو کمزورې ده:

د بيان په هيڅ برخې کې داسې کومه نښه يا قرينه نه مومو چې ثابته کړي دا د يوسف عليه السلام خبرې دي.

د آيتونو سياق او سباق او د کلام لړۍ له دې توجيه سره اړخ نه لگوي، برعکس په ټول صراحت سره ښيي چې دا د هغې مېرمنې د خبرو دوام دئ.

د دغو خبرو په دوران کې يوسف عليه السلام لا په زندان کې دئ او له پاچا سره نه دئ مخامخ شوى او مجلس ته نه دئ حاضر شوى، وروستى آيت همدغه راپه گوته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې خبرې لپاره هيڅ دليل نه شو موندلی چې يوسف عليه السلام ووايي: غواړم چې د مصر عزيز پوه شي چې د هغه په غياب کې مې له هغه سره هيڅ خيانت نه دئ کړی، ځکه چې د مصر عزيز د پېښې په ورځ له حقيقته خبر شو او د يوسف عليه السلام پر پاك لمنتوب او سپېڅلتيا ئې باور راغی.

د آيت دا برخه (إن الله لا يهدي كيدالخائنين)، په هيڅ شان نه شو کولای د يوسف عليه السلام قول وګڼو، دا کلام فقط له هغې مېرمنې سره ښايي، هغه بايد ووايي: که چېرې دا ځل هم له يوسف عليه السلام سره خيانت وکړم او په کوم تور ئې تورن کړم او د دې پر ځای چې پر خپل جرم اعتراف وکړم هغه متهم کړم، نو د پخوانۍ پېښې په څېر به حقيقت څرګند شي، خدای د خاينانو توطئې، حيلې او بهانې رسوا او خنثی کوي او نه پرېږدي چې د توطئو په مرسته خپلو ناولو موخو ته ورسېږي.

د هغې مېرمنې مؤمنانه څرګندونې په واقع کې دا حقيقت ثابتوي چې د يوسف عليه السلام کړو وړو او د زندان له سنګر نه د ده مبارزې او جهاد د مصر په ټولنې باندې ژورې اغېزې کړې دي، ژوره تبديلي په کې راغلې، دومره چې د پرون ورځې هغه مېرمن نن داسې مؤمنانه څرګندونې کوي، له دوو زنداني ملګرو سره د يوسف عليه السلام بحث او د خوبونو له تعبيرولو مخکې دوی د الله لارې ته بلل، هغه هم په دومره تفصيل او په دومره مضبوط استدلال سره، دا ښيي چې هغه په زندان کې آرام نه دئ ناست، په جدې، پرله پسې او نه ستړې کېدونکې توګه ئې دعوت چلولی او په دې برياليی شوی چې د مصر په ټولنې کې له فکري او اخلاقي لحاظه پراخه او ژوره تبديلي راولي، يوه ستر بدلون او انقلاب ته لار آواره کړي او له همدغه زندانه د يوه سياسي او اجتماعي انقلاب او بدلون راوستو لپاره شرايط برابر کړي.

متأسفانه لکه څنګه چې د مسيحيانو او يهودانو علماوو او مشايخو (احبار او رهبان) د الله تعالی له مقدس او لارښود کتاب نه قصې او شجرې جوړې کړې، داسې چې نن د دوی په مذهبي کتابونو کې د الله تعالی د مقدس کتاب وړه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نه تر سترګو کېږي، زموږ قصه خوښي هم د دوی تر اغېز لاندي راغلي او د یوسف علیه السلام له دغې عبرتناکې او لارښوونکې قصې نه ئې د یوې داسي بدکاري ښځي د میني داستان جوړ کړی چي غوښتل ئې یو ښایسته ځوان په دام کي واچوي او له هغه نه د زړه مراد ترلاسه کړي، تر دې پوري چي د دغو قصه خوښو ځینو ادعا کړې چي یوسف علیه السلام د ژوند په وروستیو کي همدغه پر ده مینه مېرمن په نکاح کړه!!! دا په داسي حال کي چي نه په قرآن کي داسي کومه اشاره مومو او نه په روایاتو کې. له دې ارزښتناکي تاریخي قصې نه داسي نکل جوړول او پابله ئې داسي راایستل نه یوازي د ناروغو اذهانو د بیمارو سلیقو زېږنده ده، بلکي د دوی تعبیر سل په سلو کي د دې قصې له روح او بنسټیزو موخو سره تصادم کوي، قصه اصلاً په دې اصل ولاړه ده چي دوه مخالف او متضاد شخصیتونه یو د بل په څنګ کي کېږدي او توپیرونه ئې په ګوته کړي، راوښیي چي یو څومره لوړ دئ او بل څومره ټیټ، یو څومره پاکیزه، امین او صادق دئ او بل څومره ناولی، خائن او بې وفا، یو د خدای مخلص بنده او بل د شیطان او نفس مطیع بنده، عجیبه ده چي دغه بیمار کسان داسي غلط او معکوس نتایج ترې اخلي او دا متضادي بېلګي او متفاوت شخصیتونه سره پخلا کوي!! آیا دا شونې ده چي یو پیغمبر له هغه جلال او عظمت سره داسي ښځه په نکاح کړي؟ بایبل هم د خپلو شجرو په ترڅ کي لیکلي چي فرعون یوسف په یوه مصري نوم، صفنات فعنیح، ونوماوو او د فوطي فارع کاهن لور اسنات ئې ورته راواده کړه!!!

قرآن دربارته د یوسف علیه السلام د ورتلو په اړه داسي فرمایي:

Pö×Ø$ 7 Rĵ A$% ¼çJ= . $Ð=ù ÓÅyZï çóÂ î÷ GÖ%& ÿjhÎ ’Îqçœ$ã 7 îJØ$A$%r

Òšî æ ïã Šÿm ’ĵ ÇÚ öR $ÈÉ“z 4?ã ÓÍèô A% ÇÍÈ ôüB& ûüÅB $Z‡$!

(c) ketabton.com: The Digital Library

Ü ŠÅ Rç â$± „ ß øm $k]ÏB ô‰G ƒ Ç Ú ôR $ ’Î # Ï‰qã $Y©B 7 Ï º ‹ . r ÇÎÎÈ

ž ö z ó ï•Å ÿ $ ãô Ÿ r ÇÎÏÈ ûüÏ Å ó s ß ø$ • ô & ß ‹Å Ò ç Ÿ r â$ ± ® ` B $ZÏ H q•Î

ÇÊÐÈ bqà)G ƒ (q ç . r (qã Z B#ä ûïÏ%©

او پاچا وويل: هغه ما ته راولئ چي د ځان لپاره ئې خاص (مشاور) وټاكم، خو له هغه وروسته چي خبري ئې ورسره وكړې وئې ويل: ته (له همدې) ننني ورځي زموږ په دربار كي واكمن امين يې (د پاچا معتمد با صلاحيته چارواكى او د ټولو دولتي شتمنيو امين)!! ده وويل: ما (يوازي) د دولت د خزانو پر چارو وګماره، باور وكړه چي ښه او پوه ساتونكى به وم (هم ئې د ساتنې له عهدې وتلى شم او هم ئې د سم مصرف او په خپل مناسب ځاى د لګولو بصيرت او پوهه لرم) او په دې توګه مو يوسف په هغه ملك كي متمكن كړ، چي هر ځاى او په هر ډول ئې غوښتل مېشت كېدى شو، چا ته چي مو خوښه شي خپل رحمت او پېرزوينه ورپه برخه كوو او موږ د نېكانو اجر او بدله نه ضايع كوو. او د هغو لپاره چي ايمان ئې راوړى او پرهيزګاري ئې كوله، اخروي اجر او بدله تر دې هم ډېره غوره ده .

پاچا له يوسف عليه السلام سره تر ملاقات نه مخكي تصميم درلود چي هغه د خپل خاص مشاور په توګه وټاكي؛ خو له هغه سره له خبرو وروسته ئې تصميم بدل شو او هغه ئې د دربار د معتبر او باصلاحيته وزير او د ځان د معتمد په توګه وټاكو او خپله فيصله ئې ورته ابلاغ كړه، مګر يوسف عليه السلام د دې پرېكړي او منصب له منلو انكار وكړ او وئې ويل: ما د دې منصب پر ځاى يوازي د مصر پر خزانو وګماره، زه به په پوره احتياط او امانتدارۍ سره د هغو ساتنه وكړم، زه په ځان كي د دې څانګې د اداره كولو صلاحيت او توان وينم، پاچا له خپل نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېرېږي او د يوسف عليه السلام له رأيي سره توافق ښيي او د دولت د دغي ځانګړي بشپړ صلاحيت ورسپاري.

د آيت له دې برخي (يتبوأ منها حيث يشاء) نه دوه مطلبونه اخيستل کېږي:

الف_ د مصر ټول هېواد د ده د صلاحيت او واکمنۍ په کړۍ کي شامل وو، چېري چي ئې غوښتل او سېدلی شو، د مصر هيڅ سيمه د ده د واکمنۍ او اختيار له ساحې بهر نه وه.

ب_ په هغه نظام کي ئې چي هره وظيفه او هر مقام غوښتی وی، بې له ځنډه ئې ترلاسه کولی شو، هيڅوك او هيڅ څه ئې په مخ کي خنډ کېدی نه شو.

حکيم خدای جل شأنه په تدريج سره يوسف عليه السلام هغه مقام ته ورساوو چي په مصر کي متمکن شي، د ده پر مخ د واکمنۍ ټولي لارې پرانيستی شي، قدرت ته د رسېدو ټول اسباب ورته برابر شي، د هغه د ستر او لوړ شخصيت ټولي جلبوونکې برخې د هغې ټولني د مختلفو طبقو او اصنافو لپاره رابرسېره شي، د خلکو اعتماد او باور، احترام او محبت ورته راجلب شي، پس له هغه چي د مصر ولس د ده له اوچتو استعدادونو، صداقت، امانت، پاك لمنتوب او نفس او هوس ته نه تسليمېدا نه خبر شول، په زندان کي د ده صبر، زغم، مقاومت، ثبات او متانت ټولو ته ثرګند شو، خلکو وليدل چي د مصر پاچا د ملاقات بلنه ورکړه؛ خو ده ونه منله او تر هغه ئې دربار ته له تلو انکار وکړ چي د ده برائت اعلان شي، له پاچاهۍ نه رالاندي د هېواد تر ټولو لوړه عهده ورته سپارل کېده خو ده ونه منله او د دې پر ځای ئې داسي دندې ته ملا وتړله چي د هغې له لارې د خپل مظلوم ولس خدمت وکړی شي، د ده پوهه، بصيرت او درايت ټولو ته ثابت او ثرګند شو، د ده لوړ او پياوړی شخصيت او فکري او اخلاقي عظمت داسي وو چي هيڅ ورسره رقابت او سيالي نه شوی کولی، د مصر ټوله واکمني ئې عملاً په لاس کي پرېوته، پاچا له يوه سمبول نه زيات حيثيت نه درلود، د قحط په کلونو کي د اقتصادي چارو په اداره او سمون کي او له هغه ستر بحران نه د خلکو په ايستلو کي د ده درايت، وړتيا او اهليت په بشپړه ډول راثرګند شو، هغه نور عملاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا وليعهد وو، د پاچا له مرگه وروسته ده ته د قدرت په لېږد کي هيڅ خنډ نه وو پاتې، په دې توگه مالك الملك خدای جل شأنه د هغه وخت د لوی هېواد واکمني يوسف عليه السلام ته وسپارله او د ده بلامنازع واکمني ئې پر هغه پراخ او ستر ملك محققه کړه.

هو! دا الله تعالی جل شأنه دئ چي د خپل رحمت او پېرزوينو سيوری پر هغه چا غوړوي چي دی ئې په خپله خوښ کړي او د دې لپاره ئې اهل او وړ ومومي، هغه نه يوازي د خپلو صالحو بنده گانو اجر نه ضايع کوي؛ بلکي دنيوي او اخروي بدله ئې تر خپل حق څو برابره زياته ورکوي، نه يوازي په دنيا کي د دوی پر نېکو او غوره کړنو باندي مثبت نتايج مرتب کوي، بلکي په آخرت کي تر دنيا غوره بدله ورکوي، د دوی تقوی او ځان ساتنه د دې باعث شي چي په دنيا او آخرت کي غوره بدلې تر لاسه کړي، هر څوك چي د ايمان په لار کي ثابت پاتې شو او د مبارزې په لوړو ژورو کي مأيوس نه شو، يوې بلې خوا ته ونه ښويېد، ښي او چپ لوري ته منحرف نه شو او په اراده او عزم کي ئې تزلزل رانغی، هغه دې مطمئن اوسي چي عزيز خدای ئې د بري ضامن دئ، نه پرېږدي چي قرباني ئې ضايع شي او هڅې ئې بې نتيجې پاتې شي.

بايبل تر دې عنوان لاندي چي (د يوسف ورونه مصر ته ځي)، ليکي: (يعقوب خپلو زامنو ته وويل: ولې ناست يئ او هسي يوه بل ته گورئ... اورېدلي مي دي چي په مصر کي غله ډېره ده... مخکي له دې چي له لوږې ومرو؛ ولاړ شئ او له هغه ځايه غله راوړئ... لس زامن ئې وخوځېدل... يعقوب بنيامين ورسره ونه لېږو... دوی د يوسف خوا ته ورغلل... سجده ئې ورته وکړه... يوسف وپېژندل... خو په غصې سره ئې دوی ته وويل: له کوم ځايه راغلي يئ؟ دوی ورته وويل: له کنعانه د غلې اخيستلو لپاره راغلي يو... يوسف ته خپل خوبونه ورپه ياد شول.. ورته ئې وويل: تاسو جاسوسان يئ او د احوال معلومولو لپاره راغلي يئ... هغوی وويل: سالاره! موږ د غلې اخيستلو لپاره راغلي يو، جاسوسان نه يو، يوسف ورته وويل: نه تاسو جاسوسان يئ!! هغوی وويل: باداره! موږ ټول دولس ورونه وو، پلار مو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنعان کي دئ، يو هلته پاتې شو، بل مړ شوی... يوسف ورته وويل: څنګه به دا معلوموو چي تاسو رښتيا وايئ؟ يوازي په هغه صورت کي به ستاسو خبره ومنم چي کشر ورور مو هم راولئ... که داسي ونه کړئ د فرعون په سر مي قسم چي له مصره د وتلو اجازه به درنه کړم... يو کس دې ولاړ شي او خپل ورور دې راولي، نور به دلته په زندان کي وي... بيا ئې ټول تر دريو ورځو بنديان کړل،... په دريمه ورځ ئې ورته وويل: زه له خدايه وېرېدونکی انسان يم... تاسو ټول خوشې کوم... يو کس به په زندان کي پاتې وي، نور مو غله کور ته ورسوئ، خو خپل کشر ورور به راولئ او په دې سره به ما ته ثابته شي چي تاسو صادق يئ او زه به ستاسو له وژلو تېر شم!! دوی دا شرط ومنلو!! بيا ئې سره وويل: له دې ستونزو سره په دې خاطر مخامخ شوي يو چي له يوسف سره مو بد وکړل... يوسف د دوی خبري اورېدې او دوی نه پوهېدل چي يوسف پرې پوهېږي!! ... بيا يوسف په پټه خپلو نوکرانو ته وويل: جوالونه ئې له غلو ورډك کړئ او د دوی خپلي پيسې هم د غلې په منځ کي پټې کېږدئ... غله ئې پر خرو بار کړه... د لمر لوېدو پر مهال يو ځای تم شول... يوه ورور ئې د خپل جوال خوله پرانستله چي خره ته دانه ترې ورکړي... ناڅاپه ئې وليدل چي پيسې ئې د جوال په خوله کي پرتې دي... ورونو ته ئې وويل ... هغوی له وېرې لړزېدل چي دا لا خدای څه بلا راباندي راوستله!! ... کنعان ته ورسېدل... ټوله قصه ئې پلار ته تېره کړه... کله چي ئې بارونه پرانستل خپلي پيسې ئې وموندلې... پلار هم ډېر وار خطا شو او وئې ويل: ولې دا مصيبتونه راباندي راځي...)

د بايبل په دې برخي کي هم له ادبي لحاظه ډېر رکاکت شته او هم يوسف عليه السلام او د ده پلار ته داسي نامناسب حرکات او نامناسبي خبري منسوب شوې چي د دوی له شأنه ډېري لرې دي!! ورونه په مرګ ګوابنل، زندان ته ئې لېږل، د يوسف په شته والي کي دا خبري کول چي له يوسف سره مو بد کړي ول ځکه له دې مصيبت سره مخامخ شوو، د فرعون په سر لوړه کول... دا ټولي خبري نه يوازي نامعقولي دي بلکي ښيي چي دا قصه له ځانه جوړه شوې. راشئ وګورو چي قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې هکله څومره په زړه پوري او درنه وینا لري:

$B9r ÇÎÑÈ brãÅZã ¼ç9 Nèr Óßù•èù Ïøã (qèz ‰ù # ß'qãäq-z Î ä$_r

'Îrépbš c ‡•? Ÿ& Nã‹Î& ôÏ Nã©8 'Î 'ÎqçA% Nü‡Î$gg2 Nd"$_

"Ÿ‰Zã Nã9 Ÿ@ø Ÿx ù ¾ïnÎ 'Îqèû? Ó©bfù ÇÎÈ û,ÎÍ\Ø$ŽÖz $R&r Ÿ@ø3$

ïnÏ»Š©ÿ9 A$%r ÇÌÈ bqèÿ»ÿ9 $RÎr ç$/& ç¥ã Šr°Žã™ (q$% ÇÍÈ Èqç¿b? Ÿ&r

Ó$îd& #‹Î (bç;)R$ #ŒÎ $kXqèè‹f Óß=è9 NÎ‰nf 'Î Nåè»ÝÎ (qèô $

ÇÎÈ šc qãÅ ëf Óß=è9

د یوسف ورونه راغلل او د هغه محضر ته ننوتل، داسې چې ده وپېژندل خو دوی ونه پېژاندو او چې کله ئې په خپلو بارونو سمبال کړل ورته ئې وویل: خپل هغه ورور هم راولئ چې له پلاره مو (ورور) دئ، نه ګورئ چې زه ډکې ډکې پیمانې ورکوم او ښه مېلمه پال یم؟ خو که ئې ما ته را نه ولئ؛ نو نه به له ما سره تاسو ته کومه پیمانه وي او نه به ما ته رانږدې کېږئ. هغوی وویل: له پلاره به ئې حتماً د ده (د لېږلو) غوښتنه وکړو او موږ هرومرو د دې کار کوونکي یو. خپلو (مؤظفو) زلمیانو ته ئې وویل: د دوی هغه مال چې (د غلې په بدل کې ئې ورکړی)، (په پټه) د دوی په پېټو کې کېږدئ، داسې چې کور ته د ستنېدو پر مهال پرې پوه شي، ترڅو بېرته راوګرځي.

ګورئ چې په دغو لنډو آیتونو او مختصرو الفاظو سره؛ عظیم الشأن قرآن څومره حقایق بیان کړي او څومره ژوري لارښووني ئې زموږ مخې ته ایښې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه ئې د بايبل غلطي ويناوي تصحيح کړې؟! لکه څنګه چي د يوه جامع او بليغ کلام تقاضاء ده قرآن پرته له دې چي ووايي يوسف عليه السلام خپل کار څنګه پيل کړ، د ښېرازه کالونو په دوران کي ئې څه وکړل او د وچ کاليو لپاره ئې څه تياری ونيو؟ سره له دې چي په دې اړه ئې هيڅ نه دي ويلي او خبره ئې له هغه ځايه پيل کړې چي د ده ورونه د غلې اخيستلو لپاره مصر ته راغلي او د ده په حضور کي ودرېدلي، له همدې نه د قرآن هر هوښيار لوستونکی په دې پوهېږي چي يوسف عليه السلام په دې موده کي کوم کوم کارونه کړي، له دې آيتونو نه معلومېږي چي:

يوسف عليه السلام په خپلو لوړو قايدانه استعدادونو سره په کار پيل کړی، د مصر د ځمکو ښېرازه کولو او د کر کښت وضعيت ښه کولو ته ئې خاصه پاملرنه کړې، د پاچا د خوب تعبير ته په پام سره ئې په لومړيو اوه کلونو کي پريمانه غله اخيستلې او په ګودامونو کي ئې ذخيره کړې، د قحط د کلونو لپاره ئې پوره تياری نيولی، د قحطي په رارسېدو سره ئې دا کارونه کړي: د غلو دانو لپاره ئې مناسبه بيه ټاکلې، د هغې غلې مقدار ئې ټاکلی چي ښايي يوه يوه کس ته د مناسبې دولتي بيې په مقابل کي ورکړی شي، هر څوك بايد په خپله د غلې اخيستلو لپاره حاضر شي، د غلې پلورلو لړۍ ئې تر خپل نظارت او څارنې لاندي پيل کړې، په داسي حال کي چي د مصر په نورو سيمو کي خلك له سختې قحطۍ سره مخامخ ول، په مصر کي د غلې د زياتوالي او ارزانۍ انګازې هري خوا ته رسېدې او خلك له لرېو لرېو سيمو، ډله ډله د غلو اخيستلو لپاره مصر ته راتلل او د ضرورت وړ غله ئې په ډېره ارزانه بيه ترلاسه کوله او د مصر د چارواکو د ښه نظم، ښو اخلاقو او ښې مېلمه پالنې ښې خاطرې ئې له ځانه سره وړلې.

د يوسف عليه السلام ورونه هم د غلې د پېرلو لپاره مصر ته ورځي، په خپل نوبت سره د يوسف عليه السلام حضور ته منل کېږي، يوسف عليه السلام هغوي وپېژندل، خو دوی د هغه په پېژندلو کي ځکه پاتې راغلل چي په کوهي کي د ده له غورځولو تر دغه دمه نږدې شل کلونه تېر شوي وو، په هغه وخت کي يوسف عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

السلام تنکی ځوان وو، څه موده ئې د عزیز مصر په کور کې تېره کړه، نږدې لس کلونه ئې په زندان کې تېر کړل، له واکمنۍ نه ئې تر اوو کلونو زیاته موده تېره شوې وه، دغې اوږدې مودې له خپلو لوړو ژورو سره د یوسف علیه السلام په ځیرې کې ډېر بدلون راوستی وو، په ځانګړي توګه، هغوي دا تصور هم نه شو کولای چې ښایي د دوی جفا سپړلی ورور به داسې ستر مقام ته رسېدلی وي، د حضور هیبت او د احتیاج او ضرورت احساس هم نه پرېږدي چې انسان تر ځان لوړ لوري ته ځیر شي او د څېرې خطونه ئې په دقت سره وارزوي او وئې پېژني.

د غذایي موادو د تجارت او احتکار د مخنیوي لپاره د هرې کورنۍ پر هر وګړي به په ټاکلې اندازه غله خرڅېدله، هر بالغ نارینه باید په خپله د خپلې ټاکلې غلې د پېرلو لپاره حاضر شوی وی، د یوسف وروڼو د خپل معذور او په سترګو ړوند پلار او ناسکه ورور لپاره هم غله وغوښته، د پلار عذر ئې ومنل شو؛ خو د ورور په اړه ورته وویل شو: په وروستي ځل باید هغه هم دلته راولئ، که چېرې مو دروغ ویلي وو او هغه مو حاضر نه کړ، نو زموږ خوا ته نور مه راځئ او د غلې تر لاسه کولو طمع هم مه کوئ!! ګورئ چې د بایبل او قرآن د ویناوو تر منځ څومره ژور توپیرونه شته، بایبل د یوسف علیه السلام چلند داسې انځور کړی لکه د یوه کم ظرفه انسان چلند، داسې الفاظ او کارونه ئې هغه ته منسوب کړي چې د یوه ستر شخصیت له شأنه ډېر لرې دي، خو د قرآن عظیم الشأن څرګندونې داسې دي چې د یوسف علیه السلام ستر شخصیت، صبر، زغم او تدبر په کې له ورایه ښکاري، د قرآن له وینا معلومېږي چې یوسف علیه السلام له خپلو وروڼو سره په معامله کې ډېر محتاط دئ، هڅه کوي چې د ده له کومې وینا او حرکت نه د ده د وروڼو حساسیت او حسادت راونه پارېږي او مصر ته له راتلو او د ده په خوا کې له مېشتېدو ډډه ونه کړي، دا اندېښنه هم ورسره ده چې داسې نه ورور ته ئې کوم ضرر ورورسوي. هغو کسانو ته چې د بدوي او صحرايي ژوند په باب پوره او دقیق معلومات نه لري، په دې مطلب پوهېدل لږ ګران دئ چې یوسف علیه السلام ولې په هماغه لومړني ملاقات کې خپلو وروڼو ته ځان معرفي نه کړ؟ د هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیمه بدوي ژوند غوښتنه او تقاضا دا وه چې یوسف علیه السلام له خپلو ورونړو سره په ډېر احتیاط چلند وکړي، د دوی اعتماد جلب کړي، له داسې تدبیره کار واخلي چې لومړی د ده سکه ورور روغ رمټ ورته راورسوي، مصر ته په مکررو تلو راتلو او د وریا مرستو په ترلاسه کولو سره او د ده د ډېر ښه سلوك په لیدو سره ډاډه او مطمئن شي چې یوسف علیه السلام هغوی ته د ضرر رسولو او انتقام نیت نه لري او کولی شي په بشپړ ډاډ، اطمئنان او درناوي سره د ده په څنګ کې ژوند وکړي او د ورور ګلوۍ له معاملې ئې مطمئن او ډاډه وي.

په نیمه بدوي کورنیو کې کله کله یو ناسنجول شوی او بې احتیاطه حرکت د یوې لویې کورنۍ د بشپړې تباهۍ لامل شي. یوسف علیه السلام یوه ترخه تجربه درلوده، ښایي محتاطانه عمل ئې کړی وی، ښایي هغه وخت ئې ځان خپلو ورونړو ته معرفي کړی وی چې له یوه پلوه ئې خپل ورور په لاس ورغلی او له بله پلوه ئې پر خپلو کینه کښو او حسودو ورونړو باندې د هر ډول شاته تګ لارې بندې کړې وی، غوښتل ئې ورونړو ته ثابته کړي چې د ده په اړه ئې اشتباه کړې، بې موجبه ئې حسادت ورسره کړی، دا ورور دوی ته مینه او درناوی په زړه کې لري، غواړي د تل لپاره د ده په خوا کې په عزت او درناوي سره ژوند وکړي، نه ښایي له داسې مهربان ورور سره د دښمنۍ لار غوره کړي، دوی ته ئې تر هغه ځان معرفي نه کړ چې پر خپلو اشتباهاتو او قصور پوه شي، له دې پرته بله لاره ورته پاتې نه وي چې د دښمنۍ پر ځای وروري ورسره وپالي، کله چې هغوي هر یو د دې ناپېژندوی سړي د شرافت، مېلمه پالنې، فضیلت او احسان په اړه په خپلو منځونو کې هم او د خپلې کورنۍ په وړاندې هم په مکرر ډول یادونه کړې او په وار وار ئې ستایلی، پس له هغه چې دوی پوه شي دا همغه کس دئ چې دوی ورسره حسادت کاوو او په څاه کې ئې وغورځاوو، همغه چې دوی په بده سترګه ورته کتل، د دښمنۍ وړ ئې ګاڼو، دا یو مهربان ورور دئ، د ستایلو وړ شخصیت، دا دئ په نه پېژندل شوې څېرې کې ئې د ده څومره ستاینه کړې، هر ځای او د هر چا په وړاندې ئې دی ستایلی؛ مګر دا له عقل او انصافه لرې خبره نه ده چې له همدې شخصیت سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسف عليه السلام په څېره کې حسد وکړي؟! په دې توګه به دوی په خپلې اشتباه پوه شي او په خپل دريځ کې به بدلون راولي.

يوسف عليه السلام نه يوازې دا چې له دوی نه د خپل ورور د راوستلو کلک تعهد اخلي بلکې داسې تدبير کاروي چې ټوله کورنۍ د ده د ورور په لېږلو توافق وکړي، دا ترتيب ئې ونيولو چې د دوی راوړې بضاعه (هغه جنس چې د غلې د پېرلو لپاره ئې له ځان سره راوړي وو) بېرته کورنۍ ته مسترد شي، خو له دې وېرې چې که ئې خپلو ورونو ته وسپاري ښايي ضايع شي او خپل پلار ته ووايي چې غله ئې د همغه جنس په بدل کې اخيستې ده، د خپلو ورونو په امانتدارۍ بې باوره وو، نو ځکه ئې خپلو معتمدو زلميانو ته وويل: د دوی راوړي توکي د غلو په پېټو کې داسې ځای په ځای کړئ چې فقط کور ته له رسېدو وروسته او هغه وخت پرې پوه شي چې خپل پېټي پرانيزي، چې په دې سره به ټوله کورنۍ تشويق شي او مصر ته د ده د سکني ورور له لېږلو سره به توافق وکړي.

د (درهم) او (دينار) پر ځای د ((بضاعه)) د کلمې استعمال دا ښيي چې هغه مهال پېر پلور جنس د جنس په بدل کې وو او لا سيکه نه وه رايج شوې، د بايبل دا وينا هيڅ وزن او اعتبار نه لري چې د يوسف عليه السلام ورونو سکې له ځان سره وړې وې، له دې خبرې دا هم معلومېږي چې د دوی د راوړو توکيو حجم هومره وو چې د غلې په پېټو کې ئې پټول ګران کار نه وو، له دې ټولو خبرو دا جوتېږي چې د دوی (بضاعه) بايد ګاڼې وې چې د مجبوريت له مخې ئې د غلې په بدل کې ورکړې وې، احتمالاً د دې صحنې ليدل يوسف عليه السلام سخت ځورولی او تصميم ئې نيولی چې دا ګاڼې سلامت او په بشپړه توګه د ده کورنۍ ته ورسېږي او په دې سره هم د ورونو او هم د کورنۍ د نورو غړو باور او اعتماد ترلاسه کړي.

قرآن ورپسې فرمايي:

R z & $YèB @Åö'ù @ǩ$Z$ZË ìŹã R/'»7 (q8% óĝ‹Î& #‹Ï (pã_ ‘ $Ð=ù

(c) ketabton.com: The Digital Library

[illegible]

کله چې دوی خپل پلار ته وګرځېدل، وئې ویل: پلاره! له موږ نه ئې یوه پیمانه وسپموله، نو خپل ورور مو راسره ولېږه تر څو (بشپړې) پیمانې ترلاسه کړو، موږ به ئې خامخا ساتونکي وو. پلار ورته وویل: آیا د ده په اړه داسي باور درباندي وکړم لکه مخکې چې مې د ده د ورور په اړه باور درباندي کړی وو؟ همدا او بل څه نه؟ خدای خورا ښه ساتونکی دئ او هغه تر هر رحم کوونکي زیات مهربانه دئ. خو کله چې دوی خپل پېټې پرانستل؛ نو خپله بضاعه (جنس) ئې وموندو چې ورګرځول شوی، وئې ویل: نور نو څه غواړو؟ دا هم زموږ بضاعه (جنس) چې بېرته راکړی شوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

(پربېږده چې بیا ولاړ شو) او خپله کورنۍ له لوږې وژغورو او د خپل ورور ساتنه وکړو، دا خو یوه آسانه پیمانه ترلاسه کول دي!! وئې ویل: تر هغه به ئې درسره ونه لېږم چې کلکه الهي ژمنه راسره وکړئ چې بېرته به ئې رارسوئ مگر دا چې محاصره او ایسار کړی شئ او چې کله ئې کلك قول ورکړ، وئې ویل: پر هغه څه چې موږ ئې وایو الله وکیل او ذمه وار دئ. وئې ویل: زامنو! له یوې دروازې (ښار ته) مه ننوځئ، له مختلفو دروازو ورننوځئ او زه (په دې وینا سره) د الله کومه پرېکړه درنه نه شم دفع کولی، د پرېکړو واك خو یوازې له الله سره دئ، پر هغه مې توکل دئ او هر توکل کوونکی باید پر هغه توکل وکړي.

د یوسف علیه السلام ورونه خپلې کورنۍ ته وروگرځېدل، دومره غله ئې له ځان سره وړې وه چې د اوږدې مودې لپاره ټولې کورنۍ ته کافي نه وه، خپل پلار ته ئې وویل: په کار ده چې ډېر ژر بیا مصر ته ولاړ شو، نوره غله راوړو، زموږ کشری ورور هم راسره ولېږه چې د هغه برخه هم ترلاسه کړو، ډاډ درکوو چې په ښه توگه به ئې ساتنه کوو. پلار چې د یوسف علیه السلام د بیلتون داغ پر زړه لري او پر خپلو زامنو باور نه شي کولی او د اعتماد وړ ئې نه بولي؛ په ځواب کې وایي: آیا له ما دا توقع لرئ چې د ده په اړه هم پر تاسو همغسې اعتماد وکړم چې د ده د ورور په اړه مې پر تاسو وکړ، همدا او بل څه نه؟ دا خو عجیبه توقع او بې ځایه انتظار دئ! الله تعالی به مو په خپله وساتي هغه تر هر چا ښه ساتونکی دئ، ما ته د مصر د هغه مهربان او مېلمه پال کس نوم ډېر مه اخلئ، الله تعالی تر هر رحم کوونکي زیات مهربان دئ، هغه به مو په دې قحطۍ کې وساتي، هغه به پر موږ مهربانه شي، د خپل رحمت له بې پایه سمندر نه به مو خړوبه کړي او زموږ مشکل او ربړه به له بلې لارې حل کړي. خو کله چې دوی خپل پېټي پرانستل او ناڅاپه ئې خپل مال په کې وموندو، نو د هغه چا په څېر چې خپل ستر هدف ته رسېدلی وي او یا مضبوط او پیاوړی دلیل په لاس ورغلی وي، خپل پلار ته ئې وویل: نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې زيات څه غواړو؟ دا دئ مال او متاع مو هم رامسترد شوې، پربېږده چي لاړ شو، خپل ورور هم له ځان سره بوځو، کورنۍ له لوږې وژغورو، موجوده غله مو لږه ده او ټولي کورنۍ ته کفايت نه کوي! يعقوب عليه السلام مجبور شو، له خپل دريغ نه کوز شو او مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره ئې په نه زړه توافق وکړ او خپلو زامنو ته ئې وويل: په دې شرط ئې درسره لېږم چي د الله تعالی په نامه راسره ژمنه وکړئ چي خامخا به ئې روغ رمټ رارسوئ، مګر دا چي له کومي پېښي سره مخامخ شئ، څوك مو په زور ايسار کړي، محاصره شئ او له محاصرې د وتلو لار ونه مومئ. يعقوب عليه السلام مصر ته د خپل کشر زوی له لېږلو سره توافق وکړ، خو له ډېرو انديښنو سره، د يوسف عليه السلام د هجران او بېلتون درد ئې لا نه وو هېر کړی چي اوس په دې ناموافقو حالاتو کي خپل ټول زامن په ګډه او يو ځای د سختو مجبوريتونو په وجه ناچار سفر ته لېږي، له دې پرته بله چاره نه لري، خپلو زامنو ته توصيه کوي چي کله مصر ته ننوتئ نو ټول له يوې دروازې مه ننوځئ، بلکي بېل، بېل له مختلفو دروازو او لوريو ننوځئ، نه ويل کېږي ي ستاسي ډله ييز ورتګ د ښاريو خلکو توجه ځان ته جلب کړي او داسي وانګېري چي دا لويه ډله به خامخا د ډېرو غلو د پېرلو لپاره له اطرافه ښار ته راغلې وي او ښايي پرېمانه مال ئې هم له ځان سره راوړې وي، داسي نه چي د همدې لپاره ستاسو په ضد په کومي خطرناکې توطئې لاس پوري کړي او ضرر دروړسوي، په دې پسې نه يم چي په خپلې دغې توصيې سره به الهي تقدير بدل کړم او هغه څه چي خدای تاسې ته غوښتي دي له تاسې به ئې دفع کړم، الله تعالی چي کومه پرېکړه کړې هغه خامخا تر سره کېږي، دی يوازنی واکمن دئ او پرېکړې د ده له لوري کېږي، د هستۍ په ادارې کي او د حکمونو او پرېکړو په صادرولو کي هيڅوك ورسره شريك نه دئ، ما پر خدای توکل کړی، څوك چي غواړي پر چا او څه توکل وکړي نو يوازي پر الله تعالی دې توکل وکړي.

دلته ګورئ چي يعقوب عليه السلام له هغه ستر معنوي شخصيت او لوړ پيغمبرانه مقام او منزلت سره او له هغه قرب او نږدې والي سره چي د الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربار کې ئې لري، په دنیوي چارو کې، د نورو عادي خلکو په څېر خپل انساني تدابیر په کار وړي، نه له غیبه خبر دئ او نه په چارو کې د تصرف ادعا لري او نه د دې مدعي دئ چې الهي تقدیر بدلولی شي، پر خپل خدای توکل کوي او ټول خلک پر خدای باندې توکل او اعتماد ته رابلي.

همدارنګه ګورئ چې د پیغمبرانو په مکتب کې د تدابیرو غوره کول نه پر الهي مقدراتو د اعتقاد منافي دئ او نه پر خدای جل شانه باندې د توکل منافي، د دې مکتب پلویان په داسې حال کې چې پر نه بدلېدونکو الهي مقدراتو کلکه عقیده لري، خدای خپل وکیل او چاره ګر بولي او پر هغه توکل کوي، له دې سره سره په چارو کې انساني تدابیر په کار اچوي، نه ئې پر الله تعالی باندې توکل او بروسه له دې ایساروي چې په خپلو چارو کې له تدبیره کار واخلي او نه ئې پر قضا او قدر باندې اعتقاد او باور.

همدا شان ګورئ چې قرآن په دغه تاریخي درس او د یوه ستر پیغمبر په عملي ژوند کې موږ ته دا رازده کوي چې د (توکل) ځای له (تدبیر) نه وروسته دئ اول باید (تدبیر) خپل کړې او بیا پر الله تعالی توکل وکړې.

بایبل لیکي چې (یعقوب علیه السلام د کشر زوی له لېږلو سره موافقه وکړه او وئې ویل: که خدای غواړي چې زه بې اولاده شم نو پرېږده چې بې اولاده شم... زامنو ته ئې وویل: مخکنۍ پیسې هم درسره واخلئ او همدومره نوري هم... شهد، بادام، پستې، عطر لرونکي بوټي او نوري تحفې ئې ورکړې چې د مصر حاکم ته ئې ورورړي... کله چې له یوسف سره مخامخ شول هغه وویل: دوی به نن غرمه له ما سره ډوډۍ خوري... ناظر دوی د یوسف قصر ته وروستل... قصر ته د تلو په وخت کې ډېر وېرېدل... ګمان ئې کاوو چې ښایي د هغو پیسو په وجه به مو بندیان کړي چې زموږ په پېټو کې ایښودل شوې وې... نو ځکه ئې د قصر په دروازه کې ناظر ته وویل: مخکې چې موږ کومې پیسې درکړې وې هغه مو په خپلو پېټو کې وموندلې... بېرته مو له ځانه سره راوړې... هغه ورته وویل: اندېښنه مه کوئ، ښایي ستاسو او ستاسو د نیکونو خدای به دا پیسې ستاسو په پېټو کې ایښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، ځکه چې ما خپلې پیسې ترلاسه کړې دي... یوسف ته ئې هدیې ورکړې... د پلار او د کورنۍ د احوال پوښتنه ئې ترې وکړه... خپل کشر ورور ته ئې گوته ونیوله چې آیا دی همغه ستاسو کشر ورور دئ؟ یوسف دوی د عمر په حساب یو تر بل مخکې پر دسترخان کښېنول...دوی په دې کار ډېر حیران شول... یوسف خپل سکه ورور ته تر نورو پنځه برابره زیات خوراك کېښود..له ډوډۍ وروسته یوسف خپل ناظر ته وویل چې ډك ډك پېټي ورته بار کړئ... پیسې ئې هم د پېټو په خوله کې ورته کېږدئ... او زما جام د بنیامین په پېټي کې پټ کېږدئ... ناظر همداسې وکړل... سهار وختي ورونو خپل پېټي پر خرو بار کړل او وخوځېدل، خو لاډېر لرې نه وو تللي چې ناظر ورپسې ورغی او د یوسف دا خبرې ئې ورته وکړې: ولې مو د ښېگړو په بدل کې بدي راسره وکړه؟ ولې مو زما د بادار هغه مخصوص جام چې شراب په کې څښي او فال پرې گوري غلا کړی؟ دوی ورته وویل: لوړه کوو چې موږ دا کار نه دئ کړی... له چا سره چې تا دا جام وموندو هغه ووژنه او موږ به هم د خپل بادار غلامان وو...هغه ورته وویل: صحیح ده خو یوازې غل به زما غلام وي نور به درومي... تلاشي ئې د مشر ورور له پېټي پیل کړه... د بنیامین په پېټي کې ئې وموند... بېرته ښار ته راوگرځېدل... د یوسف په وړاندې ئې سجده وکړه... هغه ورته وویل: ولې مو دا کار راسره وکړ؟ مگر نه پوهېدئ چې زه د فال له لارې په دې پوهېدی شم چې زما جام چا غلا کړی...وئې ویل: اوس به هغه څوك زما غلام وي چې جام ئې غلا کړی... ورونو ورته ویل: سالاره! پوهېږو چې ته د فرعون په خبر ځواکمن یې... که موږ له بنیامین نه پرته خپل کور ته ولاړ شو پلار به مو له ډېره غمه ومري... نو یوسف ونتوانېدو چې نور صبر وکړي... خپل ځان ئې ورونو ته معرفي کړ... ورته ئې وویل چې ژر ولاړ شئ او پلار ما ته راورسوئ. فرعون له دې پېښې خبر شو... یوسف ته ئې وویل: ورونو ته دې ووایه چې کنعان ته ولاړ شي، خپله کورنۍ دلته راولي، زه به ښېرازه ځمکه ورکړم... څو گاډۍ هم ورسره ولېږه چې ښځې او ماشومان په کې راولي... دوی د خپل پلار خوا ته ورسېدل... ورته ئې وویل: یوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ... پلار ئې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبرو باور نه کاوو خو چې سترګې ئې پر ګاډیو ولګېدې... وئې ویل: اوس مې باور راغی چې یوسف ژوندی دئ، ځم چې له مرګه مخکې ئې ووینم!!)

د بایبل په دې ویناوو کې زیاتې غلطۍ او بې بنسټه خبرې شته چې څو بېلګې ئې دا دي:

یعقوب خو دغه وخت هم په خپل کور کې یولس زامن درلودل، څنګه به ئې د یوه بنیامین د لېږلو په وخت کې دا خبره کوله چې که خدای غواړي بې اولاده شم پرېږده چې بې اولاده شم؟

دوی د فقر او لوږې له داسې حالت سره مخامخ ول چې په خپل مرګ وېرېدل، د ښځو ګانې ئې د غلو لپاره پلورلې، دومره شهد، بادام، پستې، عطر او نورې هدیې ئې له کومې کړې چې پر خرو ئې بار کړي؟

د یوسف ناظر ورته دروغ وویل چې دا پیسې به ستاسو خدای ستاسو په پېټو کې اېښې وي!!

یوسف دوی د عمر په حساب مشر تر کشره مخکې پر دسترخان کښېنول او دې کار ته دوی حیران پاتې شول. خپل سکه ورور ته ئې د نورو په پرتله پنځه برابره زیات خواړه مخې ته کېښودل!! آیا کوم شریف انسان به داسې کار وکړي چې په یوه دسترخان باندې د خپل یوه مېلمه تر مخ د نورو په پرتله پنځه برابره خواړه کېږدي؟ که داسې کار شوی وی نو د یوسف د ورونو لپاره همدا کافي وو چې د ده خوا ته هیڅکله رانه شي!!

ولې به بیا هم د دوی پیسې د پېټو په خوله کې پټې پرتې وي؟

دوی د یوسف د شرابو جام پټ کړی، په دې جام سره به یوسف فالونه نیول!! په داسې حال کې چې نه خو پیغمبران علیهم السلام شراب څښي او نه فالونه ګوري، د بایبل له دې وینا معلومېږي چې لیکونکی ئې هغه څوک دئ چې خلك په دروغجنو او غولوونکو فالونو غولوي او شکرانې ترې شکوي. یوسف علیه السلام ته دا خبره منسوبول چې ورونو ته ئې وویل، مګر په دې نه وئ خبر چې زه په فال سره هغه څوك پېژندی شم چې زما جام ئې غلا کړی، یوازې د داسې چا کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدی شي چي پیغمبران علیهم السلام او د دوی له تګلارو خبر نه وي.

په داسي حال کي چي مخکي ئې په مکرره توګه لیکلي دي چي یعقوب علیه السلام په سترګو ړوند شوی وو، خو دلته لیکي چي کله یعقوب علیه السلام ګاډی په خپلو سترګو ولیدې نو باور ئې راغی چي یوسف علیه السلام ژوندی دئ!!

قرآن د بایبل دا ټولي غلطي خبري تصحیح کوي او په ډېرو موجزو او بلیغو الفاظو سره فرمايي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÔÎÈ

او کله چې (مصر ته) هماغسې ننوتل چې خپل پلار ورته ویلي وو، هغه د الله هیڅ پرېکړه نه ترې دفع کوله، دا خو د یعقوب علیه السلام په زړه کې هسې له یوې هیلې پرته بل څه نه وو چې تر سره ئې کړه او یقیناً چې دی د هغه علم خاوند وو چې موږ ورښودلی وو، خو ډېر خلك نه پوهېږي. او کله چې د یوسف محضر ته ننوتل؛ خپل سکه ورور ئې په خپل څنګ کې کښېناوو او وئې ویل: زه ستا هماغه (ورك شوی) ورور یم، پر هغه څه چې دوی کول مه مأیوسه کېږه! او چې کله ئې دوی په سامان سمبال کړل، نو د اوبو لوښی ئې د خپل ورور په پېټي کې کېښود، بیا جارچي غږ کړ: کاروانیانو! تاسې حتماً غله یاست! دوی مخ ورواړاوو او وئې ویل: څه شی لټوئ؟ ورته ئې وویل: شاهي پیمانه لټوو، هر څوك چې هغه راوړي د یوه اوښ بار د هغه شو او زه د دې ذمه وار یم. دوی وویل: په خدای قسم، تاسې پوهېږئ چې موږ د دې لپاره نه یو راغلي چې په ځمکه کې فساد وکړو او موږ غله نه یو. ورته ئې وویل: که چېري دروا غجن وئ نو جزا به ئې څه وي؟ هغوی وویل: جزا به ئې دا وي چې د چا په پېټي کې پیدا شو هغه به په بدل کې اخیستل کېږي، موږ ظالمانو ته داسې سزا ورکوو.

یعني د یعقوب علیه السلام زامن د پلار له توصیې سره سم ښار ته ننوتل، پلار په خپلې دې توصیې سره نه شو کولای له دوی څه دفع کړي، فقط د دې توصیې حاجت ئې په خپل زړه کې احساس کړ، چې تر سره ئې کړه، د ده توصیې او ویناوې د هغه علم له مخې وې چې الله تعالی ورپه برخه کړی وو، ټولې خبرې ئې عالمانه وې، ډېر خلك په دې حقایقو نه پوهېږي، کله تدبیر د توکل منافي ګڼي، کله احتیاط په الهي مقدراتو او په قضا او قدر د ایمان مغایر بولي او کله پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای ايمان او پر الله تعالی توکل په دې معنی نيسي چي ځان تقدير ته وسپاري او له هر ډول تدبير نه لاس په سر شي.

د قرآن له وينا معلومېږي چي يوسف عليه السلام خپل سکه ورور په مناسب وخت کي خپلي خوا ته غوښتی، د احوال پوښتنه ئې ترې کړې، ده د نورو خبرو په ضمن کي د خپل ورور د ورکېدو قصه ورته کړې او يوسف عليه السلام ورته ويلي: زه ستا هماغه ورك شوی ورور يم، د خپلو ورونو په ناروا‌وو کړو وړو مه مأيوسه کېږه، داسي څه ترتيب نيسم چي ته له ما سره پاتې شې او ورونه دې کور ته ولاړ شي او غله له ځانه سره يوسي. د همدې لپاره ئې خپلو موظفو کسانو ته لارښوونه کړې چي د (غلې او اوبو پيمانه) د ده د سکه ورور په پېټي کي په پټه کېږدي او بيا اعلان وکړي چي شاهي پيمانه ورکه شوې ده او حتماً کاروانيانو غلا کړې ده، چا چي راوړه او يا ئې وښودله د يوه اوښ بار غله به ورته انعام ورکوو، د يوسف عليه السلام ورونو وويل: موږ نه غله يو او نه د فساد لپاره راغلي يو، دلته مجبوريت راوستي يو، که چېري په موږ کي هر څوك غل وخوت، سزا به ئې دا وي چي د همدې غلا په بدل کي به ئې تاسو ته سپارو...

قرآن دلته څو خبري لري چي زياته توجه غواړي: فرمايي:

ïn‹Å& ä‰æŕ `Ë $g_•÷ GŎ‰$ §ê ïn‹Å& ä‰æŕ @Ÿ6‰ Ôĝï‹ã±'Î &‰6ù

ä$±„ b&WĵÅ ÎJ$%ÈïŠ 'Îç$z& ‹ëÜï b‰. $B #ß qãä $R%ôL š• ï°‹.

ÇÐÏÈ Òš‰îæ Aüë "Ë @èà2 -öùr ä$±®`B ‚M»_ 'Š ßùøR ª! $

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې آیتونو خلاصه دا ده: تلاشي پیل شوې، لومړی د نورو پېټي پلټل شوي او په پای کي د ده د سکه ورور او د هغه له پېټي ئې پیمانه راایستلې، دا یو الهي تدبیر وو چي یوسف علیه السلام ته ښودل شوی، د مصر د قوانینو له مخي ده خپل ورور نه شو راگرځولی، الله تعالی چي چا ته وغواړي پوهه او حکمت ورپه برخه کوي او په همدې حکمت سره د هغه مقام او منزلت لوړوي، خو هیڅوك دې په خپل علم او حکمت نه غره کېږي، په دې دي خبر وي چي د هر پوه په سر بل پوه شته.

د دې وینا په اړه څو خبري په پام کي ولرئ:

قرآن د بایبل د وینا برعکس دا ورك شوی شی کله د سقایة (د اوبو څښلو لوښی) او کله ئې صواع (پیمانه) بولي، له دې نه معلومېږي چي دا لوښی سطل یا لوېي کاسې ته ورته لوښی وو چي هم د اوبو لپاره کارېدو او هم د پیمانې لپاره، د بایبل دا ادعا غلطه ده چي دا د یوسف علیه السلام د شرابو جام گڼي، د پاچا د شرابو جام داسي په میدان نه وي پروت چي د غلو دانو پېرلو لپاره راغلي خلك ئې غلا کړی شي!!

له دې نه دا هم معلومېږي چي د مصر د هغه وخت ټولنه یوه مدني ټولنه وه، نظم او قانون په کي حاکم وو، چارواکو او ځواکمنو واکدارانو هم د قانون خلاف کار نه شو کولی، د یوسف علیه السلام په څېر ځواکمن کس هم نه شو کولی خپل ورور بې دلیله بندي کړي او یا ئې له ځان سره تم کړي، دې ته اړ وو چي څه قانوني چاره ورته ولټوي.

دلته قرآن یوه عجیبه صحنه انځوروي، له یوې خوا د یوسف علیه السلام لوی زغم او صبر او له بلې خوا د ده په ضد د ورونو زړه او ژوره کینه په کي انځور شوې، فرمایي:

b9r ¾ïÅÿR ’Î ß# ß"qã$dS™'ù @öt% `Ë ¼ã©Ó& -•™ ß‘) ù øìó„ bÎ) (þq ä9$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÐÐÈ šc qãÃ ?$JÎ Ñ=ã&ª! $r $Z 6 B ©ÓÈ&A$% ÓÙ9$dÏ ã

(ورونو) ئې وويل: كه ده (نن) غلا كړې، نو سكه ورور ئې تر ده د مخه غلا كړې!! (يوسف عليه السلام) دا خبره په خپل زړه كي وساتله (د دوى د دې تور او اتهام په ځواب كي ئې څه ونه ويل) او هغوى ته ئې (د خپل زړه دا خبره ښكاره نه كړه چي) وئې ويل: تاسو په ډېر بد مقام او حالت كي يئ او الله تعالى ستاسو د وينا په حقيقت ښه پوه دئ.

گورئ چي له يوې خوا ئې ورونو لا خپله ژوره كينه نه ده هېره كړې او اوس هم د ده په ضد د زړه براسي په داسي ناروا تورونو سره راباسي او له بلې خوا يوسف عليه السلام لا پرې مهربانه دئ، نه غواړي ځواب وركړي او له ځانه دفاع وكړي، د دوى په حال افسوس كوي، بيا ئې هم تصميم دا دئ چي دغه حسود او كينه كښ ورونه ئې خوا ته راشي او د ده په څنگ كي ژوند وكړي!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه كوي چي د پيغمبرانو عليهم السلام شأن داسي وي، د پيغمبرانو عليهم السلام په لار تلونكي مشران بايد داسي وي، د يوه صالح مشر ځانگړتيا دغه ده، بايد داسي لوى زغم او لوى زړه ولري او له خپل قدرت نه په استفادې سره له چا نه خپل غچ او انتقام وانخلي.

$RÎ ýçR% 6 B $R%n& õã ù #ŽÎ. $V ø© $I& ýã bÎ ã íè$$k¦ 7 (q$%

$R6 `r `B ývÎ ‹ ê Ù b& «!$C$èB A$% ÇÐÑÈ šú üÏ ó G$$`Ï 71•R

$šøŠ (qÃ=z çë (qÝ«¯ó$$=ù ÇÐÒÈ šc qàÎ» à9 #Î) $RÎ ýç%Ÿ ã $Yè»FB

«!$`Ï $Ïö Näø ‹ z & 6% Ñä$/& žc & (qß=è? 9& Ñè ç îŸ2 A$%

(c) ketabton.com: The Digital Library

#& þî& þí bŒÛƒ Ý4®m Ú ö¯{$y•/Ö ô=ù #ÎŠqã ’Î Óëû®Ûš $B ã@©÷% `Ëbr

R/'»7 (qßqã)ù ÿbš‹Î& #‹Î (þqãÅ ö$ÇÑÈ ûüÏJ2Å»tø$žöz qèdr ’Í ª! $Nätt

ûüÏbÿ»m É=øóù $Zà2 $Br $ZõÎæ $JÎ ávÎ $R%bí - $Br -•™ 7 Z/$žc Î

$RÎr $kŽÏi $Zùt%# ÓÉ$ ž•Èb$r $kŽÏi $Zà2 ÓÉ$ pƒö)$ Ë«Ö r ÇÑÈ

@ŠÏd ž$bÁù #Xö& ÿbšÝãR& ÿbš9 Ó9§™ @/ A$% ÇÑÈ šc qè‰»Á9

ÇÑÈ ÐŠÅ6 s$Ð Šîè$qè ¼çRÎ $èŠÏd óûÎ Ó‹Ïƒ b& ª! $Ó¤ã

(د يوسف ورونو) وويل: عاليقدره! رښتيا درته وايو چي دى ډېر عمر خوړلى سپين ږيرى پلار لري (د ده بېلوالى نه شي زغملى)، د ده په ځاى له موږ نه يو تن په اسارت ونيسه، موږ دي له نېکانو څخه بولو. وئې ويل: خداى ته پناه (وړم) چي له هغه چا پرته چي خپله متاع مو ورسره موندلې بل څوك په اسارت ونيسو، په هغه صورت کي خو به د ظالمانو له ډلي څخه وو. نو کله چي ترې ناهيلي شول، د پټو خبرو لپاره گوښې ته (له خلکو بېل) شول، مشر ئې وويل: مگر دې ته مو پام نه دئ چي خپل پلار مو د الله په نامه ژمنه درنه اخيستې؟ او تر دې د مخه مو چي د يوسف په اړه تېرى کړى وو؟ زه خو به تر هغه دا ځمکه هيڅکله پرې نږدم چي يا مي پلار اجازه راکړي او يا الله تعالى زما په اړه کومه پرېکړه وکړي او هغه تر ټولو غوره حکم کوونکى دئ. پلار ته مو ورشئ او ورته ووايئ: زوى دې غلا وکړه، دا شهادت مو له هغه پرته په بل څه نه دئ ولاړ چي موږ په خپله پرې پوه شوي يو (په خپلو سترگو مو وليدل چي غلا شوى مال د ده له پېټي راووت، دا کار ئې زموږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غیاب کي کړی) او موږ خو په غیاب کي د ده څارنه او ساتنه نه شوی کولی. له هغه کلي چي په کي وو او له هغه کاروانه چي په کي راغلو پوښتنه وکړه، ډاډه اوسه چي موږ رښتوني یو. وئې ویل: داسي نه ده؛ بلکي ستاسو نفسونو کوم کار درته ښایسته کړی، نو (زما دې) غوره صبر وي، امېد دئ چي الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چي هغه باحکمته پوه دئ.

په دې آیتونو کي څو اساسي مطالب د غور وړ دي:

یوسف علیه السلام غواړي چي خپل سکه ورور له ځان سره وساتي، دا موضوع ورته خاص اهمیت لري؛ خو د مصر د حاکم نظام او موجوده قوانینو له مخي نه شي کولی هغه په اسارت ونیسي او له ځان سره ئې وساتي، د ده د ورونو دې وینا ورته کار آسانه او ستونزه ئې ورته حل کړه چي وئې ویل: له هر چا سره چي پیمانه پیدا شوه د غلا په جرم دې زنداني شي، الهي تدبیر د ده مرسته وکړه، الهي تدبیر داسي دئ چي د دښمن خبره په خپله د دښمن د غاړې غړوندی شي، په خپل ایښي دام کي ئې پښه ونښلي، تېښه د بل لپاره پورته کړي خو خپله پښه پرې ووهي او هره تیره چي پورته کوي پر خپل سر ئې لګېږي.

له دې وینا معلومېږي چي د مصر پاچا لا ژوندی دئ او د هغه قوانین په ټولني کي نافذ دي، یوسف علیه السلام په پیغمبری نه دئ مبعوث شوی او د مصر په نظام کي د پیغمبری له حیثیت سره وظیفه نه تر سره کوي، د هغو خلکو رأیه سمه نه ده چي په دې نظام کي د یوسف علیه السلام د کار په استناد غواړي په غیر اسلامي نظامونو کي کار کول توجیه کړي، ځکه دا د ده له بعثت نه مخکي حالت وو.

یوسف علیه السلام د خپلو ورونو د ځواب له اورېدلو وروسته، ساتونکو ته هدایت ورکوي چي بارونه وپلټئ، د پلټنې کار باید داسي وي چي هیچا ته شك راپیدا نه کړي، نو ځکه ئې پلټنه د یوسف علیه السلام د نورو ورونو له پېټو پیل کړه او په پای کي د ده د سکه ورور وار راغی او ورکه شوې پیمانه ئې ترې وښکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ورونو له ژمنې سره سم ئې په اسارت ونیو.

په دې آیت کې د دین لفظ داسې کارول شوی چې د دین حقیقت په ډېره واضحه توګه بیانوي، فی دین الملك فقره ښیي چې د اسلام له نظره دین یعني پر ټولنې حاکم نظام، یعني هغه نظام چې د انسان فردي او ټولنیز مناسبات او اړیکې تنظیموي او مشاجرې ئې حل و فصل کوي. دا سمه نه ده چې څوك دین خاص مذهبي مراسم وګڼي او په عباداتو، اورادو او اذکارو کې ئې خلاصه کړي.

د ژوند په هرې برخې کې چې چا ته پر نورو خلکو فضیلت او لوړوالی ورپه برخه شي، نو دې ته دې متوجه وي چې دا فضیلت خپل ذاتي کار ونه ګڼي او پرې مغرور نه شي؛ بلکې باید په دې باور وي چې د دې برلاسي او فضیلت منشأ او سرچینه الهي عنایت او پېرزوینه ده، باید باور ولري چې الله تعالی د هر سر د پاسه سر پیدا کړی او د هر پوه او عالم نه بربل عالم، دا باور په انسان کې د غرور او تکبر احساس له منځه وړي او نه پرېږدي چې په ټولنه کې د ځان لاندې خلك تحقیر کړي او په سپکه سترګه ورته وګوري.

د یوسف علیه السلام ورونو چې لا ئې د یوسف علیه السلام په باب په زړه کې کینه درلوده او د ده سکه ورور ئې ښه نه ایسېدو، د دې صحنې په لیدو سره د خپل زړه براسې داسې وایستې: ورور ئې هم د ده په څېر وو، هغه هم غل وو!! د دې پر ځای چې له خپل ورور نه دفاع وکړي اپوټه د هغه په ضد شهادت ورکوي، د دې پر ځای چې د پېښې په اړه د شك او شبهې څرګندونه وکړي او په دې کار کې د خپل ورور لاس لرل رد کړي، پر هغه باندې وارد شوی اتهام تصدیقوي او صحیح ئې ګڼي او ادعا کوي چې دا کار د هغه له شأنه لرې نه دئ، ورور ئې هم غل وو، د هیڅ شك ځای نه دئ پاتې، په کار ده چې مجازات شي او په اسارت ونیول شي!! یوسف علیه السلام ځواب نه ورکوي، د هغه څه له ویلو ډډه کوي چې زړه ئې غوښتل، له ځان سره وایي: لا مو هغه مخکنی بد خوی نه دئ بدل شوی، لا له خپله ناروا دریځه نه یئ راکوز شوي، الله تعالی ستاسو د خبرو په حقیقت ښه پوهېږي.

د ورونو حالت ډېر عجیب انځور شوی؛ چا ته چې یوه شېبه مخکې ئې غل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنې؛ وایي: د قدر وړه! د هغه پر ځای زموږ یو تن په اسارت ونیسئ، هغه سپین ږیری پلار لري، موږ له تا نه ډېرې ښېګړې لیدلې دي، په دې باب هم له موږ سره احسان وکړه، ستا په څېر له یوه محسن نه د احسان طمع لرو!! یوسف علیه السلام په ځواب کې ورته وایي: الله تعالی ته پناه وړم چې یو بې ګناه سړی د یوه مجرم پر ځای مؤاخذه کړو، په هغه صورت کې خو به موږ ظالمان وو!! قرآن په دې سره موږ ته لارښوونه کوي چې یو د بل په بدل کې مجازات کول ظلم دئ، پیغمبران علیهم السلام راغلي چې د داسي ظلم تغر ټول کړي او دا هغه ستره خبره ده چې له یوې اسلامي ټولنې پرته ئې په بل ځای کې مثال نه شو موندلی، دا اوس په یوویشتمې پېړۍ کې د مجرم پر ځای د ده پلار، زوی او ورور ځورول کېږي، د قاتل په بدل کې د ده پلار، زوی او ورور وژل کېږي، د یوه کس د جرم په مقابل کې په کلي، قوم او حتی ملت برید کېږي، په لسهاوو او سلهاوو کسان وژل کېږي.

کله چې د ورونو ټینګار بې نتیجې پاتې کېږي او د خپل ورور له خوشې کېدو ناهیلي کېږي، نو له خلکو بېلېږي او په یوې ګوښې کې په ټیټ غږ په خبرو لګیا کېږي، مشر ورور ئې ورته وایي: آیا له پلار سره مو خپله کلکه ژمنه هېره کړې؟ تر دې د مخه مو د یوسف په اړه هم تېری وکړ؟ ما هوډ کړی چې تر هغه پورې به دا ځای نه پرېږدم چې یا مې پلار هدایت راکړي او یا الله تعالی خپله فیصله صادره کړي، زه د الهي فیصلې انتظار کوم، تاسې پلار ته ورشئ او ورته ووایئ چې زوی دې په غلا نیول شوی، ښه پوهېږو چې دا کار ئې کړی، صحیح ده چې موږ باید د ده څارنه او ساتنه کړې وی، خو هغه دا کار پټ او زموږ له نظره لرې تر سره کړی، موږ څرنګه په غیاب کې د ده ساتنه کولی شوی؟ ته د هغه کلي له خلکو پوښتنه وکړه چې موږ په کې اوسېدو او دا پېښه په کي وشوه، له هغه کاروان نه وپوښته چې موږ ورسره یو ځای راغلو، ترڅو حقیقت درته څرګند شي او زموږ رښتینولي درته ثابته شي. له دې وینا نه څو خبري جوته کېږي: لومړی دا چې د بایبل دا وینا غلطه ده چې ورونو ئې د یوسف علیه السلام په وړاندي یوه بل ته ویلي چې موږ په دې خاطر له دغو مصیبتونو سره مخامخ شوي یو چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسف سره مو بد وکړل، داسي خبره هيڅ مجرم د نورو په وړاندي نه کوي، که څه هم گمان ئې دا وي چي نور د دوی په خبرو نه پوهېږي، که ئې ويلو ته اړ شي نو په پټهو غونډهو کي او په ټيټ غږ ئې کوي، هغسي لکه چي قرآن د يوسف عليه السلام د وروڼو په هکله فرمايي. او دوهمه خبره دا چي مشر ورور ئې د دوی پر هغه فوري شهادت اعتراض کړی او دا ئې يوه غلطي گڼلې چي خپل کشر ورور او يوسف عليه السلام ئې په غلا تورن کړل!!

که څه هم ځينو درنو مفسرينو (و ما شهدنا إلا بما علمنا و ما كنا للغيب حفظين) داسي تفسيروي: موږ د هغه څه په اړه شهادت ورکوو چي علم پرې لرو او په خپلو سترگو مو ليدلي، خو له هغه څه خبر نه يو چي د پردې تر شا شوي، موږ د خپل ورور له پټي د پيمانې د وتلو صحنه وليدله، نو ځکه وايو چي هغه غلا کړې ده؛ خو دا چي د پردې شاته څه شوي او چا دا کار کړی، له دې راز نه خبر نه يو. دا تعبير د قصې له روح سره اړخ نه لگوي او څو اعتراضونه پرې کېږي:

الف: د (إن ابنك سرق) له فقرې په ډېر وضاحت سره څرگندېږي چي دوی د خپل ورور پر غلا تأکيد لري او په هغه کي د شك او ترديد ځای نه ويني.

ب_ دوی داسي نه دي ويلي چي (وما شهدنا الا بما رأينا): او موږ خو يوازي د هغه څه شهادت ورکوو چي په سترگو مو ليدلي، بلکي داسي ئې ويلي: (و ما شهدنا الا بما علمنا)) يعني زموږ شهادت د هغي غلا په هکله د پوهي له مخي ده، پوهېږو چي دا کار شوی، په حقيقت ئې باور لرو.

ج_ همدارنگه، نه دي ويل شوي چي: (و ما كنا للغيب عالمين) يعني موږ له غيبه خبر نه يو، بلکي ويل شوي چي (و ما كنا للغيب حافظين) يعنې موږ څه ډول کولی شوو چي د ده ساتنه وکړو په داسي حال کي چي دا کار ئې زموږ په غياب کي او په پټه تر سره کړی؟

بيا هم گورئ چي حساس او هوښيار پلار د دوی خبرو ته د شك په سترگه گوري، باور پرې نه کوي دا ځکه چي هم خپل کشر زوی ښه پېژني او هم دوی، حدس وهي چي خبره داسي نه ده، حقيقت بل څه دئ، د دوی شهادت د عقدو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفساني اغراضو محصول گني او ورته وايي: داسې نه ده؛ بلکي ستاسو نفسونو کوم کار درته ښاېسته کړی، نو (زما دې) غوره صبر وي، امېد دئ چي الله تعالی ټول راته راولي، بې شکه چي هغه باحکمته پوه دئ. يعني الله تعالی په ټولو رازونو خبر دئ او د هغه په هر کار کي حکمتونه نغښتي دي، اميد دئ هغه مي په دې مصيبت کي مرسته وکړي او ټول روغ رمټ راته راولي.

دلته يعقوب عليه السلام د الله تعالی دوه صفات يادوي او وايي: هغه (باحکمته) (پوه) دئ، په دې سره د يعقوب عليه السلام د زړه دوې خبري افاده شوې: ١- الله تعالی ښه پوهېږي چي دا پېښه ولې او څنگه رامنځ ته شوې؟! ٢- د الله تعالی هيڅ کار بې حکمته نه وي، امېد دئ په دې کي هم موږ ته کوم خير او مصلحت مضمر وي. او دا هغه څه دي چي هر مسلمان ئې بايد له مصيبتونو سره د مخامخ کېدو په مهال ووايي.

قرآن د بايبل د وينا خلاف د يعقوب عليه السلام حالت داسي انځوروي:

È‚ŠS $ŠÆ Ë ç$Zǎ ãM Ò‹Ô # ß'qã 4 ã 4"™'» ƒ A$%r Ñ‚ã 4 q?r

$Ê •m šc qã? Ám # ß'qãã2 õ? (àG ÿ? « $? (q$% ÇÍÈ Òšà . qù

« $'‹Î þÎ‚ãr Ó (qã Ô& $JR Î A$% ÇÎÈ šú üÂ»g $ŠÆ Ë bqã? ‡&

`Ë (qÝ ¡ sFù (qçdÉ$Ó I» ƒ ÇÏÈ šc qã-è? Ÿ $B « $ŠÆ Ë ã-ã&r

žw] « $Ç‡§ `Ë ß§ «‡ƒ Ÿ ¼çR] « $Ç‡§ `Ë (qÝ«‡? Ÿr ïŠÅ&r # ß'qã

ÇÑÈ brãÿ»3 $Šö) $S

او له دوی ئې مخ واړاوو او وئې ويل: وای افسوس د يوسف په حال! له غمه ئې د سترگو تور سپين شو (سترگې ئې بې نوره شوې) او هغه د غمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زغمونکی وو (خپل غمونه ئې زغمل)، (زامنو) ورته ویل: په خدای قسم، تل یوسف دومره یادوې چې غم ځپلی (او له ډېرو اندېښنو به ویلي) شې او یا به هلاك شې. وئې ویل: زه خو خپل غم او خفگان خدای ته ژاړم او له الهي علومو نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ (زه له الله تعالی شکایت نه کوم بلکي الله تعالی ته شکایت کوم)، زما زامنو! لاړشئ! یوسف او د هغه ورور ولټوئ او د خدای له رحمته مه نا امیده کېږئ، دخدای له رحمته له کافري ډلي پرته بل څوك نه نا امیده کېږي.

یعني نوي داغ زوړ داغ تازه کړ، د کشر زوی نیونه د یعقوب علیه السلام د زړه زخمونه نورهم ژور کړل او د خپل زړه ژور او سوځند درد ئې په دې الفاظو بیان کړ: (یا اسفی علی یوسف)، خو دا د زړه چیغه ئې په گوښه کې، له خپلو زامنو نه لرې او له الله تعالی سره د راز او نیاز پر وخت، د زړه له تله وایسته، په داسي حال کي چي د یوسف له غمه ئې دومره ژړلي وو چي د سترگو لید ئې کم شوی او ړوندېدو ته نږدې شوی وو، هره اندېښنه به ئې په خپل زړه کي زغمله او نه ئې پرېښوده چي غم او خفگان ئې نورو ته ښرگند شي. خو دا ئې نه شوی کولی چي د سترگو اوښکې تمې کړي، د خد ای پیغمبران او اولیاء همدغسي دي، له سختو آزموینو سره مخامخ کېږي، د خدای په لاره کي دردونه او رنځونه ویني، خو له صبر او زغم نه کار اخلي، تل صابر او شاکر وي، د خپل غم او غصې په باب یوه خبره هم پر ژبه نه راوړي، شکوه او شکایت نه کوي، څومره چي له ډېر غم او درد سر ه مخامخ کېږي، همدومره ئې خپل رب ته تضرع او زاري زیاتېږي او الله تعالی د خپل صالح او مخلص بنده دغه حالت خوښوي، الله تعالی د خپل بنده قرب خوښوي، آزمېښتونه، کړاوونه او ستونزي انسان خپل رب ته ورنږدې کوي او اړیکي ئې له الله تعالی سره مزید ټینگوي او مزید قوت وربخښي، له دردونو او کړاوونو سره د مخامخ کېدو پر وخت د هغو مؤمنو مبارزینو تگلاره همدا ده چي د انبیاوو علیهم السلام خط تعقیبوي، صبر کوي، خپل غمونه زغمي، جزع و فزع

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوي، چيغې نه وهي، خپل سر او مخ په څپېړو نه وهي، خپلې جامې نه شلوي، خپل غم او خفګان زغمي او له څرګندولو ئې ډډه کوي، په خلوت کې خپل رب ته خپل شکايتونه وړاندې کوي او د خپل درد علاج ترې غواړي، يوازې د اوښکو په بهېدو بسنه او اکتفاء کوي، هغه اوښکې چې بې اختياره بهېږي. الله تعالی ته اوښکې تويول او په خلوت کې د غم او خفګان څرګندونه د ايمان نخښه ده او له الله تعالی نه شکايت او په ريا سره اوښکې تويول د نفاق علامه ده.

حسود او کينه کښ زامن، د پلار له خولې، په وار وار د يوسف عليه السلام د نوم له اورېدو او د ده له غمه د اوښکو په تويولو لازيات عقده من کېږي او ورته وايي: دا د يوسف (عليه السلام) ډېره يادونه پرېږده، دې حالت ته ئې ورسولې، پر ځان رحم وکړه، آيا تر هغه به ئې وير کوې چې له پښو ولوېږې او ومرې؟ ستا دا بې صبري به ستا د هلاکت سبب شي او هغه ځای ته به دې ورسوي چې انسان پر الهي قضا باندې اعتراض کوي او همدا ئې د هلاکت لامل شي! پلار په ځواب کې ورته وايي: زه له الله تعالی شکايت نه کوم؛ بلکې خپل شکايتونه الله تعالی ته وړاندې کوم، د خپلو دردونو د علاج درمل ترې غواړم، هغه ته زاري کوم، پر دين او غوښتنو ئې او پر ايمان او لوازمو ئې تر تاسو ډېر ښه پوهېږم. زامنو! ولاړ شئ، يوسف (عليه السلام) او ورور ئې ولټوئ او د الله تعالی له رحمته مه مأيوسه کېږئ؛ ځکه چې يوازې کافر د الله تعالی له رحمته نا امېده کېږي.

قرآن د بايبل د وينا په خلاف فرمايي چې د يوسف ورونه درې ځلې مصر ته د غلې لپاره تللي او په همدې درېيم ځل يوسف عليه السلام ځان ورمعرفي کړی او جريان داسي معرفي کوي:

pè»ÖÎÎ $Z¥Å r žØ 9$$Z=d&r $Z¡¡ B âÍfè$$ $k%š»¯ (q8$% ïøã (qèz Š $$=ù

šú üÏ%Ïd ÁFB$$ “ Ìgø ©$bÎ $Zžã ø‰£ Á ?r Ÿ@ø8$$Z9 Å $ r'ù p8 _ “B

(c) ketabton.com: The Digital Library

ÇÑÒÈ šc qèg»_ ÓĘR& Ðĵ ï‹År # ßŠqãÂ Léèù $B Léõî æ @d A$% ÇÑÑÈ

ª! $ Æ B ô% ÓÅ& ‹»dr ß# ßŠqã$B& A$% ß# ßŠqã MR(' 7 Rã& {(ç$%

ÇÌÈ šú üZÅó $B $•ô& ß‹Â ãÿ ©$ c îù žÉÓ ƒr Ê ƒ `B ¼çR Î $Zãã

ÿ A$% ÇÌÈ šú üÏÜ» , 9 $Zà2 bÎr $Zãã ª! $ 8 •0#ä ô) 9 ‹ $? {(q$%

{(qçd ÇÌÈ šú üÌÏm°) 9 $ã mö qèr Nä3 9 ª! $ ÿ ƒ Pö ƒ Nä3ø æ = ƒÌ÷ ?

Nà6 î d'Î † Îqèû r #Ž Å / ÏN ’Î ìô r 4 ã qç)ùù # ‹ »d ÓÅ ‹Ü)Î

ÇÌÈ šú üé Jô &

کله چي د ده محضر ته ننوتل؛ نو وئې ویل: عالیقدره! موږ او زموږ کورنۍ کړاوونو ځپلې یو، له ناڅیزې متاع سره راغلي یو، (زموږ ستونزو ته په پام سره او پرته له دې چي زموږ د متاع مقدار او ارزښت ته نظر وکړې) پوره پیمانه را او (څه) د صدقې په توګه راکړه، بې شکه چي خدای صدقه ورکوونکو ته اجر او بدله ورکوي. وئې ویل: آیا پوهېږئ چي تاسو له یوسف او ورور سره ئې په ناپوهۍ کي څه وکړل؟ هغوی وویل: آیا په رښتیا ته یوسف یې؟ وئې ویل: هو! زه یوسف یم او دا مي ورور دئ، یقیناً چي خدای پر موږ احسان وکړ، څوك چي تقوی غوره کړي او (د مصایبو په وړاندي) صبر وکړي، نو خدای هیڅکله د دغو نېکانو اجر نه ضایع کوي. هغوی وویل: پر خدای قسم چي الله تا ته پر موږ غوره والی درکړی او یقیناً چي موږ خطا کوونکي وو. وئې ویل: نن هیڅ پړه دربانديي نه شته، خدای دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه درته وکړي او هغه تر هر رحم کوونکي زيات رحم کوونکی او مهربانه دئ. زما دا کميس يوسئ او زما د پلار پرمخ ئې وغوړوئ، ليدونکی به شي او خپله ټوله کورنۍ ما ته راولئ.

د يوسف عليه السلام وروڼه د پلار په وينا بيا د مصر په لوري خوځيږي، خپله پاتې ناڅيزه شتمنۍ هم له ځانه سره اخلي تر څو نوره غله پرې واخلي، لوږې او فقر ځپلي، په ډېره پريشانه وضعه مصر ته ننوتل او د يوسف عليه السلام په حضور کي حاضر شول او هغه ته ئې وويل: عالي قدره! پر موږ ډېره بده ورځ راغلې، څه مو چي کور کي درلودل ټول خلاص شوي، له لږې شتمنۍ سره درته راغلي يو، هيله من يو چي زموږ ناڅيزې پانګې ته له پامه پرته هماغه پخوانی مقدار غله راکړې، له تا نه د صدقې طمع لرو. يوسف عليه السلام د خپلو وروڼو خوار و زار حالت، د صدقې او خيرات غوښتلو په وړاندي خپل سيك له لاسه ورکړ، د هغوی له دردو ډکو خبرو بې تابه کړ اوښکې ئې له سترګو وخوټېدې او له دې پرته ئې بله چاره نه موندله چي ځان ورمعرفي کړي او ورته ووايي: آيا پوهيږئ چي د ناپوهۍ پر مهال مو له يوسف عليه السلام او د هغه له ورور سره څه وکړل؟ وروڼو ئې دا تصور نه شو کولی چي دا اوس يوسف عليه السلام ته مخامخ ولاړ دي، په حيرت سره ئې وپوښتل: آيا په رښتيا ته يوسف يې؟!! هغه په ځواب کي وويل: هو! زه يوسف يم او دا مي ورور دئ! خدای پر موږ احسان وکړ او دا د الله تعالی نه بدلېدونکی او ثابت سنت دئ چي څوك د تقوی لار غوره کړي او د ستونزو په وړاندي صابر وي، نو اجر ئې د ده په خوا کي خوندي او محفوظ دئ، حتماً به ئې ترلاسه کوي، الله تعالی ئې هڅې هيڅکله نه عبث کوي او اجر ئې نه ضايع کوي.

قرآن د يوسف عليه السلام قصه، له دې ټول تفصيل سره د دغو څو خبرو د اثبات لپاره کوي چي يوسف عليه السلام خپلو وروڼو ته وکړې: الله تعالی د متقيانو او صابرانو اجر نه ضايع کوي، چا چي له دوی سره جفا کړې ټيټ سر به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وړاندې ودرېږي، په خپلې خطا او د دوی په حقانیت به اعتراف کوي. دا دئ گورئ چې د تقدیر ځواکمنو لاسونو د یوسف علیه السلام ورونه هغه ځای ته نابېره، بې خبره او د خپلو عزایمو او ارادو خلاف رسولي او د هغه حقیقت په اعتراف ئې اړ کړي چې له هغه نه د تېښتې لپاره ئې کومې جفا گانې نه وې چې له یوسف علیه السلام سره ئې ونه کړې، کومې هڅې نه وې چې وئې نه کړې او کوم تدبیرونه نه وو چې وئې نه سنجول... خو دا دئ نن د تقدیر مضبوطو او ځواکمنو لاسونو د هغه چا په وړاندې ودرولي چې دوی ئې پر ښېگړو له اعتراف نه تېښته کوله او دې ته حاضر نه وو چې ومنې الله تعالی یوسف علیه السلام ته پر دوی غوره والی ورکړی، له چا سره چې دوی ناروا رقابت او سیالي کوله، هغه ئې د وژلو وړ گاڼه، نن د هماغه چا د صدقې طمع لري، د ده احسان ته ئې سترگې نیولې دي، هغه په پرله پسې ډول خپل محسن گڼي او غوره شخصیت ئې بولي او هر ځل د خپلو خبرو په پیل کې هغه ته عزیز او عالي قدر وایي. دا هماغه یوسف دئ چې دوی ورسره کینه او حسد کاوو، هماغه شخص چې دوی کوهي کې واچاوو او کلونه ، کلونه ئې د هغه کینه په زړه کې وپالله او فقط څو ورځې مخکې او له شلو کلونو وروسته ئې هغه ته (غل) وویل!! عجیبه له عبرتونو ډکه صحنه ده!! د تقدیر لاسونه څومره ځواکمن دي؟ څنگه مغرور، متعصب او کینه ور غاړه غړوونکي په گونډو کوي؟ څنگه ئې د حقیقت اعتراف ته اړ کوي؟!!

خو راشئ وگورئ چې د قرآن د دې قصې اتل، یوسف علیه السلام د بریا او فتحې په وخت د خپل مغلوب سیال او رقیب سره څنگه چلند کوي او په دې سره موږ ته څه لارښوونه کوي او کوم درسونه راکوي؟!!

د یوسف علیه السلام کریمانه او له عظمته ډك ځواب د ده د شخصیت جلال او عظمت په ډېره ښه توگه ننداري ته ږدي او دا ښیي چې د خپلو ورونو ټولې جفا گانې ئې هېرې کړې دي او په لطف، مهربانۍ او زړه سوي سره چلند کوي، فرمایي: ډاډه اوسئ چې نه مو ملامتوم او نه کوم اعتراض درباندې لرم، ما بخښلي یاست، الله تعالی دې هم تاسو ته بخښنه وکړي، په دې باور ولرئ چې الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالی ډېر او تر هر چا زیات مهربانه دئ. دا چي قرآن ولې دا قصه په دومره تفصیل سره رااخیستې او په دې کي خپل مخاطب ته څه پیغامونه لري، په دې هغه وخت ښه پوهېدی شو چي د پیغمبر صلی الله علیه وسلم هغه وینا خپلي مخي ته کېږدو چي د مکې له فتحي وروسته ئې خپلو زړو دښمنانو ته وکړه، کله چي له لس زره فاتح فوځ سره په داسي حال کي مکې ته ننوت چي هیچا ئې د مقابلې توان په خپلو متو کي نه لیدو، دښمنان ئې یا وتښتېدل او یا ئې د ځان د ژغورلو لپاره هغو پناه ځایونو ته پناه یوړه چي پیغمبر علیه السلام ټاکلي وو، الهي وعدې ترسره شوې، د یوسف د سورې په ترڅ کي چي کومي وړاندوینې شوې وې او پیغمبر علیه السلام ته دا ډاډ او اطمئنان ورکړی شوی وو چي ستا مخالفین به هم د یوسف علیه السلام د ورونو په څېر ستا په وړاندي ټیټ سر ودرېږي، همداسي وشول، رسول الله صلي الله علیه وسلم د فتحې په دوهمه ورځ، په داسي حال کي چي د قریشو ټول مغرور سرداران د ده په وړاندي د مغلوبو اسیرانو په څېر، په یوه لیکه، له شرم او خجالت نه ځوړند سرونه ولاړ وو، ده د یوه مهربان او درونډ ورور په توګه ورته وویل: له ما نه د کومي معاملې توقع کوئ؟ هغوی په ځواب کي وویل: له خپل کریم ورور نه، چي زموږ د کریم ورور زوی دئ، د عفوې او بخښني انتظار لرو! له ځنډه پرته ئې وفرمایل: هغه څه در ته وایم چي زما ورور یوسف علیه السلام خپلو ورونو ته ویلي وو:

لاتثریب علیکم الیوم، اذهبوا وانتم الطلقاء

نن هیڅ ملامتیا درباندي نشته، درومئ تاسو آزاد یاست!

د قصو په اړه د بایبل او قرآن تر منځ نه یوازي له دې پلوه ژور توپیرونه شته چي د قرآن وینا، د بیان اسلوب، الفاظ او جوړښت ئې ډېر دقیق، خوندور او اغېزناك دي، هر لفظ ئې په ډېر دقت سره غوره شوی او په خپل مناسب او ښایسته ځای کي کارول شوی او هر یو خاص مطلب افاده کوي، خو د بایبل داسي چي یوه برخه ئې د بلې برخي متناقض، الفاظ او د جملو ترکیب ئې له رکاکتونو ډك، نه ئې عقلمن انسان منلی شي او نه د ادبي سلیقې خاوند ترې خوند اخیستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، بلکي له دې پلوه به هم د دواړو ترمنځ ژور توپير وګورئ چي د قرآن قصې ځانګړې موخې او اهداف تعقيبوي، هره قصه د يوه ستر مطلب د ښه توضيح لپاره وړاندي کوي، په هري قصې کي لارښووني او درسونه لري، خو د بايبل قصې فقط قصې او شجرې دي، د يوسف عليه السلام قصه ئې يوه ښه بېلګه ده، دا قصه په قرآن کي په دومره ښايسته او خوندورې بڼې کي راغلې چي د قرآن هر مينه وال ئې په ډېرې آسانۍ سره حفظ کولی شي، په عربي هېوادونو کي خو وضعيت داسي دئ چي اکثر امامان په دې خاطر په لمانځه کي د دې سورې له قرائته ډډه کوي چي که احياناً په کي غلط شي نو له ډېرو خواوو به فتحه ورکول کېږي. په همدغې خوندورې او آسانې سورې کي د الله د لارې مجاهدينو ته هومره ژورې او پراخې توصيې او لارښووني شوې چي هر مجاهد ته ئې يادول ضروري برېښي.

دا هم د قرآن يو ستر اعجاز دئ چي د نزول له نېټې تر ننه په مليونهاوو خلکو هغه حفظ کړی، تاسو به په ټولې نړۍ او ټول بشري تاريخ کي هيڅ داسي مذهبي او غير مذهبي، د شعر يا د نثر کوم کتاب ونه مومئ چي د قرآن په اندازه حافظان ولري!! د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: دا ولې تاسو په خپل اوږده تاريخ کي د بايبل محدود شمېر حافظان هم نه لرئ؟!! ځواب ئې څرګند دئ؛ انسان هغه کلام ژر حفظ کولی شي چي د زړه دړه ئې ورته پرانيستلې شي، له عقل سره ئې اړخ ولګوي، محتوی ئې لوړه او د الفاظو ترکيب ئې خوندور وي، باور وکړئ چي ما په ټول بايبل کي يوازي د داوود مزامير داسي وموندل چي څه نا څه د انسان د زړه دروازه ورته خلاصه شي او په هغه کي معنوي او ادبي خوند او ښکلا احساس کړي، له دغو څو پاڼو پرته نور په ټول بايبل کي څوك دا خوند او ښکلا نه شي موندلی.

يوسف عليه السلام د خپلو وروڼو له خبرو پوه شوی وو چي عزتمن پلار ئې د ده په فراق کي ړوند شوی، خو دی په داسي موقعيت کي نه وو چي مصر پرېږدي او د خپل ګران پلار ليدو ته ورشي، د قرآن له وينا معلومېږي چي په دې وخت کي دی د مصر د واکمنۍ پر تخت ناست وو، خو د بايبل وينا دلته هم د نورو مواردو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څېر له تناقضاتو ډکه ده، يوې خوا ته د يوسف عليه السلام د ورونو له قوله داسي حکايت کوي: پلار ته ئې وويل: يوسف ژوندی دئ او د ټول مصر حاکم دئ، خو له بلې خوا وروسته ليکي چي يوسف د فرعون حضور ته ورغی او ورته ئې وويل: زما پلار او ورونه له خپلو رمو، گلو او هر څه سره چي درلودل ئې له کنعانه دلته راغلي او په جوشن کي ځای په ځای شوي، خپل هغه پنځه ورونه ئې هم ورمعرفي کړل چي له ځان سره ئې راوستي وو!! د بايبل په وينا کي نه يوازي له دې پلوه تناقض شته چي ورونو ته ئې هغه خبره منسوبوي او بيا دا خبره کوي؛ بلکي له دې پلوه هم چي وايي: پلار او ورونه له رمو، گلو او هر څه سره راغلي، په داسي حال کي چي له دې د مخه ئې په وار وار ليکلي چي له ډېرې لوږې او فقره ئې د مرگ وېره وه!! څوك چي گلې او رمې لري ولې به د غلو دانو لپاره خپلې گاڼې خرڅوي، قحطي خو تر انسانانو مخکي څاروي ځپي، مالداران هغه وخت له ستونزو، لوږې او فقر سره مخامخ کېږي چي خپل څاروي له لاسه ورکړي. د مصر د پاچا لپاره د فرعون نوم راوړل په خپله يوه غلطي ده ځکه د غرب د دائرة المعارف له مخي هم په دې وخت کي د مصر پاچايان د فرعون په نامه نه يادېدل.

يوسف عليه السلام خپلو ورونو ته وويل: زما دا کميس له ځان سره يوسئ او د پلار پر مخ ئې وغوړوئ، چي سترگې ئې روښانه شي، بيا ټوله کورنۍ زما خوا ته راولئ. د ده احساس دا وو چي پلار ئې په دې وجه د خپلو سترگو نور له لاسه ورکړی چي د گران زوی د مرگ خبر ئې په داسي حال کي اورېدلی چي په وينو سور خيرې کميس ئې مخي ته پروت وو، دا د ده مهربان بوډا پلار ته درنه ناځاپي صدمه وه، د ده پر زړه او دماغ دا سخت گوزار د دې باعث شوی چي له امله ئې د سترگو نور له لاسه ورکړي، يوسف عليه السلام په خپل پيغمبرانه فراست سره وانگېرله چي د زوی د ژوند زېری او هغه کميس چي د زوی بوی ترې احساسېږي، دا به هغه لويه صدمه جبران کړي چي له امله ئې د پلار سترگې بې نوره شوې. نو ځکه ئې په اطمئنان سره وويل: يأت بصيراً: سترگې به ئې روغې او روښانه شي.

دلته قرآن د يعقوب عليه السلام په اړه يوې داسي خبري ته اشاره کوي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خاصه توجه غواړي، قرآن كريم يعقوب عليه السلام د يوه دراك او حساس شخصيت په توګه معرفي كوي، داسې چې له مصره كاروان د ده د ورك شوي زوى له كميس سره راخوځېږي، لا له مصره ډېر نه دئ لرې شوى چې دى په كنعان كې د خپل زوى د كميس بوى احساسوي، خو بايبل بيا د ده په هكله داسې وايي: زامنو ئې ورته وويل: يوسف ژوندى او د ټول مصر حاكم دئ!! خو ده تر هغه په دې خبرې باور نه كاوو چې ګاډى ئې وليدې!! قرآن داسې فرمايي:

b& wö9 #ß qã x ƒ ‰Å V(’î þ Nèdq ç& š^ $% ţ èl ŽÉ ¢ M=Á ù $# ŽÉ9r

ä!` b& $#ŽB=ù ÇÌÈ Ê(ïƒ‰)ÉŠ$š• î»=Ê ’Å 7 ŖĴ «! $? (q8$% ÇÌÈ È r‰Ïÿè

ä=æ& þÎ Nà6 ©@%& N9& A$% #ŽÄ / £?ö$ ¾ïgô r 4?ã ç9)Ž ţ ŽÏ6$

$Zä $ŖĴ $Z/qçê $Z9 öÿó Gŏ™ $$ŖŠ/'»ƒ (q8$% ÇÌÈ šc qß=è? Ÿw $B «! $`Ï

Ðšïm9$$âqäó $qè ¼çŖĴ þÎ Nã9 äÿóGŏ™& š’ ç™ A$% ÇÐÈ ûüïÙ»z

ÇÑÈ

كله چې كاروان له (مصره) لرې شو؛ نو پلار ئې وويل: كه مې بې عقله ونه ګڼئ زه خو (نن) د يوسف (خوږ) بوى احساسوم! ورته ئې وويل: په خداى قسم چې ته په خپلې پخوانۍ اشتباه كې يې (زاړه خيالونه دې غلطوي)!! نو كله چې زېرى وركوونكى قاصد راورسېد او (د يوسف) كميس ئې د ده پر مخ وغوړاوو ناڅاپه ئې سترګې رڼې شوې، وئې ويل: نه مې وو درته ويلي چې د الله تعالى له لوري د راكړل شوي علم په وجه په هغه څه پوهېږم چې تاسو پرې نه پوهېږئ. دوى وويل: پلاره! زموږ (د ګناهونو لپاره له الله تعالى نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخښنه وغواړه، يقيناً چې موږ خطا کاران وو. وئې ويل: ژر به له خپل رب نه بخښنه درته وغواړم، بې شکه چې هغه مهربان بخښونکی دئ.

کله چې کاروان له مصر نه د کنعان په لور وخوځېد او له ښار نه لږ څه لرې شو، د يوسف عليه السلام پلار وويل: نن مې د يوسف عليه السلام بوي ترسپږمو کېږي، هيله من يم چې د ډېر سپين ږيرتوب له امله مې په کم عقلتوب متهم نه کړئ، د کورنۍ غړو ته په دې خبرې پوهېدل او باور کول گران کار وو، په ډېر تأکيد سره ئې ورته وويل: اشتباه کوې، تېر وختونه درياد ېږي، ستا د خيال په فضا کې د تيرو وختونو يادونه، د کوم غولوونکي بوی احساس درکوي، ته ئې د يوسف عليه السلام خوږ بوی گڼې!! لازيات وخت نه وو تېر شوی چې ناڅاپه زېری ورکوونکی را ورسېد او د يوسف عليه السلام کميس ئې د پلار پر مخ وغوړاوو او په همدې سره د زوی له بېلتونه راټوکېدلی د ځگر داغ جوړ او ړندې سترگې روښانه شوې، نو د کورنۍ غړو ته ئې مخ کړ او وئې ويل: ما درته نه وو ويلي چې زه له الهي علم نه په هغه څه پوهېږم چې تاسې پرې نه پوهېږئ، ما دا احساسوله چې يوسف عليه السلام ژوندی دئ او آخر به ئې وگورم، درته ويل مې چې ولاړ شئ او دواړه ولټوئ او له الهي رحمته مه نااميده کېږئ، درته ومې ويل چې د يوسف عليه السلام عطر مي تر سپږمو کېږي، تاسې نه منله، دا دئ ټولې خبرې رښتيا وختې او حقيقت ئې درته څرگند او ښکاره شو!!

دا جريان د هغه فراست او پوهې حقيقت په واضحه توگه څرگندوي چې الله تعالی ئې خپلو پيغمبرانو او اولياوو ته ورکوي او ښيي چې هغوی پر غيب علم نه لري، خو د غيب له عالمه داسې ورمې احساسوي چې سرچينه او لوری ئې ورته څرگند نه وي، کله دا ورمې په ويښه احساسوي او کله په خپلو خوبونو کې د غيب له عالمه پيغامونه ترلاسه کوي، خو دا (علم) نه بلکې (احساس) وي، دا احساس د ظاهري پنځگونو حواسو کار نه دئ، مرجع او سرچينه ئې څرگنده نه وي، بنده پرې هيڅ تسلط نه لري، د پټو حقايقو ورمې ئې په خپلو څپو سره احساس راوپاروي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه پوهېږي دا احساس څنګه ورسره راپیدا شوی؟!! د دې احساس واګې د انسان په اختیار کې نه وي، نور هم په دې نه شي قانع کولی چې په دې احساس کې ورسره شریک شي، هماغسې لکه چې یعقوب علیه السلام یو وخت نه شو کولی څو متره آخوا په کوهي کې د یوسف علیه السلام له لوېدو خبر شي؛ خو بل وخت په ډېر لرې واټن کې، له مصر نه د کنعان په لور د کاروان له خوځېدو سره سم د خپل زوی د کمیس بوی احساسوي، خو نه په دې باندې پوهېږي چې دا بوی له کومه راځي او نه په دې چې ولې نن دا احساس ورسره راپیدا شوی، منبع ئې کومه او لوری ئې کوم دئ او نه نورو ته په پوره ډاډ او اطمئنان سره کومه خبره کولی شي، کله چې غواړي د خپلې کورنۍ له غړو سره خپل نننی احساس شریک کړي، زړه نا زړه ورته وایي: که مې په کم عقلۍ متهم نه کړئ زه نن د یوسف بوی احساسوم!! ګورئ چې د کورنۍ غړي ورسره توافق نه کوي او په ښکاره ډول او په پوره تأکید سره ورته وایي: اشتباه کوې، تیر وختونه دریادېږي!!

ښایي ستاسو د هر یوه په ژوند کې کله داسې واقع شوي وي چې زړه مو ناڅاپه د یوې پېښې د رامنځ ته کېدو خبر درکوي او تاسو له کوم خاص دلیل نه پرته د کومې پېښې انتظار کوئ، ناڅاپه وینئ چې ستاسې د زړه احساس رښتیا ثابت شو او ستاسو انتظار پر ځای وخوت، مثلاً دخپلې کورنۍ له غړو سره ناست یئ، یو تن وایي: ګومان کوم چې ورور جان به مې نن یا سبا له سفره راشي، د کورنۍ نور غړي وایي: نه، هغه لا د راتګ نیت نه لري، دی ورته وایي: هو! زه هم همداسې انګېرم، خو نه پوهېږم چې ولې مې زړه راته وایي چې هغه له سفره راځي!! ناڅاپه وینې چې حدس ئې صحیح وخوت، ورور ئې د محاسباتو او انګېرنو خلاف او د احساس سره سم راغی!! ممکن نه دئ چې دا احساس دې محض یو تصادف وي، ښایي د هغو کسانو شمېر لږ نه وي چې دې ته د تصادف په سترګه ګوري، خو د قرآن له دغو ویناوو معلومېږي چې دا تصادف نه دئ، دا چې په څو پر له پسې مواردو کې د یعقوب علیه السلام (احساس) سم او د حقیقت مطابق خېژي، دا ښیي چې په انسان کې د ده له پنځو حواسو نه علاوه د احساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي يوه (مَلَکه) شته چي د راتلونکو پېښو نه اطلاع ترلاسه کوي، خو په داسي توګه چي نه د دې پيغامونو له لوري او منبع خبر وي، نه کوم سلطه پرې لري او نه د ده په امر او هغه وخت چي دی ئې غواړي ورته راځي.

دا احساس او اړوند ملکه ئې په تقوی سره وده کوي، په پيغمبرانو، پرهېزګارانو او صالح انسانانو کي کمال ته رسېږي، دوی ته داسي فراست ورپه برخه شي چي نه يوازي د ملمع، ګرانو، پېچلو او مبهمو خبرو په حقيقت پوهېدل ورته آسانوي بلکي د ملمع او غولونکو څېرو تر شا پټ زړونه او د هغوی موخې پېژندی شي، د يعقوب عليه السلام په قصې کي مورږ ته د دغه حساس لرې ليد څو بېلګې مخي ته راغلې.

زامن ئې ډېر وروسته پوه شول چي دوی هم د يوسف عليه السلام په اړه اشتباه کوله او هم د خپل پلار په اړه، د پلار په وړاندي پر خپلو غلطيو اعتراف کوي او ترې غواړي چي له الله تعالى نه ورته بخښنه وغواړي.

د قرآن له وينا معلومېږي چي يوسف عليه السلام له ښاره بهر، د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره منتظر ولاړ وو چي راورسېدل، مور او پلار ئې په خپلي ګاډۍ کي، خپلي خوا ته کښېنول او د ښار په لوري وخوځېدل، د قرآن وينا داسي ده:

ª! $ä$© bĵ žÇ ¨B {qèz Š$$A$%r Ïh ≠q/& Ïhø] #" r#ä # ß'qã4 ?ã {qèz Š $∃=ù

ÏM/'»7 A$%r #%ÉÚß' ¼çµ9 {r"z r Ä ë9$$ '?ã Ïh≠q/& ì ù'r Ç Ė ûüZ B#ä

ß] þÎ ` ¡ ôn& %ô%r $ym 'Îï $g=è_ %ô% @6%` B ' »ƒ ëâ @ƒÍ rÛ? # ‹ »d

ß»Üøx9$$ø"R b& Ÿ‰è/ .` B ŕ6 7 9$$ ` B Nã Î ä! ` r Çõ Å 9$$ ` B ÓÍ_ _•z &

ÇÈ ãÅ to$$D Šîè9$$qè ¼çµR Î â$±„ $J ÿ # ‹Ü9 'Îï bĵ þ† Îq≠z Ĵ û#/r ÓÍ_ø/

(c) ketabton.com: The Digital Library

•Û$ù Ï] ƒŠ%nF{$è@ƒrÛ? `B ÓÍ_Fô=ãr Å%ù$ `B ÓÍ_F«?#ä 6% É ' *

$VÎó Bã ÓÍ_@q? Í•ÅFy$ $‹R‰9$ ’Î ¾Çír |MR& ÇÚ öF{$r ÏN°q»J¡¡ 9$

ÇÊÉÈ ûüÅ Î»Á9$ ÓÍ_ÅÌr

نو کله چي د يوسف عليه السلام محضر ته ننوتل، مور او پلار ئې په خپلي خوا کي کښېنول او وئې ويل: که خدای کول په ډاډ او امن سره مصر ته داخل شئ. او خپل مور او پلار ئې تخت ته لوړ کړل او ورته په سجده شول او وئې ويل: مهربانه پلاره! دا هماغه زما د پخواني خوب تعبير دئ چي پالونکي رب رښتونی کړ او له ما سره ئې هغه وخت هم احسان وکړ چي له زندانه ئې وايستم او تاسو ئې له بېديا دلته راوستلئ، وروسته له هغه چي شيطان زما او زما د ورونو تر منځ شخړه راولاړه کړه، بې شکه چي زما پالونکی رب د هر څه لپاره چي وغواړي لطيف دئ، (په لطافت او دقت سره ورته رسي هيڅ څه ئې مخي ته نه شي خنډ کېدی) يقيناً چي هغه باحکمته پوه دئ. زما پالونکيه! پاچاهي دي راکړه او تأويل الاحاديث دې رازده کړ، د آسمانونو او ځمکي خالقه! ته مي په دنيا او آخرت کي مولا او کار جوړوونکی يې، ما مسلمان وفات کړه او له صالحانو سره مي يو ځای کړه.

په دې آيتونو کي په لږ دقت سره څو اساسي مطالب تر سترګو کېږي:

الف: يوسف عليه السلام د خپلي کورنۍ د استقبال لپاره له ښاره بهر ورووتلی.

ب: پلار او مور ئې په خپلي خوا کي په داسي وسيلې کي کښېنولي چي د لارې په اوږدو کي ورسره يو ځای وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: په ټولي لارې کي هم او په ټول مصر کي هم داسي خاص امنيتي تدابير نيول شوي چي آثار او نښې نښانې ئې له ورايه ښکاري او يوسف عليه السلام هغه ته په اشارې سره خپل مور او پلار ته وايي: د خدای له غوښتنې سره سم په امن او امان سره ښار ته ننوځئ.

د: د دې آيتونو له الفاظو او په خاصه توګه د (العرش) او (الملك) له الفاظو په وضاحت سره معلومېږي چي يوسف عليه السلام اوس د مصر پاچا دئ او د مصر اقتدار په بشپړه توګه د ده په واك کي دئ.

هـ: مخامخ شاهي ماڼۍ ته تللي او هلته يوسف عليه السلام خپل مور او پلار پرشاهي تخت کښېنولي او په خپله له تخت نه لاندي ودرېدلی او د هغوی احترام ئې پر ځای کړی، خو مور، پلار او وروڼو ئې دی د دې درناوي وړ او مستحق ګڼلی او هغه ته ئې د تعظيم مراسم په ځای کړي. مفسرين د (خروا له سجداً) په تفسير کي لاندي مختلف نظريات لري:

ځيني په دې باور دي چي د يوسف مور، پلار او وروڼو ئې د شکرانې سجده وکړه او الله جل جلاله ته په سجده شول، خو د يوسف لپاره او د هغه نعمت په خاطر چي الله جل جلاله د يوسف په وجه پر دوی پېرزو کړ.

ځيني په دې عقيده دي چي له اسلام نه په مخکي شرايعو کي د تعظيم سجده د غير الله لپاره روا ګڼل کېده، خو اسلام د غير الله لپاره هم د عبادت او هم د تعظيم سجده حرام وګرځوله او فقط د خدای جل شانه لپاره ئې ځانګړې کړه؛ ګواکې د يوسف مور، پلار او وروڼو يوسف عليه السلام ته د تعظيم سجده کړې نه د عبادت سجده.

د مفسرينو يوه بله ډله په دې عقيده ده چي سجده؛ پر ځمکي باندي د تندي ايښودلو او د چا په پښو کي د لوېدلو په معنی، په هيڅ آسماني شريعت کي غير الله ته جايز نه وه، په مخکنيو شرايعو کي هم د هغې د جواز هيڅ سند نه شو موندلی، هغوی وايي چي نه ښايي په هر ځای کي سجده پر ځمکي باندي د تندي ايښودلو په معنی تعبير کړو؛ لکه چي په قرآن کي د لمر، سپوږمۍ، ستورو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونو، غرونو او ... سجده په مکرر ډول راغلې؛ خو د نومړو موجوداتو دا سجده په هغې معنی نه شو اخیستی چې گواکې دوی سر پر ځمکې باندې ایښی، ځکه دا موجودات نه شمزۍ لري، نه ملا او نه هم زنگنونه چې د دغو غړو په وسیله رکوع ته لاړ شي او بیا سجده وکړي او نه وچولی لري چې پر ځمکه ئې کېږدي، د هغوی د سجدې معنی الله ته له کامل انقیاده پرته بل مفهوم نه شي درلودی، همدارنگه یوسف علیه السلام ته د مور، پلار او ورونو سجده د تعظیم او انقیاد اظهار وو نه د عبادت سجده او نه د هغه پښو ته د پرېوتلو سجده، که تېرو بحثونو ته لږ ځیر شو او د یوسف علیه السلام هغه (رؤیا) په پام کې ونیسو چې لمر، سپوږمۍ او یوولس ستوري ئې د ځان په وړاندې د سجدې په حالت کې لیدلي وو او نن د دغې صحنې د مشاهدې پر وخت وایي: گرانه پلاره! دا زما د هغه پخواني خوب تعبیر دئ چې زما پالونکي رب رښتونی کړ، دا ښیي چې د ویښې سجده به د خوب (رؤیا) سجدې ته ورته وه، حتماً به د دواړو ترمنځ څه شباهت وو، نه هغه تندی پر ځمکې ایښودل وو او نه دا.

یوسف علیه السلام د دې حالت په لیدو سره فرمایي: پالونکي خدای مي پر ما احسان وکړ (پر خپلو ښېگړو ئې ونازولم)، زه ئې له زندان نه بهر کړم او دغه مقام ته ئې ورسولم، تاسې ئې له صحرا نه دلته راوستلئ، وروسته له هغه چې شیطان زما او زما د ورونو تر منځ نزاع را منځته کړه، زما رب جل شانه چې دکوم کار اراده وکړي په لطافت او دقت ئې تر سره کوي، هغه باحکمته پوه دئ. په دې څرگندونو کې هم څو ټکي د غور وړ دي:

الف: د خپل پالونکي خدای په نعمتونو، احسان او عنایت اعتراف کوي او د دې پر ځای چې قدرت ته رسېدل او نعمتونه ترلاسه کول د خپلو هڅو، کمال او لیاقت نتیجه وگڼي، برعکس هغه الهي احسان بولي.

ب: د ده خوا ته د ورونو په شمول د ټولي کورنۍ راتگ لوی نعمت انگېري، یعني دا چې هغه نه یوازې ټولې جفاگانې هېرې کړې دي، بلکې دا الهي پېرزوینه او احسان گڼي چې نن ئې ورونه په څنگ کې دي، له همدغه ځای نه کولی شو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوه شو چې یوسف علیه السلام ولې له خپلو ورونو سره هغه چلند کاوو، په ډېر احتیاط سره خوځېدو، نه ئې غوښتل چې ژر او له وخت نه مخکې ځان دوی ته معرفي کړي؛ ځکه هغه داسې انګېرله چې ښايي له مقدماتي کارونو نه مخکې ځان معرفي کول به د ورونو د حسادت او کینې د راپارېدو سبب شي او د ده خوا ته له راتلو به ډډه وکړي.

ج_ هغه د خپلو ورونو او ځان ترمنځ د منازعې او شخړې عامل شیطاني لمسونې او تحرکات ګڼې او په دې اړه د بحث په دوران کې اول ځان ته ګوته نیسي او وروسته د ورونو نوم اخلي؛ دا په خپله يوه ظریفه نکته او حساس ټکی افاده کوي او ښيي چې له ورونو سره په معامله کې څومره محتاط دئ او څنګه له هر هغه عادي حرکت اومعمولي اشارې نه چې د دوی د احساساتو په ژوبلېدو منتج شي، ځان ساتي.

د_ وايي: په دې ټولو پېښو کې الهي حکمت مضمر وو، حکیم خدای غوښتل چې په دې توګه ما له بېدیا نه مصر ته راولي او د مصر واکمني راوسپاري. یعني هغه نه یوازې دا چې تېر هېر کړي او د خپلو ورونو جفاګاني ئې په بشپړه توګه له پامه غورځولې اوهیڅکله هم د غچ په فکر کې نه دئ؛ بلکې نوموړې پېښې او لوړې ژورې، داسې عادي او طبیعي پېښې ګڼي چې مخکې له مخکې مقدر شوې او له الهي مقدراتو سره سم د ده مخې ته راغلې، د الله تعالی په لطف او توفیق ترې تېر شوی او دغه اوسني مقام ته رسېدلی دئ.

عظیم الشأن قرآن د یوسف علیه السلام دا له عبرتونو، پندونو او لارښوونو نه ډکه قصه د ده په جامع دعا پای ته رسوي: د دعا په پیل کې د الله جل جلاله پر دوو نعمتونو چې دی ئې پرې نازولی اعتراف کوي: (زما ربه! پاچاهي دې راکړه او تأویل الاحادیث دې راوښود) او دا همغه (حکم) او (علم) دئ چې الله جل شأنه ئې له انبیاوو او د دوی له صادقو پلویانو سره د ورکړې ژمنه او وعده کړې ده، بیا الله جل جلاله په دنیا او آخرت کې خپل مولا او کار جوړوونکی بولي او ورپسې له الله جل شأنه څخه غواړي چې د ژوند تر پایه پوري همدغسې مطیع او منقاد پاتې شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مرګ هغه وخت او په هغه حالت کې ورته راشي چې په بشپړه توګه خپل رب ته تسلیم، فرمان وړونکی او منقاد وي او په پای کې ئې د الله د صالحو بنده ګانو په کتار کې د ودرېدو او د هغوی مقام او منزلت ته د رسېدو افتخار په برخه شي.

په دې سره قرآن موږ ته د صالح مشرانو ځانګړتیاوې رانښیي او د دوی او د فاسدو واکمنانو تر منځ ژور توپیرونه راپه ګوته کوي، دا د دوی لومړۍ ځانګړتیا ګڼي چې اقتدار ته رسېدا ئې له خپل رب نه بغاوت ته نه شي هڅولی، اقتدار غرور او مستي نه په کې راولاړوي او د دې سبب نه ګرځي چې د خپل رب له اوامرو سرغړاوی وکړي، ځان له قانون نه اوچت وګڼي، ضوابطو او مقرراتو ته التزام ونه لري او په خپله د قانون او شریعت ځای ونیسي؛ بلکې دوی داسې دي چې د قدرت په لوړو پوړو کې له نورو او تر مخکني وخت نه لازیات شریعت او قانون ته التزام لري او ورته غاړه ږدي، دوهمه ځانګړتیا ئې هغه تل پاتې تمنا وي چې دوی د صالح کسانو په قطار کې وي او صالح کسان د دوی په خوا کې. هر مشر له خپلو ملګرو او د ملګرو د ځرنګوالي په اړه د ده له هیلو او تمنیاتو نه پېژندی شئ، د کوم مشر چې ملګري او مشاورین نېك او صالح وي او غواړي چې صالح ملګري او نېك مشاورین ئې په څنګ کې وي، هغه صالح مشر دئ، نېك کسان به په چارو ګماري، له دې نه به ځان ساتي چې ظالم چارواکي پر خلکو مسلط کړي، نه پرېږدي چې هغه خاینې او مکارې څېرې ئې په (بطانه) کې شامل شي او د ده شا و خوا ونیسي، چې دربارونو او واکمنانو ته د تقرب او نژدې کېدو په لارو چارو پوه دي او په غوړه مالۍ، چاپلوسۍ او چالاکۍ سره ځان دربار ته رسوي، لوړو مقاماتو ته د رسېدو په سوړو بلد دي او په دې لار کې له هیڅ ذلت او رذالت نه ډډه نه کوي. د بد مشر خوا کې به بده (بطانه) او ناصالح ملګري او مشاورین وګورئ، هغه چې له ناروا او لارو مخکې تللي، تر دربار پورې رسېدلي، د مشرانو شا وخوا ئې نیولې، د دربار قرب او نږدې والي شهرت او قدرت ورپه برخه کړی او په همدې سره ئې د ناروا ګټو ترلاسه کولو لارې ځان ته پرانیستې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن چي په کومي موخې دا قصه رااخيستې او د کومو مهمو مطالبو د اثبات او بنه توضيح او د يوه تاريخي مثال په ترڅ کي ئې د بيانولو لپاره زمونږ مخي ته ايښې، د قصې په پای کي ئې داسي بيانوي:

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

`Å6 »9r 2” žlÿöã $Zí‰n b‰. $B É»6ØF{$ ’írÇ ×ÿöã öîÂ|Á%

Šöj)ÿ ãZq‘r “%èdr ãö« èà2 ÿ@‹Åÿ?r ïf‰ƒ ûü/ “ÿ‰$,ƒÿ‰Á?

ÇÊÈ bqãZ3sã

دا د غيب خبري دي چي په وحي سره ئې تا ته درښيو او ته هغه مهال د دوی په څنگ کي نه وې چي د کار (په اړه ئې خپلي رأيې) راغونډې کړې او په داسي حال کي (سره سلا) شول چي پټ تدبير او توطئه ئې جوړوله. ډېری خلك داسي دي چي كه ته هر څومره (د دوی پر هدايت باندي) حريص وې ايمان نه راوړي. او ته (د دعوت په عوض كې) كومه بدله نه تري غواړې، دا خو عالميانو ته له پنده پرته بل څه نه دئ. او په آسمانونو او ځمكي كي څومره داسي نښي، نښانې شته چي دوی پرې تېرېږي (ويني ئې او احساسوي ئې) خو دوی (له اعتناء او تامل نه پرته) مخ تري اړوي. او ډېری ئې پر الله ايمان نه راوړي؛ مگر دا چي شرك كوونكي وي. آيا له دې ځان خوندي گڼي چي د كوم الهي عذاب سيوری پرې وغوړېږي او يا قيامت په داسي حال كي ناڅاپه پرې راشي چي بې خبره وي. ورته ووايه: همدا مي لاره ده، د الله لور ته په بصيرت سره بلنه وركوم، زه هم او هغه هم چي زما متابعت كوي او زه له مشركانو څخه نه يم. او له تا نه مخكي مو چي له كليوالو نه څوك لېږلي او وحي مو ورته كړې له سړو پرته بل څوك (فرشتې) نه ول؛ آيا د ځمكي پر مخ نه دي گرځېدلي او نه ئې دي ليدلي چي تر دوی د مخكنيو پايله څنگه وه؟ او د استوگني اخروي ځای خو د هغو لپاره ډېر غوره دئ چي تقوی ئې كوله، آيا تعقل نه كوئ؟ تر هغه چي پيغمبران نااميده شوي او انگېرله ئې ده چي دروا غجن انتظار تېر ايستي دي، ناڅاپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ نصرت او مرسته وررسېدلې او هغه څوك ژغورل شوی چې موږ غوښتل او زموږ عذاب له مجرمينو نه شي ايساريدی. يقيناً چې د دوی په قصو كي د عقل خاوندانو ته ځانگړی پند او عبرت (پروت)دی، دا هسي له ځانه جوړه شوې وينا نه ده، بلكي تر ځان د مخكنيو تصديق او تأييد دئ او د هر څه تفصيل او د ايمان راوړونكو لپاره لارښود او رحمت.

د يوسف عليه السلام د قصې له راوړلو نه د قرآن موخه دا وه چې د پورتنيو مهمو مطالبو تاريخي بېلگې زموږ مخې ته كېږدي، د دغو مطالبو شرح او تفصيل دا دئ: د دغو آيتونو د نازلېدو پر مهال او هغه وخت چې رسول الله صلي الله عليه وسلم د يوسف عليه السلام د قصې مختلفې او حساسې برخې او لوړې ژورې خلكو ته بيانولې؛ نو د دې قصې د اتلانو له پيدايښت او وفاته نږدې ۲۵۰۰ كلونه تېر شوي وو، دا قصه له ټولو دغو تفصيلاتو سره او هغسي چې پيغمبر عليه السلام خلكو ته بيانوله نه په كوم كتاب كي موندل كېده او نه په خلكو كي له يوه نه بل ته ويل كېده، پيغمبر عليه السلام په ليك لوست بلد نه وو چې له كوم كتابه ئې اقتباس كړې وی، مخكنيو مسخه شوو مذهبي كتابونو په ډېري غلطي بڼې كي وړاندي كړې وه، پوښتنه دا ده چې پيغمبر عليه السلام څرنگه دا له عبرتونو ډكه تاريخي قصه په دومره دقت او تفصيل سره او په داسي اغېزناكي بڼې كي وړاندي كړه؟ څنگه وتوانېدو چې د دې قصې په ترڅ كي له يوې خوا د مكې د هغه مهال وضعيت انځور كړي، له بلې خوا هغه څه په اغېزناكه توگه بيان كړي چې د ده او مخالفينو تر منځ تېرېدل او له بلې خوا د دعوت مخالفين د دې عبرتناكي قصې په هېنداري كي خپله څېره او راتلونكې وگوري او خپلې پايلې او محتوم برخليك درك كړي، متوجه شي او عبرت واخلي؟ او څنگه د دې قصې ټولي برخي يوه په بلې پسي رښتيانۍ شوې؟ د قريشو مشرانو هم د يوسف عليه السلام د ورونو په څېر له رسول الله صلي الله عليه وسلم سره د رخې او كينې لاره ونيوله، د هغه پر ضد ئې د عناد او دښمنۍ لپاره ملاوې وتړلې، په خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځونو کې ئې وویل: یا هغه ووژنئ یا ئې زندان ته کښې کړئ او یا ئې له مکې نه تبعید کړئ، هغه او یاران ئې له مکې مکرمې نه هجرت ته اړ کړل؛ خو لا زیات کلونه نه وو تېر شوي چې ټول د یوسف علیه السلام د ورونو په شان، د رسول الله صلي الله علیه وسلم مخې ته ټیټ سر او شرمېدلي ودرېدل او عذر ئې ترې وغوښت او ده هم دوی ته د یوسف علیه السلام وینا تکرار کړه: (لاتثریب علیکم الیوم)؟!!

پیغمبر علیه السلام په دې ټولو خبرو باندې څنګه او له کوم ځای نه پوه شو؟ قرآن فرمایي: دا غیبي اخبار دي چې الله تعالی ئې د وحي په وسیله درښیي، دا قصه ښیي چې ته په رښتیا د الله رسول یې او الهي وحي ستا لارښوونه کوي، ځکه چې له وحي نه پرته څوك په غیبو باندې نه شي پوهېدی.

تا د دې قصې په ترڅ کې ستر ستر انکار نه منونکي حقایق د خلکو مخې ته اېښي، خو ډېری خلك داسې وي چې یوازې د حقایقو په لیدو او اورېدو سره ایمان نه راوړي، برهان او استدلال ئې نه شي قانع کولی، د زړه سواندو بلونکو او داعیانو هغه سخت حرص او تلوسه چې د دوی د هدایت په اړه ئې لري، دا هم د دوی د هدایت لپاره کفایت نه کوي او داسې نتیجه نه ورکوي چې د حقایقو په محض لیدلو سره ایمان راوړي او خپل زاړه او غلط افکار او عقاید شا ته وغورځوي، ډېری خلك له حاکمې وضعې سره جوړ جاړی کوي، د خپلې ټولنې له روان بهیر سره خوځي، دې ته ترجیح ورکوي چې له نورو سره اوږه په اوږه پر مخ ولاړ شي که څه هم هغوی په غلطو لارو روان وي، د خپلې زمانې له غوښتنو سره ځان عادي کړي، دا نه خوښوي چې په دوی، د دوی د ټولنې په حالت او په حاکمې وضعې کې بدلون راشي، دعوتګران باید د دې وضعې په لیدو ناامیده نه شي، هغه لږ شمېر خلك چې له حاکمې وضعې سره د ټکر جرأت، همت او شهامت لري او غواړي له روانې بدې وضعې سره مقابله وکړي، د خپلې ټولنې د ځواکمنو جاذبو له اغېز نه د وتلو ځواك په ځان کې ویني او د حاکم نظام په جوړښت کې او د حاکم او محکوم په وضعې کې د بدلون راوستلو ضرورت احساسوي، همدغه خلك د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامي نهضتونو د مشرانو او د مصلحو دعوتگرانو لپاره کافي دي، همدوی دي چي په وضعې کي بدلون راولي، د ټولني د خوځښت مسير بدلوي او بيا هغه مخالف اکثريت هم په دوی پسې روانېږي او د دوی لار تعقيبوي.

ستا د حقانيت د اثبات لپاره دا هم کافي ده چي ته د دعوت په عوض کي له خلکو نه د بدلې او عوض غوښتنه نه لرې او دا د پيغمبرانو عليهم السلام او د صالحو او رښتونو بلونکو يوه ستره نښه ده، په همدې سره يو صالح او حقيقي دعوتگر له يوه ټگمار بلونکي نه بېلولی شو، قرآن کريم له ټولو پيغمبرانو نه دا قول رانقلوي چي خپلو قومونو ته ئې ويلي: له تاسو نه څه طمع نه لرو، اجر او بدله درنه نه غواړو، موږ د عالميانو له پالونکي رب نه د اجر طمع لرو، د پيغمبرانو عليهم السلام د مواصفاتو او ځانگړتياوو د بيانولو په ترخ کي په دې صفت ترکيز او په مکرره توگه د هغه يادونه ښيي چي دا صفت او ځانگړتيا خاص اهميت لري؛ او موږ دې ته متوجه کوي چي د مشر او لارښود په انتخاب کي بايد دې ته په جدي توگه پاملرنه وکړو او يوازي هغه څوك د مشر او د ټولني د لارښود په توگه غوره کړو چي نه له خلکو نه مادي طمع لري او نه معنوي، نه دا هيله ترې لري چي وئې ستايي او مداحي ئې وکړي او نه د ځان او د خپلو خپلوانو لپاره د مادي امتيازاتو په فکر کي وي، هغه څوك چي د خلکو لارښوونه خپل ديني مسئوليت او شرعي تکليف گڼي، اجر ئې له الله تعالی نه غواړي، د حق په لار کي تر نورو زياته قرباني ورکوي، نه دا چي نور خلك قربانی ته دعوتوي خو په خپله د نورو د خولو او وينو په بيه له جوړ شوي رنگين دسترخانه تغذيه کېږي، نه هغه چي غواړي خلك د دوی د چړچو او عياشيو په پښو کي ذبح شي، د دې لپاره قرباني ورکړي چي دوی جاه او جلال ته ورسېږي، نه هغه چي غواړي په جامو او خوړو کي تر نورو امتيازات ولري او د اوسېدو ځای ئې تر نورو غوره او مرفه وي.

په آسمانونو او ځمکي کي ډېري داسي خورې نښې نښانې تر سترگو کېږي چي د زمانې په اوږدو کي په وار وار ځان ښيي، راښکاره کېږي او اوړي را اوړي چي انسان د الله تعالی په لوري بلي، حق ته بلنه ورکوي، د کفر له بدو پايلو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېرول کوي او عبرتناکې پاڼې ئې انسان ته انځوروي؛ خو ډېرى خلك د دغو نښو نښانو تر څنګ په بې پروايي او بې باکۍ سره تېرېږي، نه فکر په کې کوي او نه عبرت ترې اخلي.

که چېرې انسان د خپل چاپېريال ښکارندو مظاهرو ته لږ ځير شي او د خپلو کړنو په تاريخي بېلګو لږ غور او فکر وکړي، په زرګونو بلونکي او داعيان به په کې مومي چې دى د الله تعالى لوري او لارې ته دعوتوي او د سمې لارې په تشخيص او ټاکنې کې ئې مرستې ته ورځي. خو ډېر لږ کسان دا کفايت او اهليت ترلاسه کوي، د دغو محدودو وګړو له جملې نه چې ايمان راوړي، ډېرى ئې مشرك شي او خپل ايمان د شرك په ګندګيو لړي، ځيني ئې داسي وي چې د الله تعالى په څنګ کې له غير الله نه هم طمعه لري، مرسته ترې غواړي او د هغوى کورګي ته پناه وړي، ځيني ئې له غير الله نه داسې وېرېږي لکه له الله تعالى نه، ځيني ئې له غير الله سره داسې مينه کوي چې داسې مينه او محبت يوازې له الله تعالى سره ښايي، يوه ډله ئې د غير الله په وړاندې داسې منقاد او فرمان وړونکي وي چې داسې انقياد له الله تعالى پرته بل چا ته جواز نه لري... د مشرکو وګړو په پرتله د هغو سوچه او مخلصو مسلمانانو شمېر چې ايمان ئې په شرك نه دئ لړل شوى، دومره دئ لکه د دنګو غرونو په ډېرو بې ارزښتو ډبرو کې د قيمتي کاڼو شمېر!!

دغه کافر او مشرك عناصر چې د پيغمبرانو عليهم السلام له دعوت سره مخالفت ته ملا تړي او له حق دين سره جنګېږي، څه شي له الهي عذابه ډاډه کړي؟ ولې د قيامت له ناڅاپي راتګ نه د امنيت احساس کوي؟ آيا دې خبرې بې باکه کړي او د ګناه کولو جسارت ئې ورکړى چې له الهي عذابه وېره نه لري او ځان خوندي ګڼي او د قيامت په ناڅاپي راتلو باور نه لري؟! دا څومره بې بنياده ډاډ دئ او دا څومره جاهلانه بې باکي!!

دوى ته ووايه: موږ له تاسو نه خپله لار بېله کړې، زه او زما پلويان په بصيرت او پوهې سره د الله لوري ته بلنه ورکوو. الله تعالى له هر عيب او نقص نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاك ګڼو او له شرك نه ځان ساتو، موږ په كايناتو كې د ژور غور او د تاريخ د دقيقې څېړنې او مطالعې په نتيجه كې خپله لار ټاكلې ده، د الله تعالى د قدرت له نښو نښانو نه د ړندو په څېر سطحې نه تېرېږو، د دغو نښو نښانو پيغامونه په غور او تعمق سره اورو او د هغوى په رڼا كې خپله لار ټاكو.

دا دعوت او بلنه نوې نه ده، له دې نه مخكې هم ډېر ستر ستر شخصيتونه تېر شوي چې په وحې سره به ئې لارښوونه كېده، آيا ستا مخالفين او هغه ځواكونه چې ستا دعوت درواغ ګڼي او ستا پر ضد د جنګ جبهه پرانېزي، له تاريخي حوادثو او د خپلو پخوانيو كافرو او مشركو ملګرو له بدو پايلو عبرت نه اخلي؟!! آيا په دې نه پوهېږي چې وروستۍ برى به خامخا د حقپالو په برخه كېږي، په دنيا كې هم او په آخرت كې هم او اخروي اجر خو به ئې د دنيا په پرتله ډېر ډېر غوره وي؟!!

دا يوازې ته نه يې چې له ستونزو، كړاوونو او مخالفتونو سره مخامخ يې، په ډېرو پيغمبرانو باندې داسې سخت او له زغملو اوچت كړاوونه راغلي او د مخالفينو له داسې شديد مخالفت سره مخامخ شوي چې د اولوالعزمه پيغمبرانو عليهم السلام د يأس او نااميدۍ اسباب ئې برابر كړي، هغوى له داسې وضعې سره مخامخ شوي چې ګمان ئې كړى د دعوت د بريا په اړه د دوى باور له ګمان او غولوونكو هيلو پرته بل څه نه وو، ځان ئې په كلكې محاصرې كې موندلى، ټولې لارې ئې پر خپلې مخې بندې ليدلې او د برې امكان او احتمال ورته په نشت برابر او محال معلوم شوى. په همدغسې يوې ستونزمنې او له كړاوونو نه ډكې مرحلې كې الهي مرسته وررسېدلې، يأس او نااميدي ئې ختمه شوې او مخكنۍ هيلې ئې رښتونې ختلې، د نجات بېړۍ ئې له طوفانونو تېره شوې او د نجات او بريا ساحل ته رسېدلې او په همدغې مرحلې كې د دوى پر دښمنانو او مخالفينو باندې الهي عذاب نازل شوى او په كلكه مؤاخذه شوي. تر څو چې پيغمبران نه دي مأيوس شوي، د دعوت كار ئې پر مخ بوولى؛ او د خپل قوم له هدايته ئې طمع نه ده شكېدلې، الله تعالى د دوى پر مخالفينو د عذاب لېږل ځنډولى، خو كله چې قوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی ته د رد ځواب ورکړی، دوی ئې رټلي، شړلي او د دوی په خلاف ئې د جنګ جبهه پرانیستې، الهي عذاب پرې نازل شوی، مهلت ئې پای ته رسېدلی او ټغر ئې ټول شوی.

قرآن چې کومې تاریخي قصې زموږ مخې ته ایښې دي، د تاریخ په لوړو ژورو کې د حق او باطل ترمنځ د تصادم او نښتو کومې پېښې ئې بیان کړې دي، په دې کې د عقل خاوندانو ته عبرتناك درسونه دي، دا د نورو کتابونو د هغو قصو په څېر مه ګڼئ چې قصه خوښو له ځانه جوړې کړې، قرآن د تاریخ د ټولو دردمنو، زړه سواندو او صالحو بلونکو او دعوتګرانو او د دوی د رښتوني الهي دعوت تصدیق کوي، هر څه ئې په ډېر دقت او تفصیل سره بیان کړي، څوك چې د حق په لټه کې وي او پر حقایقو د ایمان راوړلو اراده لري، دا کتاب به ئې لارښود وي او د ده لپاره د الله تعالی د رحمت او پېرزوینې ډالۍ.

بایبل د دې قصې په پای کې لیکي: (یوسف د کورنۍ غړو ته وویل: زه فرعون ته وایم چې تاسو شپني کوله، دا دنده له نیکونو په میراث درته پاتې ده... اوس له خپلو رمو سره مصر ته راغلي یئ... تاسو به هم فرعون ته همدا خبره وکړئ... که دا ځواب ورکړئ نو هغه به اجازه درکړي چې په جوشن کې پاتې شئ... د نورو سیمو خلك له شپنو کرکه لري... فرعون دوی ته په جوشن کې د پاتې کېدو اجازه ورکړه...یوسف خپل پلار هم فرعون ته راوست او هغه فرعون ته برکت ورکړ!! ... قحطي ورځ په ورځ زیاتېده... یوسف د مصر او کنعان د خلکو ټولې پیسې د غلې په بدل کې ترلاسه او د فوعون په خزانه کې ئې جمع کړې... کله چې د خلکو پیسې ختمې شوې، یوسف ورته وویل: څاروي مو راکړئ چې په بدل کې ئې غله درکړم...دوی مجبور وو د یوه کال غلې په بدل کې د ولس ټول څاروي د فرعون په واك کې شول... خلك بیا راغلل، غله ئې وغوښته او وئې ویل چې اوس خو نه پیسې لرو او نه څاروي، له ځان او ځمکو پرته بل څه نه دي راته پاتې... یوسف د دوی ټولې ځمکې د فرعون لپاره ترې واخیستې... او په دې توګه ټول مصریان د فرعون غلامان شول...یوسف یوازې د کاهنانو ځمکې ترې وانخیستې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځکه چې هغوی ته ئې وړیا خواړه ورکول نو د خپلو ځمکو پلورلو ته اړ نه ول...نو یوسف خلکو ته وویل: ما تاسې او ستاسو ځمکې د فرعون لپاره پېرلې اوس به تاسو ته تخم درکوم چې وئې کرئ او د لو په مهال به پنځمه برخه فرعون ته ورکوئ او پاتې به ئې ستاسو او ستاسو د څارویو خوراك او د راتلونکې کال د تخم لپاره وي... دوی ورته وویل: تا راسره ښېګړه کړې ده، موږ راضي یو چې له دې وروسته د فرعون غلامان وو!!)

ګورئ چې بایبل یوسف علیه السلام د یوه داسې انسان په څېره کې انځور کړی چې د فرعون خادم دئ، د ولس له مجبوریتونو نه ئې د فرعون په ګټه استفاده وکړه، د ولس هر څه ئې ترې واخیستل او د فرعون په واك کې ئې ورکړل او ټول مصریان ئې د ده غلامان کړل!! آیا تر دې د ستر ظلم او تېري تصور کېدی شي؟ آیا داسې انسان تر فوعون هم لوی ظالم نه دئ؟ آیا دا ممکنه ده چې عادل او مهربان خدای داسې څوك په پیغمبرۍ غوره کړي؟!! له دې دروغجنې وینا نه د بایبل د لیکونکې موخه دا ده چې خپلو پلویانو ته ووایي: مهمه دا ده چې اسرائیلیان وژغورلی شي، که په هره بیه وي، حتی د فرعون د ملګرتیا په بیه او حتی د فرعون پښو ته د یوه لوی ولس د غورځولو او د دوی په غاړه کې د غلامۍ د کړۍ اچولو په بیه!! ځکه چې ستاسو جد یوسف علیه السلام همداسې کړي وو!! ښایي یهودي مارکس او هیګل د ځمکو د دولتي کولو نظریه د بایبل له دغې برخې اخیستې وي!! خو تاسو د بایبل دا نظر له اسلام سره مقایسه کړئ چې وایي، ځمکه د هغه چا ده چې کري ئې!! واکمن د خلکو له شتمنیو نه یوازي عشر او زکات ترلاسه کولی شي، خو دا د واکمن حق نه بلکې د (فقیر او مسکین) حق دئ چې حکومت ئې له شتمنو اخلي او په نېستمنو ئې وېشي. قرآن دا د یوه ظالم او فرعوني نظام ځانګړتیا ګڼي چې واکمن ئې ځان ته ټولواك وايي او د ملك او ولس ټولې شتمنۍ د ځان بولي، قرآن پیغمبران علیهم السلام او د دوی تګلاره د موسی علیه السلام په څېره کې داسې انځوروي چې هم د ظالم فرعون، هم د تګمار هامان او هم د شتمن قارون مقابله کوي، یو ئې د ظالمانه اقتدار بېلګه، بل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې د تګمارو مذهبي مشرانو بېلګه او درېيم ئې د حريصو شتمنو او بډايانو بېلګه. قرآن وايي چې د تاريخ په اوږدو کي تل دغو دريو طبقو د پيغمبرانو عليهم السلام مقابله کړې، خو بايبل يوسف عليه السلام د فرعون او کاهنانو ملګری معرفي کوي، د فرعون په ګټه د عام ولس شتمنۍ مصادره کوي او کاهنانو ته امتيازات ورکوي، په اسلام کي نه خاصه مذهبي طبقه شته او نه د دوی لپاره ځانګړي امتيازات، اسلام فرعوني نظام په دې خاطر محکوموي چې خلك ئې په ډلو وېشلي وو، طبقاتي نظام ئې رامنځته کړی وو، چارواکو ځان ټولواك ګاڼو او د ولس په شتمنيو کي ئې د هر راز تصرف حق ځان ته ورکاوو.

بايبل دا قصه او د (پيدا ښت) کتاب په دې بېهوده خبرو پای ته رسوي:

(يعقوب له مرګه مخکي يوسف ته وويل: لوړه وکړه چې ما به په کنعان کي ښخوې... د ده دوو زامنو ته ئې برکت ورکړ... د کشر پر سر ئې ښی لاس او د مشر پر سر ئې کيڼ لاس ايښی وو... يوسف وويل: پلاره تا اشتباه کړې... ښی لاس د مشر پر سره کېږده... هغه ورته وويل: زه پوهېږم چې څه کوم... کشر به تر ده مخور او ستر وي او د ډېرو ولسونو پلار به وي... يوسف ته ئې وويل: زه خپله ټوله ځمکه هم تا ته سپارم... زامنو ته ئې وويل: زما خوا ته راغونډ شئ چې درته ووايم پر تاسو به څه حالت راشي!!... رؤبي ته ئې وويل: ته د سيند د څپو په څېر څپانده يې... خو په دې خاطر چې زما پر يوې مېرمني دي جنسي تېری کړی له دې وروسته به په خپلو ورونو برلاسی نه يې... شمعون او لاوي ته ئې وويل: تاسو بې رحمه او بې انصافه يئ... يهودا د زمري د هغې بچي په څېر دئ چې له ښکاره وروسته ويده شوی وي، څوك دا جرأت کولی شي چې هغه راويښ کړي... د سلطنت او پاچايۍ عصا به تل د ده په لاس کي وي... بولون به د دريا ساحل کي مېشت شي...يساکار د بار وړونکي حيوان په څېر دئ...دان د هغه مار په څېر دئ چې په لاري کي د آسونو پښې چيچي... په جاد باندي به بريدونه وشي... اشي به ښېرازه ځمکي لري...نفتالي هغه غرڅه دئ چې ښکلي بچيان زېږوي...يوسف هغه مېوه لرونکې ونه ده چې د ويالې پر غاړه ئې څانګو سيوری غوړولی وي... بنيامين د ځيرونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېوه په ځبر دئ چي په سباوون کي خپل دښمنان داړي او ماښام هغه څه وېشي چي ترلاسه کړي ئې دي!!! بيا د يعقوب عليه السلام او يوسف عليه السلام د مړينې خبره کوي او په همدې سره دا قصه او دا کتاب پای ته رسوي.

د بايبل له منونکو پوښتنه کوو: که دا د برکت ورکولو خبره رښتيا وی او يعقوب عليه السلام د دې واك او اختيار درلودی چي چا ته برکت ورکړي او بختور ئې کړي، نو آيا ده به د خپلي کورنۍ له کوم غړي سپمولی وو؟ آيا دا مجال به پاتې وو چي ځيني ترې محروم شي؟ ولې به ئې د ځينو په هکله هغه خبري کولې چي بايبل ئې ادعا کوي؟ هيڅ پلار نه غواړي چي ځيني زامن ئې ښه او ځيني بد وي، پلار د خپل هيڅ زوی بدبختي او له سعادت نه محروميت نه خوښوي!! د بايبل دا خبره بې بنسټه او واهي ده چي د ښه پلار ټول اولاد به ښه وي او د بد پلار نسل به ټول بد وي، که داسي وی نو د يعقوب عليه السلام په ټول اولاد کي به يو هم داسي نه پيدا کېدو چي د بايبل په وينا ئې ورته ښېرا کړې او بد ئې ګڼلی!! د انسان ښه والی او بد والی د ده په تربيې او روزني پوري تړلی، هيڅوك له خپلي مور شرير او بد دنيا ته نه راځي او هيڅوك په دې وجه له نورو غوره نه شي کېدی چي په ځانګړې کورنۍ کي پيدا شوی، د آذر په کور کي ابراهيم پيدا کېږي او د نوح په کور کي داسي زوی او مېرمن چي د ده په ځای د کافرانو ملګرتيا کوي.

د بايبل له ليکونکي پوښتنه کوو: آيا ممکنه ده چي د يعقوب عليه السلام په څېر ستر شخصيت دې د خپلو زامنو په وړاندي يوه زوی ته ګوته ونيسي او ودې وايي: ده زما په مېرمني تېری کړی؟!! آيا کوم شريف انسان به داسي بد زوی له ځان سره وساتي؟ آيا کوم غيرتي ورور به داسي بدکار ورور په خپلي خوا کي ومني او له هغه سره به ګډ ژوند ته تيار شي؟!! تاسو به په بايبل کي دا وګورئ چي د ټولو پيغمبرانو عليهم السلام په ضد ئې ډېري کرکجني خبري کړې دي او هر يو ئې په يوې او بلې ګناه متهم کړی، دا ښيي چي بايبل د کوم مسيحي لخوا نه بلکي د مسيحيت د ستر دښمن له لوري ليکل شوی، زه په ډېر ډاډ او يقين سره ويلی شم چي بايبل د روميانو په لارښوونه او لګښت او د پولس په څېر د داسي خلکو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس ليکل شوی چې د روميانو له لوري د همدې کار لپاره ګمارل شوي او وظيفه ورکړی شوې چې د مسيحيانو ټول پيغمبران او لوړ لوړ شخصيتونه په سترو سترو ګناهونو متهم کړي، ما په ټول بايبل کې له آدم عليه السلام نه تر ابراهيم عليه السلام او عيسی عليه السلام پورې داسې کوم پيغمبر ونه موندو چې بايبل دې روغ پرېښې وي او هغه دې په کومې سترې ګناه او غلطۍ نه وي متهم کړی!! څنګه ممکنه ده چې يو خدای پال انسان به د الله تعالی د پاك لمنو او معصومو رسولانو په هکله داسې جسارت کوي او دوی به په داسې لويو لويو ګناهونو تورنوي؟!!

قرآن د بايبل د دې بېهوده ويناوو او يعقوب عليه السلام ته د داسې پوچو او سپکو خبرو او بې بنسټه وړاندوينو د منسوبولو په خلاف فرمايي چې يعقوب عليه السلام له مرګه مخکې خپل زامن راغونډ کړل او ورته ئې وويل: له ما نه وروسته به د چا عبادت کوئ؟ هغوی په ځواب کې وويل: د هغه يوازني رب عبادت به کوو چې ستا او ستا د پلرونو ابراهيم، اسمعيل او اسحاق رب دئ او موږ ورته منقاد يو. او بيا د مخکنيو شخصيتونو په اړه د بحث په هکله يوه ډېره جامع لارښوونه کوي او د هغو خلکو غلطې انګېرنې تصحيح کوي چې نېکو شخصيتونو ته د ځان منسوبولو له لارې د امتيازاتو ترلاسه کول او ځان تر نورو غوره ثابتول غواړي، دغه غلطه انګېرنه ده چې قومي او نژادي تعصبات زېږوي او د سترو سترو فتنو او لويو لويو جګړو باعث ګرځي، قرآن فرمايي:

$Uã bqèóêÿr Öçj ¡ . $B Nã9r ÖM6 ¡ . $B $I; ÖM=z 6% pBé 7ü

Çíÿ È šc qèJè/ (qç. البقرة: ۲۸۲

دا يوه ډله وه چې تېره شوه، دوی ته خپلې لاس ته راوړنې دي او تاسو ته خپلې (دوی به د خپلو کړو وړو بدله ترلاسه کوي او تاسو د خپلو کړو وړو)، له تاسو نه دا پوښتنه نه کېږي چې هغوی څه کول؟!!

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني هر څوك به د خپلو عملونو په اړه پوښتل کېږي، نه يو د بل ځواب ورکولی شي او نه يو د بل د کړو وړو په وجه مکافات او مجازات کېږي!! او دا د بايبل د ليکونکي او د بايبل د منونکو او د ټولو هغو خلکو په خولې ستر او سخت ګوزار دئ چي په نسلي امتيازاتو باور لري او ګمان کوي چي معنوي او مذهبي مقام او منزلت يو داسي موروثي توکی دئ چي له پلاره اولاد ته انتقالېږي، لکه څنګه چي د بايبل بنسټ په همدې غلطي انګېرنې ايښودل شوی، په ټولو جاهلانه او محرفو مذهبونو کي به وګورئ چي دا انګېرنه ئې بنسټ دئ، مذهبي او معنوي مقام موروثي توکی ګڼي، په نسلي امتيازاتو باور لري، يوه خاص ټبر ته پر نورو ترجيح ورکوي، د عمل او عقيدې پر ځای نژادي اړيکي او معروفو شخصيتونو ته انتساب خدای ته د تقرب وسيله بولي، په ټولو دغو محرفو مذاهبو کي دا خبره شريکه ده چي خدای له يوه خاص توکم سره خاص تعلقات لري، هغه ورته تر نورو نازولی دئ، خدای ټول خلك يو برابرنه دي پيدا کړي، ټول توکمونه يو شانته نه دي، د دغو مذهبونو توپير يوازي په دې کي دئ چي هر يو خپل خاص او ځانګړی توکم د خدای نازولی توکم ګڼي.

د سم او ناسم مذهب، صحيح او ناصحيح مسلك، اصلي او جعلي دين تر منځ د قضاوت په اړه دا د يوه ستر اصل په توګه په پام کي ولرئ چي: کوم يو ئې په توکميز توپير باور لري او خاص توکم ته پر نورو ترجيح ورکوي او کوم يو ټول انسانان برابر او د يوه پلار اولاد ګڼي، کوم يو مذهبي مقام موروثي توکی ګڼي او کوم يو ئې د انسان عمل او عقيده د ده د معنوي مقام او منزلت معيار ګڼي، ناسم مذهب هغه دئ چي د معنوي مقام په اړه د بايبل په څېر قضاوت کوي او سالم مذهب هغه دئ چي قضاوت ئې قرآن ته ورته وي او وايي: $B $l; M=z 6% pBé 7 ü

ÇÍÈ šc qèJè/ (qç. $Jã bqèóèŸr Óç¡ . $B Nã9r M6 ¡ .

سُبْحَانَكَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِكَ، أشهد أن لاَ إِلهَ إِلاّ أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن پلوشې

د یوسف سوره

حکمتیار

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلورل شوی صحرایی زلمی!

څنګه له زندانه قصر ته ورسېد

او د نړۍ د ستر او متمدن هېواد پاچا شو؟

راشئ د یوسف له سورې ئې زده کړو!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library